

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı

**Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Dili Kullanma
Becerisi İçinde Konuşma**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Burcu ÇELİK

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hayrettin PARLAKYILDIZ

Çanakkale
Eylül, 2017

Taahhütname

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Dili Kullanma Becerisi İçinde Konuşma” adlı çalışmanın, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

06.09.2017

Adı SOYADI

İmza

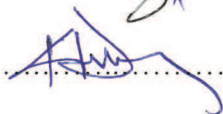

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Burcu ÇELİK tarafından hazırlanan çalışma, 06/09/2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10149983

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Yrd. Doç. Dr.	Hayrettin PARLAKYILDIZ	
Üye	Doç. Dr.	Kemalettin DENİZ	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Hulusi GEÇGEL	

Tarih: 06/09/2017

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Enstitü Müdürü

Önsöz

Küreselleşmenin hızla etkin olduğu günümüzde, dünya milletleriyle olan sosyo-politik, sosyo-ekonomik ilişkilerin geliştiği bir zamanda Türkçe öğrenmek isteyen kişilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Artan bu talep, Yabancılara Türkçe Öğretimi alanındaki çalışmaların hız kazanmasını sağlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, derslerde işlenen kitapların kalitesinden, öğretmen eğitime kadar pek çok alanda düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu tez çalışmasıyla, dil becerileri içinde önemli yeri olan öğretmenin konuşma becerisi üzerinde durulmuştur. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin, öğretmenlerinin konuşma becerisini kullanmadaki yeterlikleri konusunda görüşleri alınmıştır. Türkçeyi yabancılara öğretecek olan kişiler, bu alanda eğitim almış öğretmenlerdir. Dolayısıyla, öğretmenlerin konuşma becerisini kullanmadaki hataları, dolaylı olarak öğrencilerine de yansıtacaktır.

Bu çalışmada Ankara Üniversitesi-TÖMER'in İstanbul Taksim şubesindeki yabancı öğrencilerden görüşleri alınarak, yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin dili kullanma becerisi içinde konuşma becerisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, yabancılara Türkçe öğretiminde konuşma becerisi eğitiminin gelişmesine bir katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Araştırmamız, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; araştırmanın problemi, amaç ve alt amaçları, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları, tanımları, konuşma becerisiyle ilgili kuramsal bilgiler ve ilgili yayınlar bulunmaktadır. İkinci bölümde; araştırmanın yöntemi yer almıştır. Üçüncü bölümde; araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili değerlendirmeler bulunmaktadır. Son bölümde ise araştırmanın sonuçları ve ilgili öneriler yer almaktadır.

Araştırma süresince birçok kişinin önemli desteği ve katkıları olmuştur. Tez çalışmam boyunca tüm sorularıma sabırla cevap veren, çalışmamın her aşamasında bana destek olan, emek harcayan ve yönlendiren danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hayrettin PARLAKYILDIZ' a en içten saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Akademik bilgi ve deneyimleriyle tezin her aşamasında bana yardımcı olan kardeşim Arş. Gör. Dr. Gamze ÇELİK'e teşekkür ediyorum.

Bana her zaman destek olan, beni her zaman anlayıp yüreklendiren, başarılı olacağıma inanan ve beni bugünlere getiren anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özet

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Dili Kullanma

Becerisi İçinde Konuşma

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, üzerinde özenle çalışılmaya başlanan yeni bir alandır. Dilimizin yabancılara öğretimi konusunda, geçmişten günümüze, zengin bir bilgi birikimine sahibiz. Türkçe öğretiminde kullanılacak çok sayıda metin ve kaynak mevcuttur. Dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinde yapılabilecek çalışmalar çok sayıdadır. Ancak sürdürülen bu çalışmaların yeterli olup olmadığı bir soru işaretidir.

Bu çalışmada araştırmacının amacı; yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin konuşma becerisinin yeterliğini öğrenci görüşlerine göre tespit etmektir. Böylece, mevcut aksaklıklar belirlenerek Türkçe öğreten öğretmenlerin konuşma becerilerinin daha başarılı olmasını sağlamak amaçlanmaktadır. Tespit edilen sıkıntıların giderilmesi için neler yapılabileceği konusunda öneriler sunulmuştur. Yapılan literatür çalışmasının sonucunda şimdiye kadar bu alanda yeterli ve uygulamalı bir araştırma bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırmayla, Türkçenin sağlıklı bir şekilde yabancılara öğretilmesi konusunda bir katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Öğretmenlerin doğru Türkçe konuşmaları sonucunda, öğrencilerin de konuşma becerileri istenen seviyeye ulaşacaktır.

Yabancı bir öğrenci, karşısındaki kişiye duygu ve düşüncelerini aktararak günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Eğer bu beceriyi kazandıracak öğretmenler, konuya yeterince hâkim değilse, kaliteli bir eğitimden söz edilemez. Öğretmenlerin konuşurken anlatım bozukluğu yapmaması, Türkiye'nin çeşitli bölgelerine özgü ağız, şive kullanmaması gerekmektedir. Öğretmenler konuşurken duru, akıcı ve sade bir Türkçe kullanmalıdırlar. Çünkü öğrenciler görüp işittiklerini kendilerine örnek alacaklardır ve böylece doğru bir Türkçe öğrenmiş olacaklardır.

Araştırma yöntemi olarak, karma yöntem seçilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla anket formu geliştirilmiştir. Anketin ilk bölümü iki sorudan oluşan “kişisel bilgiler”, 31 sorudan oluşan ikinci bölümü ise “konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların belirlenmesi ile ilgili sorular” olarak hazırlanmıştır. Her bir maddenin karşısında da davranışın görülme sıklığını belirtmek için beşli bir seçenek verilmiştir. Bunlar en olumludan en olumsuz doğru “her zaman-hiç” (5-1) biçiminde derecelenmiştir. Anketin güvenilirliği Cronbach Alpha ile belirlenmiştir. Güvenirlik için 120 TÖMER öğrencisine anket uygulanmıştır. Anketin güvenilirliği .865 olarak bulunmuştur. Uygulanan anketin tamamı güvenilir kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Ayrıca nicel verileri desteklemek amacıyla gönüllü olan 29 TÖMER öğrencisiyle görüşme yapılmıştır. Görüşme beş adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Yapılan görüşmelerde birebir görüşme metodu kullanılmıştır. Görüşmeler gönüllü öğrencilerle yapılmıştır. Görüşme sırasında ses kaydı alınmış daha sonra bu kayıtlar araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir.

Araştırmanın sonunda dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde öğretmenin etkisinin genel olarak yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuşma becerisi üzerinde uygulanan etkinliklerin yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine ilişkin tutumlarında öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin okudukları kur düzeyleri ile öğrencilerin öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine yönelik tutumlarına bakışı arasında anlamlı bir fark yoktur. Öğrenciler derslerde daha sık hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmalarının yapılmasını istemektedir. Nicel ve nitel araştırma sonuçlarından elde edilen görüşlerin, konuşma becerisini kazandırmada öğretmenlere ilham vereceğine inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil becerileri, konuşma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçe öğretimi.

Abstract

The Speaking Skill in the Skills of Ability to Use of Language Teacher in Turkish Teaching for Foreigners

Teaching Turkish as a foreign language is a new area which began to be elaborately studied. We have an ample of knowledge about teaching our language to foreigners from past to present. There are many texts and sources that can be used in teaching Turkish. Besides, there are numerous studies may be made in listening, reading, writing and speaking skills. Nonetheless, it is a question mark about whether ongoing of these studies are enough or not.

In this study, the aim of the researcher is to identify the speaking proficiency of the teacher in teaching Turkish through students' opinions. Thus, assigning present flaws, it is aimed to boost the speaking skills of teachers teaching Turkish. Some suggestions are submitted to resolve problems detected. As a result of the literature study, it has been found that there has been no sufficient and applied research in this area so far. With the help of this study, it is intended to make a small contribution for the teaching of Turkish to foreigners in a healthy way. As a consequence of the teachers' right speaking usages of Turkish, students will also reach the desired level of speaking.

A foreign student is able to meet the needs of daily life by way of transferring the feelings and thoughts to the interlocutor. If the teachers assigned for the skill are not well aware of the subject, it is not possible to mention a qualified education. Teachers are not supposed to make talking expression disorder, and they mustn't use accents and mouths specific to various regions of Turkey. Teachers must use a clear, streamlined and simple Turkish. Because students take samples of what they hear and see, so they will have learned the right Turkish.

As a research method, mixed method was chosen. Questionnaire was developed for the purpose of collection of data. The first part of the survey consists of two-question, "personal information" survey, the second part consists of 31 questions "questions about the determination of the shortage of speaking" was prepared as a questionnaire in the survey. Each item is given a choice of five to specify the frequency of behavior. These are from the most positive to the negative "always-never" (5-1) were graded on the form accordingly. For reliability, a survey has been applied to 120 TOMER students and the reliability of the questionnaire was determined by Cronbach's Alpha. The reliability of the questionnaire was found to be .865. The whole parts of the administered questionnaire were considered reliable and thus, it was used. Furthermore, for the purpose of supporting quantitative data, interviews were conducted with 29 volunteered TOMER students. The interview consist of five open ended questions. The interview was conducted on students who accepted voluntarily to participate in. The interviews were recorded and then transcribed by the researcher.

At the end of the study; it was concluded that the effect of teachers on speaking skills in developing language skills is adequate level overall. The activities carried out on the conversation skill seem to be at an adequate level. There is no significant difference by students' gender in terms of teachers' attitudes towards the level of their speaking in developing language skills. There is not a significant difference between the perceptions of students about the teacher's speaking skill and students level of language institution. Students want more frequently prepared and unprepared speech rehearsals in the classes. The views deducing through the results of qualitative and quantitative research's findings will inspire the teachers in teaching speaking skills to the students.

Keywords: Language skills, speaking, teaching Turkish as a foreign language, Turkish teaching.

İçindekiler

Onay.....	i
Önsöz.....	ii
Özet.....	iv
Abstract.....	vi
İçindekiler.....	viii
Tablo Listesi	x
Kısaltmalar Listesi.....	xi
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu.....	3
Amaç.....	6
Önem.....	7
Varsayımlar.....	9
Sınırlılıklar.....	10
Tanımlar.....	10
Bölüm II: Kavramsal Çerçeve.....	12
Dil Becerileri.....	12
Konuşma.....	13
Dinleme.....	27
Okuma.....	35
Yazma.....	35
İlgili Araştırmalar.....	36
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	37
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	83
Bölüm III: Yöntem.....	94

Araştırma Modeli.....	94
Karma Yöntem.....	94
Nicel Yöntem.....	97
Nitel Yöntem.....	100
Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	103
Veri Toplama Araçları.....	105
Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği.....	106
Verilerin Toplanması.....	106
Verilerin Analizi.....	106
Bölüm IV: Bulgular ve Yorum.....	108
Öğretmenin Konuşma Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	108
Nitel Analiz Bulguları.....	123
Verilerin Çözümlemesi.....	123
Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	131
Tartışma ve Sonuçlar.....	131
Öneriler.....	134
Kaynakça.....	135
Ekler.....	143
Ek 1: TÖMER Yönetim Kurulu Kararı.....	143
Ek 2: Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Anketi...144	144
Ek 3: Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Konuşma Becerisine Yönelik Görüşme Formu.....	147
Ek 4: Konuşma Becerisine Yönelik Sorular Formu.....	149

Tablolar Listesi

1	TÖMER Öğrencilerinin Cinsiyetine Göre Dağılımı.....	104
2	Tömer Öğrencilerinin Okudukları Kur Derecesine Göre Dağılımı.....	104
3	Dil Becerilerinin Gelişmesinde Konuşma Becerisinde Yaşanan Sıkıntıların Düzeyleri.....	109
4	Dil Becerilerinin Gelişmesinde Konuşma Becerisi Üzerinde Öğretmenin Etkisinin Düzeyleri.....	113
5	Dil Becerilerinin Gelişmesinde Konuşma Becerisi Üzerinde Uygulanan Etkinliklerin Düzeyleri.....	117
6	Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Açısından Düzeyleri İle Cinsiyet Arasındaki Farklılıklar.....	121
7	Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Açısından Düzeyleri İle Okudukları Kurlar Arasındaki Farklılıklar.....	122
8	Konuşma Becerisinde Karşılaşılan Sıkıntılar.....	124
9	Konuşma Becerisi için Yapılan Etkinlikler.....	125
10	Konuşma Hatalarının Düzeltilmesi için Yollar.....	127
11	Konuşma Becerisinde Örnek Alınan Yönler.....	128
12	Konuşma Becerisinin Gelişimi için Öneriler.....	129

Kısaltmalar Listesi

ASR	: Otomatik Konuşma Tanınması
CALL	: Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi
CEF	: Common European Framework (Ortak Avrupa Çerçevesi)
CIPP	: Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün
E	:Erkek
F	: Fark
f	: Frekans
K	:Kadın
N	: Eleman Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
Sd	: Serbestlik Derecesi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Ss	: Standart Sapma
T	: t değeri
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Ortalama
>	: Büyüktür

Bölüm I: Giriş

Bir yabancı dil bilmek, kültürlü bir insan olmakla nitelendirilmiştir, çünkü bir insan farklı bir dil bilip bu dili konuşabildiğinde, farklı bir din, kültür, yaşam tarzı da öğrenmiş ve yaşamış olacaktır. Böylece bu deneyimi yaşayan kişinin ufku genişleyecektir. Dünyaya, hayata farklı gözle bakacaktır. İnsanlar birden fazla dil öğrenerek başka bir dilde okudukları kitabı anlamaya başladıklarında, bundan daha fazla zevk almaktadırlar.

Teknolojik açıdan büyüyen ve gelişen dünyamızda yabancı bir dil bilmek daha da önem kazanmıştır. Yabancı bir dil bilmek, artık bir lüks değil bir zorunluluk olmuştur. Bir kişi birden fazla dil bildiğinde, meslek hayatına avantajlı bir şekilde başlar. Çünkü işverenler bu kişiyi daha çok tercih edeceklerdir.

Büyük bir hızla mesafelerin kısaldığı dünyamızda, Türkçenin öğretimi de daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu durum, Türkiye'nin tanıtımı açısından çok önemlidir. Türkçenin yabancılar tarafından öğrenilmesi sadece eğitim sektörünü değil, turizm sektörünü de olumlu yönde etkilemektedir. Türkçe yaygınlaştıkça Türkiye daha çok tanınacak, böylece gelişecektir.

Yeni bir dil öğrendiğimizde, yeni bir yaşam ve düşünce tarzıyla tanışırız. Böylece, yeni bir kültürü, yeni bir düşünceyi, yani yaşam tarzını öğreniriz. Öğrencinin düşünce yapısı, kişiliği, toplumsal yaşamı, doğuştan itibaren çevresinden edindiği kültür yabancı dil öğrenimini etkiler. Dil öğretimi bir kültür aktarımıdır. Bu durumda yabancı dilde anlatmak istediğimiz duygu ve düşüncelerimizi sadece dil bilim kurallarını bilerek değil, dil-kültür öğretimiyle yapabiliriz. Kültürel kavramları öğrendiğimizde farklı kültürleri tanıyarak, bu

kültürdeki insanların dünyayı nasıl algıladıklarını anlayabilir ve başka insanlara verdikleri tepkileri fark edebiliriz (Alpar, 2013).

Yabancı bir dil bilen insan, kültürel açıdan da zengin olan bir insandır. Yabancı bir dilden okuyabilen, konuşabilen insan, okuduğu metinden daha çok keyif alacaktır. Çünkü, o dilin kültürünü hissedecektir. Bazı kelimelerin birebir çevirisini yapmak mümkün değildir. Ancak o kültürü tanıyarak o kelimenin kökeni, oluşumu ve anlamı hakkında bilgi edinebiliriz. Bu nedenle de bir dili öğrenmek demek, o dilin konuşulduğu kültür içinde bir yolculuğa çıkmak demektir.

İnsanlar yabancı bir milletin kültürünü öğrenirken zorluklar yaşayabilmektedir. Örneğin; birey yabancı kültürdeki eğitim sistemini, yemekleri, ulaşımı, gelenek-göreneklere, ahlâki kuralları ve mimikleri öğrenirken onlara alışmada zorluk çekebilmektedir. Bu durumda, hedef kültürü anlamaya ve tanımaya çalışmak ve olabildiğince o kültüre uyum sağlamak birey için yararlı olacaktır. Bunun yanında insanlar bir dili öğrenirken hedef kültürle kendi kültürü arasındaki farklarla birlikte benzerlikleri de öğrenmektedir. Kültürlerin benzer tarafları dil öğreneni rahatlatmakta ve mutlu etmektedir (İşcan, 2011).

Yabancı bir dil öğrenirken karşımıza farklı dünyaların kapıları açılmaktadır. Bu durum kişinin bazı zorluklarla karşılaşmasına yol açar. Fakat yabancı dil öğrenirken o dilin kültürü de yaşanır, çok daha kolay ve doğru bir öğrenim yapılmış olacaktır. Kendi ana dili ile öğrendiği dil arasında benzerlik ya da farklılık gören kişi kültürel anlamda da zenginleşmektedir.

Çıfci, Batur ve Keklik (2013, s. 367) yabancı dil öğrenirken iki farklı kültürün karşılaşması sonucunda yaşadığımız sıkıntıları ve bunları aşabilme yolunu şu ifadelerle açıklamışlardır: Yabancı dil öğrenmek, yabancı bir kültür ile diyaloga girmek demektir. Yabancı dil öğrenirken iki kültür birbirleriyle sürekli etkileşim

içindedir. Bu dersler, öğrencinin hem kendi kültürü hem de yabancı kültür ile buluştuğu, iki kültürün benzer ve farklı yanlarını kavrayıp, karşılaştırmalar yaptığı bir alandır. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde, kültürlerarası etkileşim üst amaç olarak benimsenmiştir. Kültürlerarası bildirişim, anlaşmayı amaçlayan yabancı dil öğretimi önyargıları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmayı sağlayan bir yoldur.

Bir yabancı dil öğrenmek, kuşkusuz uzun ve meşakkatli bir iştir. Ancak, bunu gerçekten isteyen birey için başarmak zor olmayacaktır. Önemli olan yaşanan sıkıntıları tespit etmek, daha iyi yol alabilmek için çözüm üretmeye çalışmaktır.

Problem Durumu

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin dili kullanma becerisi önemlidir. Dil becerisi deyince akla “konuşma, yazma, okuma, dinleme” becerileri gelmelidir. Bir yabancı dili öğretirken, öğretmenin konuşma becerisini kazandırma konusunda bilgi sahibi olması gerekir. Öğretmen dili kurallarına göre konuşmalı, jest ve mimiklerini doğru kullanmalıdır.

Yabancı öğrenciler, yabancı dili öğrenirken okudukları bir metin, sahip oldukları dil seviyesine uygun olursa o metni daha iyi anlayacaklardır. Yabancı dilde yazılmış olan kitapları okuyabilmek, öğrencilerin yabancı dili öğrenmelerini daha zevkli hâle getirecektir. Bu durum, dilin daha hızlı öğrenilmesini sağlamaktadır (Özdemir, 2013).

Dil öğrenen kişi, sürekli yeni kelimeler öğrenmekte ve bunları cümle kurmada kullanmaya çalışmaktadır. Her yeni kelime, kişinin kendisini daha iyi ifade edebilmesi için yeni anlatım yollarının kapısının anahtarı gibidir. Bu öğrenilen kelimeler, edebî bir eseri okumakla beraber, günlük konuşmadaki ifadelere kadar yabancı dil öğrenen kişiye yardımcı olmaktadır.

Bir dili öğrenirken günlük konuşulan dili öğrenmek o dili öğrenen kişiye daha faydalı olacaktır. Çünkü birey o dili konuşan insanlarla iletişime geçebilecektir (Özdemir, 2013).

İnsanlar gördüklerine daha çok dikkatlerini vereceklerdir. Görsel malzemelere karşı motivasyon daha uzun sürer. Arslan ve Adem (2010, s. 65'den aktaran Özdemir, 2013, s. 2053)'e göre; "Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekildedir; insanlar okuduklarının % 10' unu, işittiklerinin % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, görüp işittiklerinin % 50'sini, söylediklerinin % 70'ini, yapıp söylediklerinin % 90'ını hatırlamaktadırlar."

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi derslerinde öğrencilerin derste aktif olması, daha iyi bir şekilde derslerden verim alınması için önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi; en çok yapılan ve söylenenler kalıcı bir şekilde öğrenilmektedir. Bu nedenle öğretmenler derslerinde uyguladıkları etkinliklere, öğrencilerinin de katılmasına önem vermelidir.

Yabancı öğrenciler sahip oldukları kültürü öğrendikleri dilin kültürüyle karşılaştırdıklarında, Türkçeyi daha iyi özümseyip öğrenebileceklerdir. Bir yabancı dili öğrenirken en çok zorlanılan becerilerden biri, yazma becerisidir. Çünkü yazma becerisinde dilin kuralları daha çok öne çıkar ve üretim söz konusudur. Öğrencilerin yazma becerisinde başarılı olmak için deneyim kazanacakları ortamlar yaratmaları yararlı olacaktır. Her ülke farklı kültüre, gelenek göreneklere ve özelliklere sahiptir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğreten bir öğretmenin farklılıklara açık ve anlayışlı olması gerekir (Özdemir, 2013).

Konuşma becerisi geliştirilirken, öğrencilerle tartışılarak belirlenen konularda kendilerini yazılı olarak da ifade etmelerini sağlamak mümkündür. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitapların hedef kültüre yönelik metinlerden ve görsellerden

oluşmasına önem verilmelidir. Böylece metinlerle ve görsellerle ilgili konuşma yapılacağı zaman, kültürel özellikler hakkında da öğrenciler bilgi edinebilecektir.

Ders malzemelerinin kullanımı, bir yabancı dilin öğrenilmesinde çok yararlı olmaktadır. Ders malzemelerinde kullanılacak dil öğrencilerin dil düzeylerine uygunluk göstermelidir. İşitsel-görsel nitelikli malzemelerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması çok önemlidir. Çünkü bunlar öğrencilerin dikkatini çektiği için, ders ve alıştırma kitaplarının önüne geçmektedirler. Ders malzemeleri okuma ve yazma öğretiminde öğrencilere yardımcı olacak şekilde hazırlanmalı ve seçilmelidir. Bundan başka ders malzemeleri, dil kullanımında özgüveni geliştirir. Ders malzemelerinin hazırlanış ve sınıfta kullanılış aşamalarında öğrencilerin bireysel farklılıklarının göz önünde bulundurulması gerekir.

Atasözleri, özlü sözler olduğu için insanın bir konuyla ilgili bir olayı daha iyi anlamasına ve çözmesine yardım ederler. Atasözleri net olup, fikirleri açıklığa kavuşturduğu için insanı rahatlatma yönü vardır.

Dil öğrenme gerçekleşirken Dilidüzgün'ün (2013) de belirttiği gibi ilk zamanlar dili öğrenen kişinin tüm söylenenleri anlaması ya da tüm yazılanları çözmesi beklenemez. Bunun için zamana ve pratik yapmaya ihtiyaç vardır. Bu nedenle ilk zamanlar, anlamı bilinmeyen kelimeler bağlamdan çıkarılmaya çalışılmalı ve tahminler yürütülmelidir.

Dil öğrenen birey, öğrenme esnasında ne kadar çok aktif olursa, öğrenme hızı o kadar artacaktır. Dil eğitimi verilen sınıflarda, derse aktif olarak katılan öğrencilerin daha hızlı yol kat ettiği dikkat çekicidir. Bu nedenle, dersleri iyi takip etmek ve verilen çalışmalarını zamanında tamamlamak öğrencinin başarılı olmasında etkili rol oynayacaktır. Sadece konuşma becerisi için değil, bu durum yazma becerisi için de geçerlidir. Yazma becerisi, bireyin konuşmalarından da izler taşıyacaktır.

İnsanlar dil yardımıyla birbirleriyle anlaşp gündelik işlerini yürütebilmektedirler. Günümüzde artık bir yabancı dil bilmek yeterli değildir. Bir insan ne kadar çok dil bilirse o kadar kendisini her yerde ifade edebilir, rahat iş bulabilir ve ihtiyaçlarını karşılayabilir. Ayrıca bir dili öğrenmek, sadece o dilin gramer yapısını ve kelimelerini öğrenmek değildir. Bir insan bir dili öğrenirken, aynı zamanda o dilin kültürünü, geleneklerini, göreneklerini de öğrenmektedir. Dili ve o dilin kültürünü öğrenirken o dilin konuşulduğu ülkede bulunmak çok önemlidir. Çünkü o zaman insan görerek, duyarak ve hissederek o dili ve o dilin kültürünü öğreneceği için hem öğrendiklerini unutmayacak hem de daha etkili bir süreç yaşanacaktır. Örneğin yabancı ülkenin yemekleri, ulaşımı, örf ve âdetleri, müzikleri ve barındıkları binalar gibi pek çok şey kültür unsurları arasında sayılabilmektedir.

Yeni bir kültür öğrenirken, konuşma becerisi de ister istemez gelişecektir. Konuşma becerisini geliştirmek, doğru ve etkili iletişim kurabilmek için gerekli ve önemlidir (Özbay, 2006).

Konuşma ve yazma becerisi her birey için önem taşımaktadır. Bu becerilerini geliştirmiş olan bireyler bir işe başvurduklarında işverenler tarafından hemen kabul edilir. Konuşma becerisi gelişmiş olan bireyler kendilerini ifade ederken daha kendine güvenli, daha akıcı bir konuşmaya sahiptirler. Çok kitap okumak bu becerinin gelişmesinde çok faydalıdır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı; yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin konuşma becerisinin yeterliğini öğrenci görüşlerine göre tespit etmektir. Böylece, mevcut aksaklıklar belirlenerek Türkçe öğreten öğretmenlerin konuşma becerilerinin daha başarılı olmasını sağlamak amaçlanmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1- Yabancı dil olarak Türkçeyi öğreten öğretmenlerin konuşma becerisini kazandırma konusunda öğrencilere göre yeterlikleri nasıldır?
- 2- Öğrenci görüşlerine göre yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin konuşma becerisi yeterliliği nasıldır?
- 3- Öğrenci görüşlerine göre yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin konuşma becerisi öğretimi yeterliliği nasıldır?

Önem

Türkçe yaygınlaştıkça, Türkiye daha çok tanınacak ve böylece gelişecektir. Bir dili öğrenirken, her insan çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu yüzden Türkçeyi öğrenen yabancı öğrencilerin de farklı öğrenme deneyimleri vardır. Bu deneyimleri araştırıp, karşılaşılan zorlukları engelleyerek daha iyi bir eğitim vermek mümkündür.

Arhan (2007)'ın "Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okulları İkinci Kademedeki Konuşma Eğitimi" adlı araştırması, Türkçe öğretmenlerinin konuşma eğitimi verirken karşılaştıkları güçlükler hakkındadır. Bizim çalışmamızda da öğretmenlerin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde konuşma becerisini kazandırırken karşılaştıkları sorunlara değinildiği için, araştırmamızla benzerlikler gösteren bir çalışmadır. Ancak araştırmacı ana dili eğitimi üzerinde bu konuyu incelemiştir. Çalışmaya başlarken literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda konuyla ilgili çeşitli tezlere, makalelere ve kitaplara ulaşılmıştır. Konuyla ilgili bilgiler değerlendirilmiştir. Veriler öğretmenlere anket uygulanarak elde edilmiştir. Anket soruları Türkçe öğretmenlerinin görüşleri ve araştırmacının gözlemleri yanında diğer kaynaklardan yararlanılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Anketin sağlıklı olabilmesi için istatistik uzmanlarının görüşleri alınmıştır.

Öğretmenlerin çoğu (Türkçe dersi) konuşma eğitiminde dersin verimli geçmesinin öğretmene ve yöntem seçimine bağlı olduğunu düşünmektedirler. Fakat Türkçe öğretmenlerinin çoğunun (% 70.9) yöntem ve teknik bilgisi zayıftır. Türkçe öğretmenleri

konuşma eğitiminde geleneksel birkaç yöntem ve teknik dışında farklı yöntem ve teknikleri derslerinde kullanmamaktadırlar. Anketlerde yöntem ve teknikle ilgili sorulara verdikleri cevaplar da çelişkilidir. Öğretmenlerin % 49.2'si konuşma eğitiminde “telaffuz” çalışmalarını kısmen yaptırmaktadır. Buna karşılık % 29.1'i sık sık yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 20'ye yakını, çeşitli sebeplerden dolayı derslerinde telaffuz çalışması yaptırmamaktadır. Konuşma eğitiminde “vurgu ve tonlama” konusunda öğretmenlerin % 42.6'sı okumada vurgu ve tonlamanın yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler arasında vurgu ve tonlama konusunu yetersiz olarak ele alan öğretmenler olduğu gibi, konuşma bölümünü derslerinde yeterli olarak ele alan öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenlerin % 47.5'i konuşma eğitiminde beden dilini öğretme çalışmalarını kısmen uygularken, % 1.1'i sık sık uygulamıştır. % 18.4'ü ise beden dili ile ilgili eğitim almadığı için öğretmediğini ifade etmiştir (Arhan, 2007).

Yabancı bir dili öğrenirken konuşma becerisi üzerinde ciddiyetle durulmalıdır. Çünkü konuşma becerisiyle hem günlük işlerimizi halledebilir, hem de kültürel değerleri öğrenebiliriz. Saygı, yardımlaşma, iyi niyet, alçak gönüllülük, sabır, temenni, dostluk, ağırbaşlılık, çalışma, cömertlik, düşünme, ölçülülük, sevgi, dostluk, anlayış vb. duygu, düşünce ve değerler konuşma becerisini öğretirken üzerinde durulması gereken unsurlardır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde bu unsurları öğrencilere tanıtarak, Türk kültürünü yabancı öğrencilere tanıtmak daha kolay olacaktır. Konuşma becerisini öğrencilere edindirmede öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Çünkü öğretmenin konuşması doğru, akıcı ve kurallara uygun olmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde, dilin taklit edilerek öğrenildiğini düşünürsek, öğretmenin konuşma becerisinin ne kadar önemli olduğunu anlayabiliriz. Öğretmen konuşurken çeşitli şiveleri, yerel ağızları kullanmaktan kaçınmalı, telaffuz hataları yapmamalı, eş anlamlı kelimeleri, (ve, kadar, yani, gibi) edat olan kelimeleri doğru ve yerinde kullanmalı, tonlama,

ritm, müzik vurgusunu doğru yapmalıdır. Özellikle ğretmen konu hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Öğretmen kelimeleri yerinde kullanmalıdır. Öğretmen ğrencilerine karşı anlayışlı olmalı ve onlara karşı kibar konuşmalıdır. Çünkü yabancı öğrenciler farklı bir dilin konuşulduğu farklı bir ülkede farklı bir kültürle karşı karşıyayken daha hassas, daha ürkek ve kırılğan olabilmeleri mümkündür. Teşekkür ederim, sağ olun, lütfen gibi ifadeleri kullanan ğretmen öğrencilere örnek olmuş olacaktır. Böylece ğrenciler Türkçenin ne kadar kibar ve nazik bir dil olduğunu öğrenmiş olacaklardır.

Sözel yaklaşım, öncelikle kelimelerin öğrenilmesi gerektiğini savunmuştur. Öğrencilerin zorluk çektiği dil bilgisi konuları üzerinde durulmalıdır. Bu yaklaşımda yapılar cümle içerisinde öğretilmelidir. Kelimelerin de bu yapıya uyacak kelimeler olması gerekmektedir. Ders ğretmen merkezli olarak işlenir. Çünkü ğretmen bir listede öğrenilecek kelimeleri cümleler aracılığıyla öğrencilere verir. Daha sonra öğrenciden bu cümleleri tekrar etmesini ister (Güzel, 2010).

Güzel'e (2010, s. 140) göre; sözel yaklaşımın en önemli özellikleri şöyle özetlenebilir:

1. Dil ğretimi konuşmayla başlar ve daha sonra yazılı dile geçilir.
2. Sınıfta hedef dil kullanılır.
3. Yeni dil konuları durumlar içinde sunulur ve çalışılır.
4. Gerekli olduğuna inanılan kelimeler çalışılır.
5. Dil bilgisi kuralları kolaydan zora doğru derecelendirilerek öğretilir.
6. Yeterli dil bilgisi ve kelime bilgisi yerleştikten sonra okuma ve yazma becerilerine geçilir.

Varsayımlar

Araştırmanın başlıca varsayımları aşağıda sıralanmıştır:

1. Çalışma kapsamında görüşlerine başvuru TÖMER öğrencileri, öğretmenlerini değerlendirebilecek yeterliliktedir.
2. Anket ile görüşme konusunda görüşlerine başvuru TÖMER öğrencilerinin ankete ve görüşme sorularına verdikleri cevaplar, kendi objektif değerlendirmelerini yansıtmaktadır.
3. Anketin hazırlanmasında, geçerlik ile güvenilirliğinin test edilmesinde yardım alınacak uzman görüşleri yeterli ve güvenilirdir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, veri toplanan TÖMER, anket ve görüşme uygulanan TÖMER öğrencileri, örgütsel ve kişisel değişkenler bakımından aşağıdaki gibi sınırlandırılmıştır.

1. Araştırma kapsamına alınan kurumlar Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesi ile sınırlıdır.
2. Anket soru başlıkları literatür taraması sonucu elde edilen, yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin konuşma becerisi ile sınırlıdır.
3. Araştırma; yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin dili kullanma becerisi içinde konuşma becerisinin Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesi öğrencileri tarafından değerlendirilmesi ile sınırlıdır.
4. Araştırma bulguları, Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesinde örnekleme alınan öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Dil Becerileri: İnsanları diğer canlılardan farklı kılan dil becerilerine sahip olmalarıdır. Dil becerileri okuma, dinleme, konuşma ve yazma olarak dört başlık altında toplanmaktadır. Dil becerilerini birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Okuma ve dinleme becerisi anlama, konuşma ve yazma becerisi anlatma yeteneklerini meydana getirir.

Bireyler dil becerileri sayesinde duygu ve düşüncelerini ifade edebilmekte ve karşılarındaki kişileri anlayabilmektedirler (Temizyürek vd., 2012, s. 199'dan aktaran Ceran, 2012).

Konuşma: “Konuşma, duygu, düşünce ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır” (Demirel, 2003, s. 88'den aktaran Emiroğlu, 2013, s. 278).

Dinleme: “Okuma ve dinleme bireyin edilgen olduğu alımlama becerileriyle konuşma ve yazma bireyin dili etken olarak oluşturduğu üretimsel becerilerdir. Ancak alımlama becerileri de görülen/duyulan şeylerin anlaşılması için bütün dil bilgisinin kullanılarak düşünülmesini gerektirir” (Harmer, 2007'den aktaran Dilidüzgün, 2013, s. 259).

Okuma: “Okuma, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlamı kavrama çabasından oluşan bir etkinliktir.” (Tuncer, 2008: s. 21).

Yazma: “Yazma, duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır” (Özbay, 2009, s. 115'ten aktaran Bağcı ve Başar, 2013, s. 310).

Bölüm II: Kavramsal Çerçeve

Dil Becerileri

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dört temel dil becerisi olan; okuma, yazma, dinleme, konuşma öğrenciler tarafından tam ve doğru olarak öğrenilmelidir. Bu konuda en çok öğretmenlere görev düşmektedir. Konuşma becerisi, dinleme becerisinden ayrı olarak düşünülemez. Çünkü konuşma becerisinin gerçekleşmesi için bir dinleyiciye ihtiyaç vardır. Dört temel dil becerisi tam olarak kazanılmadan bir dili öğrenmek mümkün değildir. Bir kişi günlük işlerini ancak dört temel dil becerisini kazanarak rahat ve kolay bir şekilde yapabilmektedir. Bu durum insanların sosyalleşmesini de sağlamaktadır.

Konuşma becerisinin gelişmesinde, kuşkusuz okumanın etkisi büyüktür. Dil becerileri arasında yer alan okuma becerisi, bir dilin öğreniminde önemli bir yere sahiptir. Çünkü kelime bilgisi yeterli olan bir birey okuduğu kitabın derecesi ne olursa olsun anlayabilecektir. Böylece okuma becerisinden daha çok zevk alacaktır. Fakat kelime bilgisi yetersiz olan birey okuduğunu anlayamadığı için okuma eyleminden vazgeçecektir. Bu sonuç kaçınılmazdır. Okumalar sonucunda kelime hazinesi gelişen birey, konuşma esnasında daha çok kelimeye sahip olacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda hassas davranılmalıdır. Bu alanda öğretmenlik yapacak öğretim elemanlarının hem teorik anlamda yeterli bilgiye sahip olacak eğitimleri almaları, hem de pratikte bu işin uygulayıcıları olarak görevler üstlenmeleri gerekir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, son yıllarda gittikçe önem kazanan işlevsel bir alandır. Bu süreçteki dil becerileri; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dili somutlaştıran bir beceri olan yazmanın öğretimi belirli aşamalardan ve basamaklardan oluşmaktadır. Yazma öğretimi aşamaları; alfabe, kelime, cümle, paragraf ve metin öğretimi şeklinde sıralanabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma süreci ise; motivasyon ve ön bilgilendirme,

örnek metin inceleme, hazırlık, taslak oluşturma, düzenleyerek yazma, düzeltme ve yayımlama basamaklarından oluşmaktadır. Bu eğitimi verecek olan kişi, belirli bir dil bilgisi, söylem, iletişim ve kültür alanında yeterliliğe sahip olmalıdır (Tiryaki, 2013).

Dinleme becerisi, belki de dil becerileri içinde en basit gibi görüneni olmasına rağmen aslında en önemlisidir. Çünkü konuşabilmek için önce dinlememiz gerekmektedir. Bir kişi karşısındaki kişiyi dikkatli ve özenli dinlemezse ona karşı saygısızlık yapmış olacaktır. Dinleme esnasında not almak çok yararlıdır. Dinleme telaffuza katkı sağlamaktadır. Kelimelerin doğru söylenişini sağlamak, dinleme çalışmalarıyla mümkündür. Görüldüğü gibi; temel dil becerileri içinde konuşma becerisinin gelişimi, diğer becerilerle işbirliği içinde gerçekleşmektedir.

Konuşma

Konuşma, duygu ve düşüncelerimizin en az iki kişi arasında ortaya konulmasıdır. Bu beceri, dört temel dil becerisinde önemli bir yere sahiptir. İnsanın kendini iyi ifade etmesi gerekmektedir. Böylece yapılacak hatalar en aza inecektir. Konuşma en az iki kişi arasında olduğu için, dinlemeden ayrı olarak düşünülemez. Konuşmanın olması için bir dinleyiciye ihtiyaç vardır. Bu becerinin öğrenilmesinde örnek alınacak model çok önemlidir. Çünkü öğrenciler bu modeli taklit ederek dili öğreneceklerdir. Bu görev, okullarda öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler konuşma becerilerinde ne kadar dikkatli ve özenli davranırlarsa, öğrenciler de o oranda doğru konuşacaklardır. Konuşmanın faktörleri arasında;

- a) Konu hakkında bilgi sahibi olma,
- b) Kelime bilgisi ve yerinde kullanma,
- c) Telâffuz
- d) Ritm, müzik ve vurgunun kullanımı sayılabilmektedir.

Yabancı bir dilde kelime öğrenmek için, farklı yollar kullanılabilir. Kelime bilgisi ne kadar çok olursa bir dilin öğrenilmesi de o kadar hızlı olacaktır. Kelimelerin söylenişi doğru telaffuz edilmelidir. Böylece yanlış anlaşılmalara ve hatalara engellenmiş olacaktır. Ana dili Türkçe olmayan bir kişi, Türkçe kelimeleri doğru telaffuz ettiği takdirde, günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılayabilir. İletişimin sağlanması için kelime bilgisi önemlidir.

Kelime hazinesi iyi olan kişi, diksiyon konusunda da kelime bilgisi zayıf olanlara göre bir adım önde olacaktır. Taşer (1992) de kitabında bozuk diksiyonun temelinde yatan bozuklukları; boğumlama bozuklukları, vurgu yanlışlığı, yanlış tonlama, ulamada dikkatsizlik, tekdüzelik, yersiz durgu ve duraklar, tartım ve hız kusurları, harfleri ve heceleri yutmak, sesi ve soluğu denetim altına almamak ve dinlemeyi bilmemek olarak sıralamıştır. Görüldüğü gibi; kelime bilgisi zengin olan kişi, kelimenin doğru telaffuzunda da sıkıntı yaşamayacaktır.

Konuşma becerisi çok dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Çünkü bir dili doğru, kurallarına uygun ve akıcı konuşmak önemli ve çok gereklidir. Fakat konuşma bir yetenektir. Herkes bu konuda çok başarılı olmayabilir. İnsanlar çalışarak ve alıştırma yaparak bu yeteneklerini geliştirebilirler. Yabancılarla Türkçe öğreten öğretmenlerin de konuşma becerilerinin kurallarına uygun ve akıcı olması gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin konuşma becerilerinde, yaptıkları her hata öğrenciler üzerinde kötü sonuçlara yol açabilir. Öğrenciler öğretmenlerini taklit ederek dili öğrenmektedirler. Öğretmenler yerel ağız kullanmaktan, yanlış telâffuz kullanmaktan, eş anlamlı kelimeleri yanlış kullanmaktan, edat olan kelimeleri yanlış kullanmaktan, tonlama hataları yapmaktan, kelimeleri yanlış kullanmaktan, kelimelerin ritm, müzik ve vurgusunu yanlış kullanmaktan kaçınmalıdırlar. Ayrıca öğretmenler konuşacakları konu hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar.

Öğrencilerin çeşitli törenlerde konuşma yapmaları, çeşitli konferans, sempozyum gibi etkinliklerde öğrendiklerini sonradan anlatmaları konuşma becerilerinin gelişmesinde çok

etkilidir. Topluluk karşısında konuşmak bir birey için çok önemli ve gereklidir. Bu yeteneği kazanmış birey iş hayatında ve özel hayatında daha başarılı, rahat ve özgüvenli olacaktır. Sonradan zorluk çekmemek için küçük yaşlarda bu yeteneğin gelişmesini sağlamak gereklidir. Ayrıca öğrenciler okudukları kitapları arkadaşlarına anlatarak da konuşma becerilerini geliştirebilirler (Uçgun, 2007).

Yabancılara Türkçe eğitimi verilirken karşılıklı konuşma çalışmalarına yer verilmesi, öğrencilerin pratik yapmaları açısından etkili olacaktır. Öğrenciler günlük hayatta dili kullanırken, bu etkinliklerden öğrendikleri kalıp cümleleri ve ifadeleri de kullanabilecektir. Konuşma sırasında öğrenciler zorlanabilir ya da konuşmaktan çekinebilir. Bu noktada öğretmenin yapıcı tavrı ve motive edici sözleri öğrenciler için faydalı olacaktır.

Öğretmenler öğrencilerin konuşmalarındaki hataları düzeltirken önce onların sözlerinin bitmesini beklemelidirler. Kibar ve anlayışlı bir şekilde düzeltme yapmalıdırlar. Aksi durumda öğrenci bu durumdan sıkılabilir, çekinerek söz almak istemeyebilir. Sonuçta, öğretmen öğrencinin dersten soğumasına sebep olacaktır (Uçgun, 2007).

Konuşma becerisinde özgüven çok önemlidir. Bu özgüveni sağlamak için de çok okumak gereklidir. Konuşma becerisinde özgüveni sağlamak için topluluk önünde konuşma yapmayı birey daha çok küçük yaşlardayken ona kazandırmak gereklidir. Bu konuşma becerisinde başarıyı, kendini rahat ve özgüvenli ifade etmeyi sağlayacaktır. Konuşma derslerinde öğrencilere sunum ödevleri verilmesi ve böylece onları konuşmaya teşvik etmek bu becerinin gelişmesi için önemli bir adım olacaktır. Derslerde hazırlıksız konuşma çalışmalarının yaptırılması, Türk dilini öğrenen öğrencilerin yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmalarına fırsat yaratacaktır.

Konuşma becerisini birçok unsur etkiler. Konuşma becerisinin muntazam olması için bu unsurların hepsine önem verilmelidir. Bu unsurlar; dil, düşünce, duygu, ses ve konuşma

organlarının yanında jest, mimik, tonlama, vurgulama ögeleridir. Konuşurken beden dilimizi iyi kullanmalıyız. Anlatmak istediğimizi daha net ve etkili ifade etmek ancak beden dilini doğru kullanmakla mümkün olur (Kuru, 2013).

Dil öğrenirken öğretmenlerin jest ve mimiklerini kullanarak kelime öğretmesi öğrenciler açısından kalıcı öğrenmeyi sağlayacaktır. Jest ve mimikler evrensellik taşıyabilmektedir. Bazen farklı kültürlerden olsa bile, kullanılan hareketlerle bir düşünceyi ifade etmek ve iletişim kurmak mümkündür. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde mutlaka beden dilini kullanmaya önem verilmelidir. Beden dili ve akıcı bir konuşma iletişiminin ideal bir şekilde ilerlemesini sağlayacaktır.

Konuşmamızın akıcı ve sorunsuz olması için uzmanlar küçük yaşlardan itibaren çok kitap okunması gerektiğini belirtirler. Konuşmamızın arasında “eee, ııı, şey, yani” gibi anlamsız sesleri ve sözcükleri çıkarmamızın konuşmanın akıcılığını bozmadığını ifade etseler de kitap okumak bunları ortadan kaldırabilir. Ayrıca bireyin kelime hazinesi de artacaktır (Kuru, 2013).

Konuşma esnasında jest-mimiklerimiz yani bakışımız, duruşumuz, hareketlerimiz konuşmanın önemini ve ciddiyetini sağlayacaktır. Yeni bir dil öğrenirken birey bu yeni dili konuşan insanları gözlemleyerek onların konuşmalarını taklit etmeye çalıştığında dili öğrenme konusunda daha başarılı olabilecektir. Sesleri taklit etmek de konuşma becerisini kazanmak için etkili bir yoldur.

Bireylerin konuşma becerilerinin doğru ve güçlü olabilmesi için, doğumdan itibaren çevrelerinden duydukları aile bireylerinin konuşmalarının düzgün olması önemlidir. Çünkü bu zamanlarda çocuklar yumuşak bir hamur gibi kolaylıkla şekillendirilebilirler. Günümüzde Türkçemizi doğru kullanmayan kitle iletişim araçları artmıştır. Bunları izleyen çocukların

konuşmalarının yanlış şekillenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle TRT gibi Türkçemizi doğru kullanan kuruluşları izlemek ve dinlemek doğru olacaktır (Kuru, 2013).

Hem aile, hem çevre, hem de öğretmenlerin bir yabancı dili kazandırmada önemli yeri vardır. Günümüz teknoloji çağıdır. Bu nedenle de teknolojinin bize sunduğu imkânlardan yararlanmadan bir eğitim vermenin etkili olması düşünülemez. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, derslerde öğrencilere video izletmek, film izlemelerini sağlamak ve internette yer alan makaleleri okuma çalışmaları yapmak, elbette faydalı olacaktır.

Televizyon, internet, gazete, dergi gibi iletişim araçları konuşma becerisini geliştirme konusunda yol gösterici olsa da, öğretmenlerin derslerde yaptığı etkinlikler bu becerinin kazandırılmasında önem taşımaktadır. Öğretmenlerin öğrencilere söz hakkı vermesi, öğrencilerin kendilerine güven duymaları bakımından önemlidir. Öğretmenler öğrencilerin yaptıkları hataları anında düzeltmelidir (Kuru, 2013).

Dil öğreniminde birey taklit yaparak kelimelerin telaffuzunu öğrendiği için konuşma becerisinde bireyin izlediği şeyler ve dinlediği kişiler çok önemlidir. Bunlar bireye örnek oluşturacaklardır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde öğretmenler öğrencilere güven vermeli ve onların cesaretini kırmamalıdır. Öğretmenler öğrencileri sabırla dinlemeli ve onlara yeri geldikçe söz hakkı vermelidirler.

Kutadgu Bilig’de söylenildiği gibi: “İnsan dilince değişir kader – Ya yurda baş olur ya başı gider.” (Demir, 2010, s. 415). İnsanın kendini doğru ve etkili biçimde anlatması bütün bir hayatını etkileyebilir. Bu nedenle konuşma başarıya ulaşmak için çok önemlidir (Ceran, 2012).

Çevremize baktığımızda bugün başarılı olan kişilerin ana dillerini düzgün kullandığını ve aynı zamanda bir ya da birden fazla yabancı dil konuşabilen insanlardan oluştuğunu

görmekteyiz. Etkili iletişim kurabilmek başarılı olmanın anahtarıdır. İnsanlar günümüzde iyi bir kariyere sahip olmak, farklı bir ülkede yaşamak ya da buna benzer değişik nedenlerden ötürü yabancı bir dili öğrenmeye çalışmaktadır. Bu insanların, yeni bir dili öğrenirken kendilerine o dili iyi konuşan öğretmenlerini ve çevrelerindeki arkadaşlarını örnek almaya çalıştıkları görülebilmektedir.

Birey kendine bir modeli örnek alarak konuşma becerisini geliştirebilir. Bu kişi bir öğretmen olabileceği gibi kendini iyi yetiştirmiş bir sanatçı da olabilir. Birey “Ben de onun gibi güzel konuşabilirim.” diyerek cesaretini arttırabilir (Ceran, 2012).

Günümüzde kitle iletişim araçlarının ve sosyal ağların önemi gittikçe artmıştır. Ancak üzücü olan nokta şudur ki; özellikle sosyal medyada iletişim kuran insanlar kullandıkları dilde kurallara ve üslûba önem vermemeye başlamışlardır. Hem yabancı dilde, hem ana dilde kullanılan dilin düzgün kullanımı doğru iletişim kurulabilmesi ve o dilin korunabilmesi için önem taşımaktadır.

Doğru ve etkili bir konuşmaya sahip olmak için konuşma yöntem ve tekniklerinden yararlanmalıyız. Hem hazırlıklı hem de hazırlıksız konuşma farklı yönlerden önemlidir. Hazırlıklı konuşma için konumuzla ilgili farklı kaynaklardan yararlanarak bir metin oluşturabiliriz ve o metne bağlı kalabiliriz. Hazırlıksız konuşma için ise, konuşma alıştırmaları yaparak kendimizi bu konuda geliştirebiliriz (Ceran, 2012).

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde derslerde öğretmenlerin hazırlıklı konuşma ve hazırlıksız konuşma etkinlikleri yapmaları, öğrenciler açısından etkili öğrenmede yararlı olacaktır. Burada etkinlikleri uygulayan öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu etkinliklerin verimli olması için, öğretmenler örnek konuşmalar yapabilir ve öğrencilerini motive edebilir.

Konuşma becerisi hem eğitimde hem de sosyal hayatta çok büyük bir yer kaplamaktadır. Konuşma ve dinleme becerisi birbirinden ayrı düşünülemez. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin de konuşma becerisine önem vermeleri gerekmektedir. Bu nedenle dikkatli, ilgili ve sosyal olmaları beklenmektedir. Öğrencilerin konuşmanın diğer becerilere oranla daha önemli olduğunu fark etmeleri gerekir (Emiroğlu, 2013).

Öğrencilerin kurallı bir konuşmaya sahip olmaları için öncelikle kendilerine örnek alacakları öğretmenlerin doğru ve etkili konuşma yeteneğine sahip olması gerekir. Bu nedenle öğretmenleri yetiştiren kurumların bu konuya önem vermeleri gerekir (Ceran, 2012).

Bizim araştırmamızda da konuşma becerisini geliştirecek olan okutmanların bu beceriyi kazandırırken karşılaştıkları sıkıntılara dikkat çekilecektir. Yaşanan sıkıntıların tespit edilmesi, eksik noktaların belirlenmesi Türk dilini öğreten kurumların daha iyi eğitim vermelerinde etkili rol oynayacaktır.

Bireye küçük yaşlardan itibaren kendine güven kazandırmak çok önemlidir. Bireyin küçük yaşlarda başarılarını ona belli etmek ve yaptığı başarısızlıkları onu sindirmemek için yüzüne vurmamak, doğruyu olumlu bir şekilde göstermek gereklidir. Böylece ilerde sıkılganlık ve özgüven eksikliği gibi durumlar meydana gelmeyecektir (Ceran, 2012).

Türkiye'ye gelerek Türkçe öğrenmek isteyen yabancı öğrencilere öğretim elemanlarının anlayışlı ve kibar davranması gerekmektedir. Çünkü onlar yabancı bir kültür içinde farklı bir ortamda hem günlük işlerini halletmeye, hem de Türkçeyi öğrenmeye çalışmaktadırlar. Yabancı öğrencilerin kendilerine güven duymaları, Türkçeyi öğrenebilmeleri için çok gereklidir. Öğretim elemanları yabancı öğrenciler doğru bir konuşma yaptıklarında onları cesaretlendirmeli, hata yaptıklarında, hatalı konuştuklarında onların hevesini kırmamalıdır. Yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenmek istemeleri, Türkçeyi öğrenirken sıkılganlık ve özgüven eksikliği duymamaları buna bağlıdır.

Ses eğitimi, bilinçli bir beden duruşu ve doğru solunum mekaniğinin öğretmenler için de önemi büyüktür. Çünkü her gün ders anlatan, sesini kullanan öğretmenler seslerini, bedenlerini doğru kullanırlarsa daha başarılı ve etkili bir ders işleme şansına sahip olacaklardır (Evren, 2013).

Konuşma becerisinin kendine güven duymakla yakından ilişkisi vardır. Bireylerin kendine güven duyması çok küçük yaşlarda öğretilmelidir. Kendine güven duygusu, beraberinde konuşma esnasındaki duruştan, doğru solunum yapabilmeye kadar pek çok konuda bireye destek olacaktır. Öğretmenlerin de bu konularda bilinçli olmaları gerekmektedir.

Konuşma becerisini geliştirmek için, diğer dil becerilerini de ihmal etmemek gerekir. Konuşmanın güzel olabilmesi için okuma ne kadar önemliyse dinleme de o kadar önemlidir. Dil becerileri birbirlerinden ayrı düşünülemez (Karakoç-Öztürk ve Altuntaş, 2012).

Dil becerileri birbirleriyle ilişki halinde gelişmektedir. Her bir beceri için ayrı çalışmalara yer verilmelidir. Okuma dinlemeyi geliştirirken, dinleme de konuşma becerisi üzerinde etkili olacaktır. Konuşma becerisinin gelişmesi için derslere aktif katılmak önemlidir. Aksi takdirde derslerde pasif olan bir öğrencinin konuşma becerisini geliştirmesi oldukça güçtür.

Konuşma becerisi diğer dil becerileriyle yakından ilgilidir. Bu beceriler birbirlerinden ayrı düşünülemez. Öğretmenler konuşma becerisini öğrencilerine verirken, öğrencilerin özelliklerini dikkate almalıdırlar. Günlük yaşamda ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağlayıcı konuşmayı öğrencilere bilinen yöntem ve tekniklerle verebilecekleri gibi kendi farklı yöntemlerini de kullanabilirler. Bu şekilde daha başarılı sonuçlara ulaşabilirler. Çünkü öğrenciler, öğrenirken eğlenirlerse öğrenme daha kalıcı olacaktır.

Konuşma günlük hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Kendimizi iyi ve doğru ifade edebilmek için konuşma ve yazma yeteneğimizi önemsemeliyiz. İnsan ve konuşma yeteneği birbirinden ayrı düşünülemez. Konuşma yaratıcılık ve düzen gerektirmektedir. İnsanın hayat felsefesi ve davranışları onun kişiliğini meydana getirir. Davranışlarımızı gözlemleyebiliriz. Konuşma ise insan varlığının en önemli unsurlarından biridir. İnsan davranışları var olduğu sürece konuşma da her an var olacaktır. Susma, bir anlatım biçimidir. Susma; kelimelerin ağızımızdan daha güçlü ve etkileyici çıkması için geçen süredir. Telâffuz; bu sırada oluşan boğumlanma veya söyleyişle meydana gelir. Kelimelerin anlamlarının doğru anlaşılabilmesi için seslerin doğru çıkarılması gerekir. Çünkü sesler kelimelerin ve anlamlarının başka kelimelerle karıştırılmasını önlerler. Sesteşlikte ise, hece önemlidir. Konuşmada seslerde öne çıkan boğumlanma hecelerde öne çıkan vurgu ve ton unsurlarıdır (Parlakyıldız, 2001).

Konuşmanın oluşması sürecinde, telaffuz bir kelimenin doğru anlaşılması için önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, telaffuzu yanlış öğrenen öğrenci, ilerleyen zamanlarda bu hatasını düzeltmede zorlanabilir. Bu nedenle de doğru telaffuzun en baştan öğretilmesi, kelimenin öğrencinin hafızasına doğru bir şekilde yerleşebilmesi için önemlidir.

Telâffuz ve yazı birbirinden ayrı düşünülemez. Türkçenin imlâsı genelde fonetiktir. Bu nedenle güzel konuşmalıyız. Güzel konuşmanın ortaya çıkması için de, telâffuzumuzun iyi olması gerekmektedir. Telâffuz (boğumlanma) diksiyondan farklıdır. İyi bir konuşmacı olmak için telâffuzu kötü olan gür sesli biri olmak yerine, iyi telâffuz eğitiminden geçen cılız sesli biri olmak yeterlidir. Yazı seslerin harflerle gösteriliş şeklidir. Alfabe; belli bir sıra ile sesleri gösteren harflerin tümüne denir. İmlâ; belli kurallara göre alfabenin yazıya geçirilmesi ve dilin bu kurallara uygun olarak oluşturulmasıyla meydana gelir. Akıcı ve güzel bir konuşmanın olması için imlâ kurallarına uyulmalıdır. Bir birey imlâ kurallarını iyi biliyorsa, o dili doğru olarak yazabilecektir. Konuşma dilinde bazı kelimeler bölgeden bölgeye farklılık

gösterebilir. Fakat yazı dilinde, böyle farklılıklar olamaz. Çünkü imlâ kurallarıyla dilin birliği sağlanmış olacaktır (Parlakyıldız, 2001).

Türkçemiz, dilbilgisi yönünden sistemli, kelime hazinesi yönünden zengin bir dildir. Dilimiz edebî anlamda değerli pek çok eserin oluşmasını sağlamış, farklı bölgelerde konuşularak ve yazılarak işlenmiştir. Sözlü gelenekten gelen eserler, yazıya geçirilerek kalıcı hâle gelmiştir. Dilimizin farklı ülkelerde tanınmasını sağlamak, daha geniş bir coğrafyada konuşulmasını teşvik etmek, hem kültürümüzü tanıtmak hem de dilimizin yaygınlaşması için önemlidir.

İnsanlar, günlük hayatlarındaki ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleriyle konuşmak zorundadırlar. Kültürlü bireyler güzel konuşabilmekte ve yazabilmektedirler. Başarılı bir konuşma için güzel bir telâffuza ihtiyaç vardır. Ayrıca imlâ kurallarına uyulması şarttır. Konuşma sırasında, sesler doğru ve güçlü çıkarılmalıdır ki kelimelerin anlamları doğru anlaşılsın. Birden fazla dil konuşan insanlar kültürlü insanlardır. Türkçe ise diğer dillerden farklıdır. Bu farklı özellikler arasında, Türkçenin kısa ve mânâ yüklü olması ve Türkçede sert ünsüz seslerin yer alması sıralanabilmektedir. Türkçe düzgün bir cümle kuruluşuna sahiptir. Ses uyumu önemlidir (Parlakyıldız, 2013).

Türkçenin güzel konuşulması, dilimizin güzelliğini de ortaya çıkaracaktır. Kelimeleri doğru telaffuz etmek, doğru yerlerde vurgulama yapmak önemlidir. Ayrıca dilimizdeki şiirler ve türküler, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için kullanılabilir zengin bir malzeme ve mirastır.

Türkçede cümle içi bağlantı ekleri yoktur. Bu ekler düşünmeye fırsat sağlayarak sonradan akla gelen fikirlerin cümleye eklenmesini sağlamaktadır. Bu durumda Türkçede “doğru bir cümle” kurarken “konuşmadan önce iyi düşünmek” gereklidir. Böylece Türkçe konuşurken zekâmızı çalıştırmış olmaktadır. Dillerin varlığının devamı için şarkılar ve

türküler çok önemli bir yere sahiptir. Şarkıların ve türkülerin ritmik gücü kuvvetlidir. Türkülerimiz tarih gibidir. Hem geçmişi bugüne taşır hem de bugünü geleceğe taşımaktadır. Türkü ve şarkılarda hem söz, hem de beste vardır. Şarkılarda ve türkülerde dilimizin zenginliği ve sadeliği saklıdır. Türkülerimizde Türkçe ya da Türkçeleşmiş kelimeler vardır. Türküler, Türk dilini konuşan diğer soydaşlarımızla ortak edebi eserlerimizdir. Türküler, öğrenilen dilin kültürünü hedef kitleye ulaştıran önemli bir kaynaktır. Bu kaynak, dili öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve beceri gücünü artırmaktadır. Türk sanat müziğinin daha ağır bir ritmi varken, hafif Batı müziğinin daha hızlı bir ritmi vardır. Pop müziğindeki bu hareketlilik, dili öğretmede öğretmenlere kolaylık sağlayacaktır (Parlak yıldız, 2013).

Yeni bir dili öğrenmek için zaman, emek ve çok çalışmak önemlidir. Bu yoğun çalışmada, eğlenceli etkinliklere yer vermek, hem öğrencilerin dikkatini çekecek, hem de o dile olan ilgiyi arttıracaktır. Bu nedenle, derslerde Türk müziğine yer vermek, öğrencilere akılda kalıcı şarkılar öğretmek, Türkçenin öğretimine yardımcı olacaktır.

Parlak yıldız'a (2013, s. 363) göre; yabancılara Türkçe Öğretiminde başarılı olmak, onlara dilimizin kolay öğrenilirliğini kanıtlamak ve kullanım sahasının genişlediğini görmek adına gurur verici bir tabloyu hep beraber göğüslemek, Türkçe düşünen ve Türkçe konuşan yabancılara çoğaltarak, kuvvetli bir geleceğe sahip olmak idealimiz olmalıdır. Yeryüzündeki tüm dillerin devamlılığı ve geçerliliği; o dilin kalıcılığını sağlayan edebi türler kadar, ritmik gücü kuvvetli, fonetik anlayışı içinde ortaya konan şarkılarında ve türkülerinde gizlidir.

Konuşma becerisi için kendine güven çok önemlidir. Bireyler kendilerine güvenmeli, ben bu işi başkasından bir derece daha iyi yaparım şuuru içinde olmalıdır. Buna halk deyişiyle "kendini ne dev ne de cüce görmesi" olarak ifade edebiliriz. Hazret-i Muhammed de bir hadisinde bunu; " Korku hiçbir zaman insanın kaderini değiştirmez." olarak ifade etmiştir. Halkımız da; "Korkunun ecele faydası yoktur." olarak bu durumu ifade etmeye

çalışmıştır. “Her insanın gönlünde mutlaka erişilecek bir nokta vardır.” sözü ise Tanzimat Öncesi Edebiyatının birinci döneminin bilinen temsilcilerinden Ziya Paşa’nın Adana valisi iken yaptırdığı hapishanenin kapısının üst tarafındaki kitabesinde yer almaktadır (Ağca, 1999).

Yabancı dil öğrenirken, yeni dili öğrenmeye başlayan kişinin iyi bir dinleyici olması şarttır. Her dilin kendine has söyleyiş şekilleri ve konuşma özellikleri vardır. Yabancı bir dili öğrenen kişi, bu söyleyiş şekillerine ne kadar çok maruz kalırsa, o dili konuşmak konusunda o kadar çok başarılı olacaktır. Sesler kulak aşinalığı yaratacak, yabancı dili öğrenen kişi bazen farkında olmadan, kelimenin nasıl söylenmesi gerektiğini öğrenebilecektir. Bu nedenle yabancı dil öğrenirken, günlük yaşamda dili kullanmanın ve tecrübe etmenin önemi büyüktür. Aynı zamanda, öğrendiği dilde yayın yapan televizyon kanallarını da izlemek, bu konuda yardımcı olabilecek bir diğer yoldur.

Canlı yayında, haber sunabilmek için, bir spiker kültürlü ve tecrübeli olmalı, kusursuz bir İstanbul Türkçesi konuşmalı, inandırıcı, güven veren ve oturmuş bir ses tonuna sahip olmalı, özellikle mimiklerini, beden dilini, doğal, uyumlu ve inandırıcı bir biçimde, aşırı yoruma kaçmadan ölçüsünde kullanabilmelidir (Er, 2013).

Sosyal yaşamda karşılaşılan olaylar ve bu olaylara doğru tepkiler verebilmek, dil öğrenirken karşılaşılan güçlükler arasında sayılabilir. Örneğin; yaşadığı bölgede yol bulabilmek için adres sorduğunda, alışveriş yaparken, yolculuk sırasında ve benzeri durumlarda bu zorluklarla karşılaşabilmektedir. Ancak, bu zorluklarla başa çıkabilmek dili öğrenmeye başlayan kişi için zamanla mümkündür. Önemli olan kişinin öğrenmek istediği dili öğrenebileceğine içten motivasyon sağlamış olmasıdır.

Bireyler yaratıcı olmak için coşkulu ve heyecanlı olmalıdırlar. Yaratıcı olmak için, hep daha iyisini, hep daha güzelini istemeliyiz. Böylece ilham perisini çağırılmış oluruz. Bunun için de çok çalışıp gayret göstermeliyiz (Baykal, 2012).

Kendimizi geliştirmek istediğimiz zaman, karşımıza çıkan fırsatları değerlendirmemiz de daha kolay olacaktır. İnsanın kendisini ifade edişi bazen sanatla, bazen jest ve mimikleriyle ancak en çok da sözle mümkündür. Bu beceriyi geliştirmek için okumak, dinlemek ve konuşarak konuşma becerisini geliştirmek gerekmektedir.

Sözlü anlatım, konuşma becerisiyle ortaya çıkmaktadır. Bireylerin duygu ve düşüncelerini sözle anlatmasına konuşma diyoruz. Bir öğrencinin konuşması akıcı, doğru ve güzelse bu öğrenci her derste başarılı olur. Soru soran, düşünen, düşündüren ve etkin olan öğrenci konuşmasını bilen öğrencidir. Doğru ve düzgün konuşan bireylerin, kişilik gelişimleri de buna paralel olarak ilerlemektedir. Bu nedenle öğretmenin, öğrencilerin konuşma becerisi üzerinde önemle durması gerekmektedir. Çünkü öğrenci başarısı ve sağlıklı kişilik gelişimi buna bağlıdır. Hem konuşma, hem de konuşma eğitimi vermek bir sanattır. Öğretmenlik ise konuşmaktan çok konuşturma sanatıdır. Konuşma, eğitimin temel aracıdır. Çocuklar, okula gelmeden önce Türkçe konuşmayı az çok öğrenmiş olurlar. Fakat bu konuşma, kendi yaşlarının ve çevrelerinin Türkçesi olduğu için yetersizdir ve ağız özellikleri taşımaktadır (Kavcar ve Oğuzkan, 1987).

Konuşma bir dili öğrenirken, zihnimizi düzenlemeye yardımcı olur. Öğrenci, dinledikten sonra konuşarak çevresiyle iletişim kurmaktadır. Böylece, zihninde düşünceler belli bir sıraya girmektedir. Bu durum öğrencinin öğrendiği bilgilerin zihninde daha iyi yerleşmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle öğrencilere daha çok konuşma fırsatı verilmelidir. Öğrencilere günlük yaşamda ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için konuşma becerisi en iyi şekilde öğretilmelidir.

Yabancı dili öğrenen kişi öğrendiği dilin kültürüyle de iç içe olmaktadır. Bu farklı deneyimi yaşarken, o dili meydana getiren deyim, atasözü gibi farklı ifadeleri de öğrenmeye başlayacaktır. Öğrendiği yeni kelimeleri hafızasında tutabilmesi, sürekli pratik yapmasıyla mümkündür. Eğitim sistemimizde son yıllarda uygulanmaya başlanan Yapılandırmacı Yaklaşım da bu noktada öğrencilere yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Çünkü yapılandırmacı yaklaşıma göre; eğitim öğrenci merkezli olmalıdır. Öğretmen ise bir rehberdir.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre, konuşma öğrenmenin iş birlikli olmasını sağlamaktadır. Konuşma sayesinde bilgiler, yenilikler, düşünceler hızlı bir şekilde değişmektedir. Bir öğrenci, düşüncelerini açıklamayı öğrenmek ve düşüncelerini açıklarken en uygun kelimeleri bulmak için diğerlerini dinlemeli ve daha sonra kendi görüşlerini ifade etmelidir. Aynı zamanda öğrenci, kendi fikirlerine güvenmeyi ve bunları geliştirmeyi de öğrenmektedir. Konuşma öğrencinin görüşlerini netleştirmektedir. Kısaca konuşma insanın zihnini çalıştırmasını sağlamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin konuşma becerileri geliştirilmeli, düşüncelerini açıkça ifade etmeleri için öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin konuşma becerilerindeki gelişmeleri takip etmelidirler (Güneş, 2014).

İnsanın gelişimi yaşam boyu devam etmektedir. Bu gelişimin sağlıklı bir şekilde sürmesi, hem bireysel özelliklere hem de çevresel faktörlere bağlıdır. Varoluşundan itibaren insan gelişime açıktır, önemli olan nokta ise, bu gelişim süreci sırasında karşısına bir engelin çıkmamasıdır.

Gelişimin ilk zamanları çocuk taklit yoluyla konuşmayı öğrenmektedir. Aynı şekilde, yabancı dil öğrenirken de tıpkı konuşmayı yeni öğreniyormuşçasına, kelimelerin söylenişinin taklit edilmeye çalışıldığı gözlenecektir. Bu şekildeki çabalar, yeni öğrenen çocuğun akıcı konuşmaya geçmesi gibi, dili yeni öğrenen kişinin derdini anlatmaya geçebilmesini de sağlayabilmektedir.

Başlangıçta bebekler basit ve kısa cümleleri anlarlar. Bu nedenle kısa cümlelerden yardım alınmalıdır. Örneğin, “Bak bu kitap. Kitap nerede?” gibi. Anne babaların bebeklerle bebek sesleri çıkararak konuşması yanlıştır. Çünkü bu dil çocuğun dil geliştirme sürecine katkı sağlamamaktadır. Tam tersine bunun yerine bebeklerle zor kelimeler üzerinde durularak konuşulmalıdır. Sesleri ve konuşmayı uzatarak çocuğun bu seslerden heceler ve kelimeler üretmesine fırsat verilmelidir. Çocuklar eşyaların isimlerini öğrendikten sonra onlarla düzgün cümleler kurarak konuşulmalıdır. Çocuğa ilgisini çekecek sorular sorulmalıdır. Çocuk basit sorulara cevap vermeye başladıktan sonra ona açık uçlu sorular sorulmalıdır. Örneğin “Ne? Nerede? Kiminle? Bundan sonra ne olacak? Sen ne yaparsın?” gibi. Çocuk yavaş yavaş konuşmaya başladığında düşünmeye ve anlamaya da başlamış olacaktır. Ayrıca kelime oyunları, tekerlemeler, çeşitli okumalar ve basit şarkılarla çocuğun ses bilinci geliştirilmelidir (Güneş, 2014).

Yeni konuşmaya başlayan çocuklarda olduğu gibi, yeni bir dil öğrenen kişiler için de kelime oyunları, tekerlemeler, çeşitli okumalar yapmak ve basit şarkılarla ses bilincini geliştirmek iyi bir yol olacaktır. Bugün dil öğrenimini sağlayan okullarda ve dil kurslarında bu tarz etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Bu şekildeki çalışmalar dersin monotonluğunu azalttığı gibi dikkatin artmasını da sağlamaktadır.

Dinleme

Dinleme etkinliğini aktif olarak yapmalıyız. Çünkü aktif olarak dinleme etkinliğini yaptığımızda dikkatimiz dağılmayacaktır. Dinlenen her nokta akılda kalacaktır. Öğrencilerin kendilerine olan güvenleri de artacaktır. Öğretim elemanlarının yabancı öğrencilere çok anlayışlı ve kibar davranmaları gerekir. Yabancı öğrencilerin farklı bir ortamda farklı bir kültür ve dille karşı karşıya oldukları düşünülürse onların ne kadar zor durumda oldukları anlaşılır. Bu yüzden, öğretim elemanları onları cesaretlendirmeli ve onların hassas olduklarını unutmamalıdır. Ders kitaplarının öğrencilerin seviyesine uygun olması, dersin

daha güzel ve akıcı gitmesi açısından önemlidir. Ana dili Türkçeye benzeyen yabancı öğrenciler, Türkçeyi ana dili Türkçeden farklı olan öğrencilere göre daha avantajlı olarak öğrenmektedirler. Çünkü onlar Türkçe dinledikleri kelimeleri daha rahat anlayabileceklerdir. Fakat bu durum ana dili Türkçeden farklı olan öğrenciler için daha fazla deneyim yaşamayı sağladığından dolayı yararlıdır (Gordon, 1997'den aktaran Emiroğlu, 2013).

Yabancı bir ülkeden gelerek, ülkemizde dilimizi öğrenmeye çalışan öğrenciler için, onlara yardımcı olacak materyallerden yararlanılması gerekmektedir. Böylece, dersi dinleme konusunda da sıkıntı çekmeyeceklerdir. Çünkü farklı ders araçları, dersin canlı geçmesine yardımcı olmaktadır.

Araştırmalara göre, yaparak yaşayarak öğrenmenin daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre konuşma dil öğreniminde önemlidir. Bir dili konuşmaya başladığımızda o dili daha iyi öğrenebiliriz. Öğretmen öğrencilerin motivasyonunu sağlamak için geleneksel yöntemler yerine çeşitli görsel ve işitsel araçlardan yararlanmalıdır. Böylece öğrencilerin görme ve işitme duyuları uyarılacak ve öğrenciler derse daha istekli geleceklerdir. Her insanın farklı zekâ türü vardır. Farklı zekâ türlerine göre hazırlanacak materyallerle öğrenimi kolaylaştırmış oluruz. Çünkü herkes bir ve tektir. Bireysel farklılıkların olması çok doğaldır. Bir dili öğretirken, öğretmenlerin görsel ve işitsel materyaller kullanması gereklidir. Çünkü dil öğretiminin başarılı olması buna bağlıdır (Arslan ve Adem, 2010).

Yabancı dil öğretiminde kullanılan video, ses kayıt cihazları, projeksiyon gibi araçlar dersin daha etkili ve dikkat çekici geçmesini sağlamaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte görselliğe verilen önemin arttığını görmekteyiz. Bu şekilde işlenen derslerde dinlenen metinler üzerine yorum yapmak öğrenciler için de daha yararlı olacaktır.

Konuşabilmek için önce dinlemek gereklidir. Dinlemek çok büyük bir erdemdir. Ayrıca dinlemek konuşmaya göre daha zordur. Dinlemek işitmeye başlar. Dinleme esnasında

cümle içi kelimeleri veya kelime gruplarını ayırt edebilmeliyiz. Dinleme esnasında jest ve mimikler önemlidir. Karşımızdakine onu dinlediğimizi belli eden jest ve mimikleri kullanmalıyız. Dinlemede de konuşmada olduğu gibi ritm, müzik ve vurgunun değerlendirilmesi gerekir. Bireyin dinlediği konuyu anlaması en önemli noktadır (Arslan ve Adem, 2010).

Dinlenen bir metin üzerine anlamaya yönelik sorulacak sorular, öğrenciler için iyi bir alıştırma olacaktır. Böylece anlaşılmayan noktalar tespit edilebilecektir. Geri dönüşlerle dinleme metninin daha iyi anlaşılması sağlanabilecektir.

Karşılıklı konuşmalarda, konuşma kadar dinleme de büyük önem taşımaktadır. Derslerde dikkatli dinleme yapılarak not tutulur. İdeal bir öğrenme bütün becerilerin bir arada uyumlu bir şekilde kullanılmasıyla ve bir konu etrafında odaklanan dil çalışmalarlarıyla sağlanır. Dinleme becerisi de bir öğretme süreci içinde değişik durumlarda ortaya çıkar. Dinleme becerisi, her zaman diğer becerilerle bağlantılıdır. Öğrenciler, bir yazma ödevi yaparken hem konuşurlar, hem dinlerler, hem yazarlar hem de yazdıklarını okurlar. Dinleme becerisi, dil öğretiminde en az zaman ayrılan ve çalışma yapılan beceridir. Dinleme becerisi de okuma, yazma, konuşma gibi eğitimle geliştirilebilen bir dil becerisidir (Dilidüzgün, 2013).

Dil becerileri birbirlerini etkiler ve bir becerinin gelişmesi diğerini etkilediği gibi, gelişiminin ihmal edilmesi diğer beceriler üzerinde de olumsuz etki bırakır. Bu nedenle, sadece okuma ya da sadece konuşma becerisinin geliştirilmesine özen göstermek yeterli değildir. Konuşma becerisinin gelişimi için önce dinlemeye önem vermek gerekmektedir.

Dil öğrenen birey izlediğini, dinlediğini, okuduğunu anladığı zaman dil öğrenmek daha zevkli bir hale gelir. Bu nedenle, öğrencilere izletilen video filmleri seviyelerine uygun olmalıdır. Öğrencilere görüntüden oluşan video filmleri izletildikten sonra öğrencileri video filmi hakkında konuşturmak öğrencilerin kendilerine güven duymalarını sağlayacaktır. Bu

çalışma, dil öğrenmede çok yararlı ve etkili bir etkinliktir. Televizyon izlemek dil öğrenimine yardımcı olur. Yabancı öğrenciler televizyon izleyerek Türk insanların kültürlerini, geleneklerini öğrenmenin yanısıra kelime hazinelerini de geliştirebilirler. Günlük konuşma dilini öğrenmek, kişiye o dili konuşan insanlarla anlaşma fırsatı kazandırarak, dili konuşmada pratiklik ve kolaylık sağlar (Arslan ve Adem, 2010).

Günümüz teknoloji çağıdır. Artık hemen hemen herkes ipad, akıllı telefon, elektronik kitap gibi farklı araçları kullanmaktadır. İmkânı olan kişiler bu araçlardan yararlanarak, yabancı bir dili öğrenirken daha hızlı bir gelişim gösterebilmektedirler.

Bilgisayarın eğitimdeki yeri çok önemlidir. Teknolojinin gelişmesiyle hayatımıza giren bilgisayarlar dil öğretiminde de kullanılmaktadır. Örneğin bilinmeyen kelimelerin anlamlarının hızlı ve kolay bir şekilde bulunması, sunum hazırlanması, video izletme, müzik dinletme gibi yapılan çalışmalar bunların arasında saymak mümkündür. İngilizceyi Türkçeyi öğrenen yabancılar, müzik dinleyerek doğru telaffuzu öğrenip yeni kelimeler ezberleyebilirler (Arslan ve Adem, 2010).

Yabancı öğrenciler dinledikçe, telaffuz konusunda daha başarılı olacaklardır. Dersin sıkıcı geçmesini engellemek için video ve müzik etkinlikleri çok etkilidir. Hem görsel hem sözel olarak dersin akıcı geçmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır.

Dinleme sırası etkinlikler, sözel alıştırmaları da kapsamaktadır. Örneğin; ana düşünceyi açıklarken ya da diyalogları tamamlarken, öğrenciler konuşma becerilerini de farkında olmadan geliştirmektedirler. Dinlenen metnin anlaşılması, öğrencilerin dili etkili bir şekilde kullanabilmelerinde önemli bir noktadır.

Dinleme sonrası etkinliklerin amacı, dinlenen metnin anlaşılıp anlaşılmadığını değerlendirmektir. Böylece öğrenciler bilgiyi gerçek hayata uyarlayabileceklerdir ve bilgiyi günlük hayatlarında kullanabileceklerdir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretim elemanları, dinleme etkinliğini çeşitli malzemeler kullanarak gerçekleştirebilirler. Bunun için televizyon ve video izletme, müzik dinletme gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir. Yabancı öğrenciler izledikleri filmi, dinledikleri müziği anladıkları zaman dili öğrenmekten daha çok zevk alacaklardır. Bu nedenle, gösterilen ve dinletilen malzemeler öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır. Bu durumda yabancı öğrenciler anladıkları şey hakkında konuşabileceklerdir. Böylece kendilerine güvenleri artmış olacaktır. Bilgisayarların eğitimdeki yeri çok büyüktür. Bilgisayarlar, dil öğrenirken bilinmeyen kelimelerin bulunması gibi pek çok konuda öğrencilere yardım sağlayabilmektedir.

Bir insanı sabırla ve dikkatli bir şekilde dinlemek konuşmaktan çok daha zor ve önemlidir. İnsan aktif olarak dinlediği zaman daha kalıcı öğrenir. Aynı zamanda kendi gayreti ve emeği olduğu için de kendine güveni artar. Öğretmenler yabancı öğrencilere konuşma becerisini doğru ve kurallarına uygun kazandırmada rol modelidir. Eğer öğrenciler dinledikleri metni anlamazlarsa metni dinlemek istemezler. Çünkü dikkatleri dağınık ve motivasyonları bozulur. Her milletin kendine has değerleri vardır. Bu değerlere saygı göstermek gerekir. Yabancı öğrenciler daha hassas olabilirler. Ders kitapları yabancı öğrencilerin anlamasını kolaylaştırırsa yararlı olur. Öğrenciler, severek ve isteyerek çalışıp Türkçeyi öğrenebilirler. Anadili Türkçeye benzeyen yabancı öğrenciler Türkçeyi daha kolay öğrenirken, ana dili Türkçeden çok farklı olan öğrenciler Türkçeyi öğrenirken farklı deneyimler yaşar (Arslan ve Adem, 2010).

Bugün, Türkçe öğrenmeyi tercih eden kişilerin çoğunluğunun Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen yabancı öğrenciler olduğu görülmektedir. Bunun yanında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden, Afrika ülkelerinden ve dünyanın dört bir yanından kişinin Türkçeye karşı ilgili olduğu görülmektedir. Dilimizin öğrenilmesi, kültürümüzün tanıtımı için de önem taşımaktadır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi için çalışan öğretmenler, bu noktada kültür aktarımını sağlayan elçi olarak görülebilecektir.

Eğitimde istenilen öğrencileri yetiştirebilmek için, öğretmen çok önemli bir rol oynamaktadır. İlk çağlardan itibaren öğretmenin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Örneğin, öğretmenin öğrencileriyle kurduğu iletişim, oluşturduğu veya geliştirdiği yaklaşımlar, hakimiyeti, sınıf yönetimi, empati yeteneği, hazırlıklı oluşu, hitabeti, zaman kullanımı gibi yönleri üzerinde durulmuştur. Öğretmenin öğrenci başarısındaki etkileri sorgulanmıştır. Bir öğretmen sadece akademik olarak yeterli olmamalı, aynı zamanda insani özellikleri ile de topluma örnek olmalıdır. Bir öğretmen öğrencilerine duygusal tavır ve davranışlar sergilerse öğrenciler de istenilen yönde eğitilebilir (Gordon, 1997'den aktaran Emiroğlu, 2013).

Bu araştırmada; öğretmenin konuşma becerisini öğrencilere aktarırken, nasıl bir çalışma içinde olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için belirli yöntem ve teknikler olsa da, her öğretmenin tarzı kendine özgüdür. Önemli olan, öğrencinin öğretmenden ne kadar beslenebildiği ve verimli bir şekilde eğitim alabildiğidir. Dinleme konusunda da öğretmenin öğrencilerine yol gösterici olması gerekmektedir. Dinleme becerisini kazanan öğrenci, algılamada zorluk çekmeyecek ve konuşma becerisine bu yeteneğini yansıtabilecektir.

Dinlemenin üç farklı rolü vardır. Bunlardan birincisi; öğrenenler önce konuşma ortamı (dinleme ve konuşma) daha sonra da yazma ortamı (okuma ve yazma) becerileriyle tanışırlar.

İkinci rolü; dil becerilerinin bir bütün olarak ele alınmasıdır. Böylece, birindeki etkinlik bir diğerini destekleyecektir. Üçüncü rolü; dinleme dil ediniminde birincil kaynaktır (Lund, 1990'dan aktaran Dilidüzgün, 2013). Öğrencilerin anlama güvenini geliştirmek için ilk derslerde sadece dinleme üzerinde durulur. Anlaşılması gereken metinlerin öğrencinin bilgisinden bir derece yukarıda olması gerekmektedir (Dilidüzgün, 2013).

Dinleme becerisi bazı becerileri ve stratejileri bir bütünlük içinde ele almaktadır. Bu sırada bağlam, metin türü ve dinleme amacı unsurları önemlidir. Burada amaç anlamadaki belirsizlikleri en aza indirmektir. Ayrıca öğretmen çıkarım, neyin anlaşılmadığını belirleme ve açıklama isteme vb. konularda dikkat etmelidir.

Konuşma sırasında her dilin kendine özgü ifade tarzı, bu ifadeleri anlatırken kullanılan jest ve mimikler vardır. Kimi kültürlerde bir konuyu onaylamak için başın aşağı yukarı sallanması yeterli olurken, başka bir kültürde bu davranış olumsuz olarak algılanabilir. Tüm bunları keşfetmek, yabancı dil öğrenimi içindedir.

Dil becerileri; sözcük, sözcük gruplarını tanıma ve bunlarla anlam oluşturma (aslında, o zaman, başlangıç olarak vb.) tanımadır. Dünya bilgisini kullanma; Mc. Carthy'(den aktaran Dilidüzgün, 2013)'e göre; sözcükleri jestler, mimiklerle birleştirerek (bilmiyorum derken kaşları kaldırma vb.), konuşucunun sözlerine destek olmak için konu ile ilgili bilgiyi kullanma, (yemek ısmarlama, telefon konuşması vb.) sözcükleri kullanarak ne söyleneceğini tahmin etmedir. Söylendiğinde karşıdakinin cevap vermesi gereken durumlar vardır: Selamlaşma-selamlaşma, tebrik-teşekkür, özür-kabul ve bilgilendirme-teyit etme vb. Bilgiyi algılama; haber yayınlarını takip eder ve bir konuşmadaki düşünce akışını izleyebilir. Örneğin; öykülerde kim, ne, ne zaman, nerede; havaalanı anonslarında kim, uçak numarası, varış-gidiş saatleri; telefon kayıtlarında "... için... 'a basın" vb. kullanılır.

Common European Framework (CEF [Ortak Avrupa Çerçevesi], (2000'den aktaran Dilidüzgün, 2013)'e göre; iletişimsel dil etkinliklerini sınıflamak mümkündür. Buna göre, konuşma ve yazma olarak *üretme* etkinlikleri, dinleme, okuma ve işitsel alımlama olarak *anlama* etkinlikleri, sözlü ve yazılı ortamda *etkileşimsel* etkinlikler, çeviri yapma / aynı dilde özetleme / açıklama gibi *arabulucu* etkinlikler ve *sözsüz iletişim* olarak sınıflandırılmaktadır. Brown ve Yule (1983'den aktaran Dilidüzgün, 2013)'e göre; dinlemede iki temel işlev vardır. (Bir doktorun hemşireye hastaya ilacı nasıl vereceğini aktarması) gibi alıcının bilgiye ilişkin ayrıntıları eksiksiz, doğru biçimde almasını sağlayan *aktarımsal işlev* ve (konuşma sırası, söz alma vb.) gibi toplumsal ilişkileri kurma / koruma amacını taşıyan *etkileşimsel işlev* olarak gruplandırılabilir. Yabancı dilde dinleme becerisini geliştirmek mümkündür. Bunun için işitsel alımlama, *işitsel-görsel alımlama* ve *sözlü etkileşimsel etkinlikleri* kapsayan dil etkinlikleri yapılmalıdır. Anlamak için, dinleyen ifadeyi algılayabilmeli (işitsel fonetik beceriler), dilsel iletiyi teşhis edebilmeli (dilbilimsel beceriler), iletiyi anlayabilmeli (anlambilimsel beceriler), ve iletiyi yorumlayabilmelidir (bilişsel beceriler). Ayrıca, alımlamanın gerektirdiği beceriler algılama becerileri, bellek, kod çözme becerileri, çıkarımda bulunma, tahmin etme, hayal etme, hızlı tarama ve geri/ileri gönderimde bulunma olarak belirlenmiştir. CEF'te ana düşünce ya da belirgin bir bilgiyi belirleme, detaylı anlama ve çıkarımda bulunmak için bu saydığımız dinleme amaçları kullanılmaktadır.

Dinleme etkinlikleri CEF (2000, s. 65'den aktaran Dilidüzgün, 2013, s. 263)'e göre;

- “Kamu duyurularını dinleme (bilgi, yönerge, uyarma, vb.)
- Kitle iletişim araçlarını dinleme (radyo, televizyon, sesli kayıtlar, sinema)
- Canlı bir izleyici kitlesinin üyesi olarak dinleme (tiyatro, kamu toplantıları, konferans, eğlenceler, vb.)
- Kulak misafiri olunan konuşmaları vb dinleme.”

İşitsel-görsel alımlamanın altında ise şu maddeler yer almaktadır:

- “Sesli okunan bir metni takip etmek,
- Altyazıları olan bir filmi, video ya da televizyon programını izlemek,
- Yeni teknolojileri kullanmak (çoklu ortam, CD ROM, vb.)” (Dilidüzgün, 2013, s. 263).

Okuma

Bireyler okuma alışkanlıklarını geliştirirlerse, kelime hazinelerini arttırmış olurlar. İnsan okudukça, konuşma yeteneği de güçlenecek ve artacaktır. Farklı dillerde okunacak kitaplar insanın ufkunu genişletmektedir. Çünkü bireyler farklı dilde okunacak kitapların dilini anladığında konuyu daha zevkle kavramaktadır. Böylece farklı bir kültürü tanımının tadını çıkarmak mümkündür.

Teknoloji geliştikçe okuma alışkalıkları farklılık kazanmıştır. Günümüzde internet geliştikçe bilgisayar üzerinden okuma önem kazanmıştır. Daha önceki zamanlarda ansiklopedilerden yapılan araştırmalar yerini bilgisayarlara bırakmıştır. Bu durum, teknolojinin ilerlemesiyle okuma alışkalıklarının değiştiğini göstermektedir.

Araştırmalar incelendiğinde, dolaysız yaklaşımda önemli olan okuduğundan zevk almak olarak tespit edilmiştir. Bu şekilde okunacak metinler, edebi metinler olmalıdır. Okuma yaklaşımında okumanın amacı yabancı dili geliştirmektir. Bu tür okumalar akademik anlamda olan okumalardır. Burada önemli olan okuduğunu anlamadır.

Yazma

Yabancı bir dili doğru ve kurallara uygun olarak öğrenmek için dil becerilerinin ayrı ayrı hepsinin üzerinde durulmalıdır. Yabancı öğrenciler günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yazma becerisine de gereksinim duyabilirler. Fakat yazma becerisinde konuşma

becerisine oranla kurallara daha çok dikkat etmek gerekecektir. Bu nedenle öğretmenler, dilbilgisi kurallarını bilmeli ve öğrencilere bu bilgileri eksiksiz öğretmelidirler.

Yabancı öğrenciler, yazma becerisini kurallara uygun bir şekilde öğrenirlerse, yabancı dili benimsemiş olacaklardır. Çünkü yazma becerisi dil becerileri içerisinde en zor olanıdır. Bu beceriyi edinmiş olan yabancı öğrenciler öğrendikleri dilin inceliklerini kavramış demektir. Yabancılara Türkçe öğretiminde, öğretmenler ve öğretmenlerin işledikleri ders kitapları daha çok konuşma, okuma ve dilbilgisi üzerinde durmaktadır. Derslerde konuşma ve okuma etkinliklerine daha çok önem verilmektedir. Öğrencilerin iletişim kurabilmek için konuşma becerisini edinmeleri daha öncelikli gibi görünse de dört temel dil becerisinin bütünlüğü göz ardı edilmemelidir. Yazma becerisi yabancı öğrencilerin öğrenmekte zorlandıkları en zor beceri olduğu için öğrenciler bu derse olumsuz bir yaklaşımda bulunmaktadır. Bu durum, öğretmenlerin öğrencilerinin yazma becerisini geliştirmeleri için engel oluşturmaktadır. Oysa ki yazma becerisi okuma ile birlikte yabancı dil eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Yazma becerisini kazanan bir öğrenci hedef dili iyi öğrenmiş demektir. Dolayısıyla öğretmenlerin yazma dersine daha istekli gelmeleri ve derste uyguladıkları etkinlikleri arttırmaları gerekmektedir. Böylece öğrencilerin de yazma konusunda yeterliliklerine olumlu katkı sağlanmış olacaktır (Bağcı ve Başar, 2013).

Yabancılara Türkçe öğretiminde konuşma becerisi üzerinde durduğumuz bu araştırmada okuma ve yazma becerilerinin önemli olduğu bilinmektedir. Çünkü dil becerileri birbirinden ayrı düşünülemez. Fakat yaptığımız araştırmada, konunun dağılmasını istemediğimiz için okuma ve yazma becerilerine çok fazla yer verilmemiştir.

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde dil becerileri ve özellikle konuşma becerisi ile ilgili yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir. Konuşma becerisi ile ilgili yapılmış olan pek çok araştırma

bulunmaktadır. Bu araştırmaların hemen hepsi incelenmiştir. Araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olanlara yer verilmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Marangoz (2014)'un "İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Konuşma Eğitimi Uygulamaları" adlı araştırmasında; üç farklı yayın evinin yayımladığı 6,7, ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı kullanılmıştır. Bu kitaplar İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden temin edilmiştir. Türkçe ders kitaplarındaki metinler özet ve tablolar halinde verilmiştir. Tablolar uygulama ve etkinliklerin dersin hangi sürecinde yer aldığına dikkat edilerek konuşma temel türlerine göre hazırlanmıştır. Değerlendirmede tespit edilen konuşma tür ve uygulamaları üzerinde bir inceleme yapılmıştır. Bu inceleme, literatürde yer alan konuşma türlerine ve öğretim programında yer alan kazanımlar listesini temsil etme durumlarına göre yapılmıştır. Bazı konuşma tür ve uygulamaları hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma türlerinin dışında kaldığından "diğer konuşma türleri" olarak gösterilmiştir. "Diğer konuşma türleri" hem hazırlık gerektiren hem de hazırlıksız gerçekleşen konuşma uygulamalarından oluşmaktadır. Fakat bunların çoğu hazırlıksız konuşma türüne örnek oluşurmaktadır (Marangoz, 2014).

Kitap inceleme üzerine yapılan bu araştırmada, konuşma becerisini kazandırmada hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığı incelenmektedir. Kitaplarda hangi alanlara yeteri kadar bilgi verilmiş olduğuna ve hangi yönlerden kitabın eksikleri olduğuna bakılmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde yorumlar yapılmıştır.

Bu alışma betimsel bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca bu çalışmada hangi konuşma türlerinden ne sıklıkla yararlanıldığı ve bu konuşma türlerinin neler olduğu incelenmiştir. Kitaplarda soru-cevap yöntemi yeteri kadar yer almamaktadır. Bu yöntem çok basit olarak uygulanmıştır. Bu uygulamalar konuşma becerisini yeteri kadar geliştirememektedir. Kitaplarda çeşitli sorulara cevap verilen basit yöntem yerine öğrencilerin soru oluşturma, sorulara yerinde ve uygun cevaplar vermesini geliştirici etkinliklere yer verilmelidir.

İncelenen ders kitaplarında, bireylerin günlük hayatlarında kullanabilecekleri hal hatır sorma, telefonda konuşma, tanışma, ziyaret konuşmaları ve tebrik etme gibi işlevsel konuşmalar yer almamaktadır. Bu durum, öğrencilerin eksik bir eğitim almasına neden olacaktır. Bu nedenle incelenen ders kitapları konuşma becerisini geliştirmede yetersiz kalmaktadır (Marangoz, 2014).

Yabancı dil olarak Türkçe, dünyada giderek daha çok önem kazanan ve gelişen köklü ve güçlü bir dildir. Türkçenin giderek daha geniş bir alana yayılması, Türkiye'nin tanıtımı ve her yönden gelişmesi için faydalı bir adımdır. Yabancılar, Türkçeyi eğitim, turizm gibi pek çok sebepten dolayı öğrenmek istemektedirler. Yabancılar Türkçeyi öğrenirken, Türkiye'nin gelenek göreneklerini de öğrenecek, Türkçenin ve Türkiye'nin tanıtımına yardım etmiş olacaklardır. Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenlerin de yeterli donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Bu öğretmenler yabancı öğrencilere karşı anlayışlı davranmalıdırlar. Çünkü dilimizi ve ülkemizi tanımayan yabancı öğrencilerin zorluk çekmesi doğaldır. Öğretmenler onlara yardımcı olmalı ve destek olmalıdırlar.

Altuntaş (2012)'in yapmış olduğu araştırmada, 7. sınıf konuşma eğitiminin değerlendirilmesinde, Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi uygulamalarından ve görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırma bir grup yansız öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Anket 222 öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlerin konuşma eğitimiyle ilgili görüşleri taranmıştır. Güvenirliğin daha fazla olması için bu öğretmenler içinden 10 öğretmenle görüşme yapılmış ve 5 öğretmen de gözlenmiştir. Görüşme ve gözlem yapılan öğretmenleri seçerken öğretmenlerin gözlem ve görüşme yapılmasına izin verip vermemesi, görüntü kayıt cihazı kullanımına izin verip vermemesi ve okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumu dikkate alınmıştır.

Son yıllarda yapılan araştırmalarda anket çalışmalarının yanında nitel araştırma yöntemine de yer verildiği görülmektedir. Bunun nedeni; yapılan anket çalışmasının

sonuçlarını güçlendirmek ve konu hakkında daha derin bilgiye ulaşabilmektir. Yaptığımız araştırmada, bu çalışmaya benzer olarak hem anket çalışması kullanılmış, hem de görüşmelerle anket araştırması desteklenmiştir.

Yapılan bu tez araştırmasında Altuntaş (2012) tarafından gerçekleştirilen görüşmeler sırasında alınan notlar, bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Farklı cevaplar birkaç kez okunduktan sonra kodlar çıkartılmış ve not alınmıştır. Kodlamalar; alanyazın, araştırmanın amaçları ve görüşme sorularına göre yapılmıştır. Alanyazın ve araştırmanın amacı dikkate alınarak öğretmenlerin konuşma becerisini geliştirmeye yönelik amaç ve kazanımlar; etkinlikler; yöntem ve teknikler; kullandıkları araç gereçler; ölçme araçları; karşılaştıkları güçlükler; konuşma eğitimine ayırdıkları süre, yerel ağız kullanımının, vurgu-tonlama hatalarının, telaffuz bozukluklarının düzeltilmesine ve sözcük dağarcığının zenginleşmesine yönelik yaptıkları çalışmalar hakkındaki görüşlerinden yola çıkarak kodları birleştirecek temalar meydana getirilmiştir. Görüşme verileri, önce analiz sonuçları belirlendikten sonra raporlaştırılmıştır. Tablolardan yararlanılmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini tam olarak belirtebilmek için doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Doğrudan alıntı yapılarak, öğretmenlerin görüşlerine dikkat çekilmiştir. Böylece bu konuda yaşanan sıkıntılar ve öğretmenlerin beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, ek olarak gözlemler yapılmıştır.

Gözlemlerde de görüşmede izlenen yol izlenmiştir. Alınan notlar ve görüntü kayıt cihazı ile elde edilen veriler bilgisayar ortamında yazıya geçirilmiş; metin birkaç kez okunmuş, kodlar çıkartılmış ve not alınmıştır. Kodlamaları yaparken alanyazın ve araştırmanın amaçları dikkate alınmıştır. Daha sonra kodları birleştirecek temalar oluşturulmuştur. Gözlem verilerinin analizi sonucu elde edilen bulguları yansıtmada tablolardan yararlanılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin tamamı telaffuz çalışmasına derslerinde yer vermektedir. Telaffuz sorunlarının ortadan kalkması için öğretmenlerin çoğu,

standart Türkçe ile konuşma, sözcük tekrarı, yüksek sesle okuma çalışmalarını; yarısı da konuşma metinleri dinletme çalışmalarını kullandıklarını söylemişlerdir. Telaffuz bozuklukları konuşma eğitimini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunun ortadan kalkması için, öğretmenler yanlış söylenen sözcüğü anında sözlü olarak düzeltmektedirler. Öğrencinin de düzeltilmesi için tekrar etmektedirler (Altuntaş, 2012).

Ana dili eğitiminde olduğu gibi, yabancılara Türkçe öğretiminde de telaffuz bozuklukları anında düzeltilmelidir. Aksi takdirde, öğrenciler kelimenin söylenişini yanlış öğrenecekler ve bu yanlış yerleşecektir. Oysa düzeltme yapılırsa, bu hataların en aza indirilmesi mümkün olabilecektir.

Ankete katılan bütün öğretmenler, vurgu-tonlama çalışmalarını kullandıklarını söylemişlerdir. Vurgu-tonlama hatalarının giderilmesi için öğretmenlerin çoğu, yüksek sesle okuma, standart Türkçe ile konuşma çalışmalarını; yarısından fazlası konuşma metinleri dinletme, metin/kitap okuma çalışmaları üzerinde durmaktadırlar. Görüşülen öğretmenler, vurgu-tonlama hatalarının sık olarak yapıldığını belirtmişlerdir. Bu sorunun ortadan kalkması için öğretmenler en çok yanlış vurgulanan sözcüğü ya da cümleyi anında sözlü olarak düzeltmektedirler. Öğrencilerin de düzeltilmesi için tekrar etmektedirler (Altuntaş, 2012).

Dil öğrenme isteği arttığı için Türkçeyi ve Türkiye'yi tanıtmaya imkânımız da gün geçtikçe artmaktadır. Her alanda dil konusuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Türk kültürünü yabancı öğrencilere doğru ve anlaşılır bir şekilde öğretmeliyiz. Bu konuda öğretmenlere çok görev düşmektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken yaşadığı sorunları çözmek için TÖMER'lerde dil becerileriyle ilgili eğitim konusunda yeni yöntem ve teknikler uygulanabilir. Öğrencilerin Türkçeyi doğru anlayıp düzgün konuşabilmeleri için daha fazla uygulama yapmalarına yönelik fırsatlar yaratılabilir. Bu tür çalışmalar tüm TÖMER'lerde yapılabilir ve bu araştırmalardan elde edilen sonuçlara yönelik çözüm yolları bulunabilir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında öğrenciler, öğretim elemanlarının en az bir yabancı dil bilmelerini istemektedir. Ayrıca öğrenciler öğretmenlerden yabancı dil olarak Türkçe öğretim metotlarını bilmelerini ve uygulama düzeyinde başarılı ve deneyimli olmalarını beklemektedirler. Öğretim elemanlarının öğrenme- öğretim ortamlarında soru-cevap tekniği, dönüt verme, motive etme gibi modern öğretim tekniklerini uygulamaları, öğrencilere zengin ve interaktif öğrenme-öğretim ortamları yaratmaları gerekir. Öğretim elemanlarının, konuşma becerisi için sınıfta yeterince zaman harcaması ve gerekli yöntemleri etkili şekilde kullanması gerekmektedir. Öğrenciler okuma, yazma gibi anlama becerilerini etkili öğreten öğretmenler görmekten çok konuşma, yazma gibi anlatma becerilerini öğreten öğretmenler tercih etmektedirler (Yıldız ve Tepeli, 2014).

Mete ve Gürsoy (2013)'un yapmış oldukları araştırmanın sonuçlarına göre; yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenler, Türkçe öğretmenliği, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği gibi bölümlerin yanında Almanca öğretmenliği, Fransızca öğretmenliği gibi alanlardan da olabilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre mezun olunan bölümler yeterlik ve performansta farklılığa yol açmamıştır. Buna göre mezun olunan bölümlerin öğretmenlerinin yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine ilişkin görüşleri farklılık göstermemektedir. Mesleki bilgi bölümüne öğretim üyelerinin alan öğretmenlerine kıyasla daha çok önem verdikleri belirlenmiştir. Alanın uygulayıcıları olan öğretmenler, mesleki beceri ile tutum ve değerlerin de çok önemli olduğu görüşündedir. Bunun nedeninin teorik ve pratik arasındaki farktan kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Bir yabancı dili konuşulduğu ülkede yaşayarak öğrenmekle, farklı bir ülkede öğrenmek arasında kuşkusuz farklar ortaya çıkmaktadır. Her şeyden önce, dili konuşulduğu ülkede öğrenen kişilerin pratik yapma imkânı daha fazladır. Diğer şekilde öğrenenler ise, sadece öğretmenlerinden yararlanma şansına sahiptir.

Dil öğretimi temeli dört dil becerisine dayalı bir alandır. Dil becerilerinin gelişmesi ise kullanım sıklığına göre fark etmektedir. Yurt dışında öğretilen Türkçenin kullanım oranı elbette yurt içine göre sınırlı kalacaktır. Öğrenci için en önemli ve tek kaynak olan yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenin, dil öğretimindeki öğrenen-öğreten-toplum ilişkisinde bir boyut eksik kaldığından dolayı yurt içinde aynı görevi yapan öğretmenden daha fazla desteğe ihtiyacı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi yeni bir alan olmasına rağmen, son yıllarda giderek ilgi gören bir konuma ulaşmıştır. Artık bu alanda yapılan araştırmalar artmakta ve bu alanla ilgili eğitim görmek isteyen kişilerin sayısı çoğalmaktadır. Ülkemizde yapılan bu çalışmalar, daha iyi eğitim verilmesine yardımcı olacaktır.

Özdemir, (2010) Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Halk Hikâyelerinden Yararlanma adlı araştırmasında, Türkçe yabancı bir dil olarak öğretilirken, halk hikâyeleri bir araç olarak kullanılabilir mi sorusuna yanıt aramıştır. Bu çalışmanın evrenini; Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yapılan çalışmalar ve halk hikâyeleri oluşturmaktadır. Farklı konularda halk hikâyeleri söylenmiştir. Halk hikâyelerinin konuları arasında din-menkıbevî, tarihi, kahramanlık ve aşk sayılabilmektedir. Bu evren içinde Tahir ile Zühre adlı aşk hikâyesi çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu çalışmada Tahir ile Zühre halk hikâyesi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımını açısından dil öğretim yöntemleri, metin seçimi ilkelerine uygunluğu, dil becerilerini geliştirmeye uygunluğu ve Avrupa Birliği Yabancı Diller Ortak Ölçütleri Referans Çerçevesi'ndeki yeri bakımından önemlidir.

Derslerde sadece ders kitabı üzerinden dil öğretimi yapılması, öğrencilerin derse olan ilgisini azaltacaktır. Bunun yerine, halk hikâyelerine yer vermek, hem bilgi birikimi sağlayacak, hem kültürümüz hakkında fikir verecek hem de dilin daha eğlenceli bir şekilde öğrenilmesine araç olacaktır. Halk hikâyelerinde aşk, kahramanlık, inanç gibi farklı konuların

olması ve halk hikâyelerinin kelime zenginliğine sahip olması da öğrenciler için olumlu özellikleridir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde halk hikâyelerinden yararlanılmalıdır. Yapılan bu çalışmada halk hikâyelerinin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanımının yeteri kadar bilinmediği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu çalışmada halk hikâyelerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı üzerinde durulmuştur. Çünkü halk hikâyelerinin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde hangi seviyede ve hangi yöntemlerle kullanılması gerektiği bilinmemelidir. Yabancı dil dersleri bireyleri çokdilli ve çokkültürlü yapmaktadır. Bu nedenle yabancı dil dersleri kültür farklarına hoşgörüle bakabilen bireyler de yetiştirme görevini üstünde taşımaktadır. Yabancı dil derslerinde farklı türden metinlerin bulunması dersi tekdüzelikten kurtaracaktır (Özdemir, 2010).

Derslerde farklı araçlara yer verilmesi önemlidir. Ancak temel kaynakların metinler ve etkinlikler açısından zenginliği de ayrı bir öneme sahiptir. Aygüneş (2007)'in yapmış olduğu araştırmada Türkçe öğretimi ile ilgili kitaplar incelenmiştir.

Bu çalışmada doküman inceleme aşamaları sistemli bir biçimde uygulandığı için öncelikle çalışmanın konusu olan yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili kitapların 7 seri toplam 15 kitap dışında tamamı 25 tanesi incelenmiştir. Araştırmada incelenen ders kitapları tarihi belge niteliği taşımadığından dolayı bu kitapların orijinalliyi kontrol edilmek zorunda değildir. Buna rağmen incelenen kitapların orijinallerinden faydalanılmıştır. Araştırmada metinlere ilişkin kategoride yer alan “metinlerin bağlamsal yapılarının özellikleri” ve “metinlerin okunabilirliği” alt kategorileri dışında bütün kategorilerdeki veriler incelenmiştir. Belirtilen alt kategorilerin incelenmemesinin nedeni; ele alınan kitaplardaki bütün verilerin incelenmesi mümkün değildir. Bu nedenle *aşırı* veya *aykırı durum örnekleme* tekniği ile örnekler seçilerek incelenmiştir. Çünkü seçilen örneklerle incelenen kitaptaki olumlu ya da

olumsuz durumlar üzerinde durulmak istenmektedir. Bu nedenle incelenen kitapları daha iyi analiz etmeye yardımcı olacak fazla bilgi içeren örnekler seçilmiştir (Aygüneş, 2007).

Kitaplar hazırlanırken, okuma becerisinin geliştirilmesi için farklı metin türlerine yer verildiği görülmektedir. Ayrıca uygulanan etkinliklerde okumanın başlangıç aşamasından sürecin tamamlanmasına uzanacak şekilde bir yol izlenmelidir. Böylece öğrenciler daha iyi bir şekilde okuduklarını analiz edebileceklerdir.

Veriyi analiz etme basamağında her kategori grubu için farklı analiz birimleri seçilmiştir. Çünkü her kategoride ilgili kitapların farklı bir özelliği üzerinde durulmak istenmiştir. Bunlar birinci kategoride; özgünlük açısından metnin biçimi, yazınsal biçim, okunabilirlik, bağlam; ikinci kategoride; görsel öge, okuma öncesi okuma becerileri; üçüncü kategoride; okuma sırasında okuma becerileri ve son kategoride; bilişsel basamaklar, etkinlik biçimleri, okuma sonrası okuma becerileri analiz birimleri olarak sayılmaktadır. Sonuçta okuma sürecinde; temel olarak okuma amaçları, metinler, okuma biçimleri, okumanın bilişsel olarak işlenmesi, okumadaki beceriler ya da kullanılan stratejiler ve okumada ulaşılmak istenen hedefler önemlidir. İkinci dilde okuma becerilerinin metin türü açısından öğretimi sürecinde metin türleri; *özgün metin*, *basitleştirilmiş metin*, *oluşturulmuş metin*, *doğal olmayan metin* olarak sıralanmaktadır. Yabancı öğrencilerin okuma becerisini geliştirmek üzere bir etkinlik hazırlanırken; metinler, okuma öncesi, sırası, sonrası etkinlikler şeklinde hazırlanmalı, bu etkinliklerin biçimsel ve bilişsel yönlerine dikkat edilmelidir (Aygüneş, 2007).

Tosun (2012)'un yapmış olduğu araştırmada, ses bilgisi- ses bilim ve diksiyon alanını en iyi şekilde yansıtan kitaplar incelenmiştir. Bunlar arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Kaynak taraması yöntemiyle veriler elde edilmiştir. Araştırmada uzman görüşü alınmıştır. Araştırmada ses ve ses bilime yönelik 12 eser üzerinde durulmuştur. Araştırmada 2006-2011

yılları arasında yayımlanmış olan konuşma eğitimiyle ilgili kitaplar incelenmiştir (Tosun, 2012).

Konuşma dili kendine özgü özellikleri olan, kendine has kurallara sahip bir beceri alanıdır. Konuşma sırasında telaffuzun doğru olması, iyi bir konuşmacıda aranan özelliklerdendir. Konuşmada ortak kurallar çizilmeseydi, iletişim konusunda sıkıntılar yaşanma olasılığı artacaktı. Ancak bu şekilde, düzgün ve etkili bir iletişim sağlanabilmektedir.

Dil hem canlı ve değişken bir varlık hem de sistemattir. Konuşma dilinde var olan ses düşmelerinin ya da ses değişimlerinin de bir sistematiği olmalıdır. Konuşma dili ve yazı dili birbirinden ayrıdır. Konuşma dilinin de yazı dili gibi kendine özgü kuralları vardır. Bu kurallar dilden dile farklılık göstermektedir. Burada önemli olan Türkçenin konuşma dilinin kurallarının belirlenip konuşma eğitimi kitaplarının bu kurallara uygun olarak hazırlanmasıdır. Konuşmada ortak dil İstanbul Türkçesi olarak kabul edilmiştir. İncelenen kitaplar bu kurala uymamıştır. İncelenen bu kitapların hepsi kendi kurallarını belirlemişlerdir. Öğretmenler, öğrenciler ve güzel telaffuzu iş hayatında, günlük hayatında kullanmak isteyen kişiler, bu kitaplardan yararlanabilecektir. İncelenen konuşma eğitimine yönelik kitaplarda beden dili, doğru nefes alma teknikleri ya da iletişim gibi konular ele alınmıştır. Bir konuşmacı hem nefesini ve beden dilini çok iyi kullanmalı, hem de telaffuzunu iyi kullanmalıdır. Aksi takdirde bu konuşmacı başarılı olamayacaktır. Doğru bir telaffuzla konuşmak isteyen birey bu kaynaklardan hangisinin doğru bilgiyi verdiği konusunda emin olamayabilir. Bu şekilde olan kaynakların sayısı fazladır. Konunun uzmanı olmayan kişilerce gelişigüzel yazılmış birçok kaynak bulunmaktadır (Tosun, 2012).

Konuşma eğitimine yönelik kitaplarda ses bilgisi ve ses bilimle ilgili konulara değinilmesi, öğrencilerin teknik açıdan bilgilenmelerini sağlayacaktır. Yapılan araştırmada bu

konulara kaynak kitaplarda yeteri kadar yer verilip verilmediği incelenmiştir. Kitaplarda içerik açısından farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki maddelerde şu şekilde ifade edilebilir:

Ses bilgisi ve ses bilim merkezli kaynaklarda yer yer terminoloji ve içerik farklılıkları gözlenmiştir. Konuşma eğitime yönelik hazırlanan kaynak kitaplarda tutarlılık görülmemektedir. Özellikle kimi kaynaklarda “ses”e dair herhangi bir bölüm bulunmamaktadır. Konuşma eğitime yönelik hazırlanan kaynakların ses bilgisi ve ses bilim kaynaklarıyla yeteri kadar desteklenmediği görülmüştür. Konuşma eğitime yönelik hazırlanan kaynaklarda, verilen örnek ve uygulamalar arasında “ses” yönünden farklılık olduğu görülmüştür (Tosun, 2012, s. 362).

Konuşma eğitiminin doğru bir şekilde kazandırılması için kaynak kitapların da doğru bilgiler vermesi gereklidir. Bu tez çalışması, doğru telaffuzun nasıl olduğunu açıklamak ve bu sorun üzerinde durmak amacıyla yapılmıştır. Diğer yapılacak olan tezlerin bu çalışmadan yararlanması amaçlanmıştır. Güzel, doğru ve akıcı bir konuşma becerisinin olması için bu alanda yapılmış kaynaklar incelenmelidir. Bu alanda yazılmış olan yardımcı kitaplara açıklık getirecek bir ana kaynak hazırlanmalıdır. Bu ana kaynak uzmanlarca ses bilgisine ve ses bilimine uygun olarak hazırlandığında söz konusu telaffuz sıkıntısı, adlandırma ve sınıflama sorunu ortadan kalkacaktır (Tosun, 2012).

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi yeni gelişmeye başlamış bir alan olması nedeniyle kaynak konusunda da çalışmaların artması gerekmektedir. Öğrenciler Türkçenin telaffuz, vurgu, kelime bilgisi gibi konularında kendilerine rehberlik edebilecek kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar.

Konuşma becerisiyle ilgili mevcut kaynakları göz ardı etmemekle birlikte diğer birçok ülkede olduğu gibi daha fazla kaynağın yayınlanmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde bu tür kitapların Türkçeye çevrilmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. “Doğru bir biçimde belirlenmiş konuşma eğitimi doğru “diksiyon” ve verimli “ses nefes kullanımının” yanı sıra oyuncu adayının dilbilgisi, dil kültürü ve özellikle “kelimelerin içerdiği anlamları” fark edip alt metinleri de okuyabilme becerisine ulaşmasına yardımcı olacaktır” (Yılmaz, 2005, s. 164).

Öğrenciler, bir kelimenin telaffuzunu yanlış bir şekilde öğrendikleri zaman, bu hataların düzeltilmesi daha zor olmaktadır. Yerleşen hatalar, vazgeçilmesi zor bir hal alabilmektedir. Bazı araştırmalar bu konuya değinmiştir.

Gökkaya, (2008) Konuşma Becerisinin Sağaltılmasında Tekerlemelerin Kullanımı adlı araştırmasına göre, konuşma becerisi küçük yaşlardan itibaren kurallara uygun bir biçimde kazanılmalıdır. Hatalı öğrenilen konuşma becerisi kuralları sonradan bireyin hayatında günlük yaşamını sürdürürken sorunlar yaratabilir. Müfredat programında diksiyon dersine yeteri kadar yer verilmemektedir. Bu çalışmada çağdaş öğretim ilke ve yöntemlerinden yapılandırmacı yaklaşım ilkelerinden yola çıkarak, bilişsel, duyuşsal ve psiko motor gelişim alanlarına yer verilmektedir. Bilişsel alan nitelikleri, teorik bilgilerle desteklenirken; beceri geliştirmeye yönelik etkinlik alanlarında ise, her çeşit diksiyon kombinasyonunu geliştirecek alıştırmalara yer verilmiştir. Araştırmada yer alan tekerleme örnekleri; ilk ve orta öğretimin her kademesinde güvenilirlik ve geçerliliğe sahiptir. Böylece bireyler açık, anlaşılır ve akıcı bir konuşma becerisine sahip olacaklardır.

Tekerleme öğrenilmesi, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılırken öğrenciler için güçlükler taşıyabilecektir. Ancak yine konuşma becerisini geliştirmek için kullanılması düşünülebilir. Tekerlemelerin konuşma eğitiminde farklı yönlerden faydaları bulunmaktadır.

“Yapılan uygulama sonucunda aşağıdaki konuşma kusurlarının düzeltilmesinde tekerlemelerin etkili olduğu gözlenmiştir.

1. Tembellik (Gevşeklik- Atlama)
2. Pelteklik (Artikülasyon- Boğumlanma Bozukluğu)
4. Kekemelik (Akıcılık Sorunları)
5. Ses Bozukluğu
6. Dil Bozukluğu
7. Yöresel Ağızla Konuşma
8. Kelime Hazinesinin Yetersizliği” (Gökkaya, 2008, s.154).

Başkan (2007)’ın yapmış olduğu Bilgisayar Destekli İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine İlişkin Bir Araştırma (Bağıvar İlköğretim Okulu Örneği) adlı araştırmaya göre; doğuştan olmayan, daha sonradan oluşan kusurlarda tekerlemelerin kullanımının çok yararlı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca tekerlemelerin kullanılması bireylerin kelime hazinelerini de artırmaktadır. Araştırmada görüş ve düşünce yolu ile toplanan verilere yer verilmiştir. Bunun için 6 İngilizce öğretmeniyle görüşülmüştür. Görüşme yapılan öğretmenler en az 5 ile 10 senelik öğretmenlik tecrübesine sahip olan öğretmenlerdir. Öğrencilerden öntest-sontest yolu ile toplanan olgusal verilerden, anket yolu ile toplanan yargısal verilerden ve öğretmenlerden görüşme yolu ile elde edilen verilerden bulgular çıkartılmıştır. Bu bulgular, araştırmanın ana problem ve alt problemleri doğrultusunda yorumlanmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi için de bilgisayar destekli eğitim sağlanması faydalı olabilecektir. Bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaşması öğrenciler için kaynak zenginliği sağlamıştır. Ayrıca sosyal ağların kullanımının yaygınlaşmasıyla, öğrenciler her yerden yabancı arkadaşlarıyla iletişim kurma şansına sahiptir.

Araştırmanın sonucunda aşağıdaki maddelere ulaşılmıştır:

1. Konuşma becerisinin geliştirilmesinde bilgisayar kullanımı gerekli ve önemlidir. Videodan izlenerek öğrenilen telaffuz öğrenme isteğini arttırmaktadır.
2. Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri diyalogları bilgisayar kullanırken işitsel ve görsel olarak öğrendikleri için öğrenmede kalıcılık artacaktır.
3. Öğrenciler yazılım veya videolardan öğrendikleri dilin telaffuzunu duyunca o dili öğrenme istekleri artmaktadır.
4. Öğrenciler internet, e-mail ve chat yolu ile yabancı arkadaşlarla konuşarak pratik yapmaktadırlar (Başkan, 2007).

Sarı, (2003) yapmış olduğu araştırmada; dil-iletişim ilişkisini irdelemiştir. Ayrıca konuşma becerisini kazandırmada karşılaşılabilecek güçlükler mercek altına alınmıştır. Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik uygun alıştırma tiplerinden bahsedilmiştir. Günümüzde uluslararası ilişkilerde yabancı dil büyük önem kazanmıştır. Birden fazla dil bilen insanlar daha rahat iletişim kurabilmekte ve karşılaştıkları sorunları çözebilmektedirler. Bu durumda önemli olan sadece yabancı dil bilmek değildir, dil becerisini edinmek de önemlidir. Çünkü, yabancı dil sadece kuralların bilinmesiyle öğrenilmez. Bireyin yabancı dil öğretim sürecinde edindiği beceriler de önem taşımaktadır. Konuşma becerisi bu becerilerden en önemlisidir. Bireyin kendisini iyi ve doğru ifade edebilmesi hem zor hem de zamana ihtiyaç duyan bir durumdur. Öğrenciler en çok konuşma becerisinin ediniminde sıkıntı çekmekte ve istedikleri sonucu almakta zorlanmaktadırlar. Öğrenilen yabancı dilin pratiğini yapamayan öğrencilere bu beceriyi kazandırmak için çeşitli öğretim teknik, malzeme, çalışma biçimleri gibi konular üzerinde durulmalıdır.

Alman dilinin öğretilmesinde, bahsedilen bu sıkıntıların benzerleriyle Türkçe öğretiminde de karşılaşılmaktadır. Öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmeleri için pratik yapma fırsatı yaratılmalıdır. Ancak sadece derslerde değil, öğrenciler bireysel olarak da bunun için çaba göstermelidir.

Araştırmada, konuşma becerisinde kullanılacak farklı tekniklere örnekler verilmiştir. Etkinlikler, sınıfta ilk aktivite esnasında sadece öğretmen ve öğrenci ile gerçekleştirilebileceği gibi, sadece olağanüstü durum içinde sınıf dışında da olabilir. Sayısız olasılıklar saymak mümkündür. Bazı ülkelerde radyo ve televizyon da dinleme ve video kasetlerinin yanında farklı aktiviteler arasında sunulur. Öğrenciler spontane konuşma yapabilirler. Görüşme, tartışma, röportaj, haberler, duyma oyunu, müzikler ve şarkılar dinleyebilirler. Böylece öğrenciler sadece yabancı bir kültürden haberdar olmayacak aksine ona katılacaklardır. Dinleme metinleri ders materyali olmalıdır. Bu amaca hizmetle her zaman ülke bilgileri de içine alınmalı ve bildirilmelidir.

Okumanın amacı; sadece konuşmayı geliştirmek değil, aksine bilgi kazanılmasında da yardımcı olmaktır. Günlük yaşama bakıldığında bunun geçerli olduğu görülmektedir. Yazılı kaynaklar bilgiler içerdiği için, mektuplar, gazeteler, tarifeler, mesleki kitaplar okuyoruz. Bundan dolayı, okuma iletişim fonksiyonuna da hizmet eder. İşaretler ve bilgiler arasında interaktif karşılıklı etki bulunmaktadır. Bundan dolayı kelimelerle bağlı olan cümleler, içeriğini okuduğumuz işaretler arasında ve hafızamızda sahip olan bilgilerle bağlantı kurmaktadır. Ne kadar çok mevcut bilgiler okuma yöntemine katılabilecekse, o kadar çok anlam analiz edilebilecektir. Yabancı dilde yazılı metinleri daha iyi anlamak için, okuyucunun kelime bilgisi, yapı gibi konularda yabancı dilde uygun bilgiye de sahip olması gerekmektedir. Yabancı dil öğretmenleri bunun için stratejiler geliştirmeli ve onları da genişletmelidirler. Onlar yabancı dil dersinde öğrenenin okuma yeteneğinin gelişmesini özel bir amaca yönelik yapmalıdırlar. Farklı okuma alıştırmaları yaptırmalı ve özellikle sağlam metinler okutmalıdırlar. Öğrenenin yaşına, seviyesine ve ilgi alanlarına göre, uygun metinler okutulabilir ve sonunda okuma anlama alıştırmaları da yerine getirilebilir (Sarı, 2003).

Okuma becerisi, diğer dil becerilerinde etkili olduğu kadar, konuşma becerisini geliştirme yönünden de faydalıdır. Yabancı dil öğrenen kişi, okuduklarını sözlü olarak ifade

etmelidir. Ayrıca okuduklarından ve dinlediklerinden esinlenerek yazma becerisini de geliştirmeye çalışmalıdır. Çünkü aslında bütün dil becerileri, birbirleriyle ilişkilidir. Birinin gelişimi diğerini de olumlu yönde etkiler.

Öğrenilenler hafızada kaldığı için ve tamamen açık bir şekilde günlük yaşamda kullanılabilirdiği için, öğrenenler yabancı dilin yapısıyla ve kelime bilgisiyle tanışmaktadır. Böylece, yabancı dilleri geliştirmekte ve doğal olarak da bu yeteneklerini pekiştirmektedirler. Onlar metinlerden öğrendikleri bilgileri, okulun dışında da kullanabilmekte ve bu bilgiler onların iletişimsel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Yabancı dil yeteneği yazılı ve sözlü olarak temelde iki alanda şekil bulmaktadır. İletişim hareketinin başlangıcında, yabancı dil öğretiminde, kimi zaman yazma yeteneğinin ihmal edildiği görülmektedir. Yabancı dil derslerinde, günlük olaylarla ilgili olarak, gerçek durumları içeren yazma, sadece ikinci derecede önemli görülmektedir. En önemli şey yazma yeteneğinin uzun zamanda adım adım inşa ediliyor olmasıdır. Öğrenci yabancı dilin öğreniminde grafik sistemi kullanabilir ve yazıda imlâ kurallarına da dikkat etmelidir. Yabancı dil öğrenirken, kelime öğrenimi ve gramer çalışmasının yardımı iletişim kurmayı güçlendirmektedir. Yabancı dil dersinde yazma özel bir yerde yer almalıdır. Farklı yollarla yaşa ve seviyeye göre alıştırmalar düzenlenebilir. Bu yeteneğin geliştirilmesi amaçlanır. İkinci üretimsel dil yeteneği olarak konuşma yeteneği ortaya konur. Konuşma, modern yabancı dil didaktiğinde özel bir yer alır ve temel bir yeteneğe aittir. Alman dilinde iletişim kurmak için, en yüksek öğretme ve öğrenme amaçları hedeflenmiştir (Sarı, 2003).

Yabancı bir dil öğrenmek disiplinli bir çalışmayı gerektirmektedir. Kelime bilgisi kazanmaya çalışmak, konuşmayı geliştirmek için pratik yapmak ve dilbilgisi çalışmaları bunlar arasındadır. Bütün bunları isteyerek ve amaca ulaşmak için yapmak verimli sonuçlar alınmasını sağlayacaktır.

Türkçenin doğru ve kurallı konuşulabilmesi için dört temel dil becerisi (okuma, dinleme, konuşma, yazma) üzerinde durulmalıdır. Bu becerileri; anlama (okuma, dinleme) ve anlatma (konuşma, yazma) olarak gruplandırabiliriz. Bu beceriler birbirinden ayrı düşünülemez. Bu becerilerden birinin gelişmesi veya gelişmemesi diğer becerileri de etkilemektedir. Bireyler konuşma, yazma becerilerinin etkili olmasını istiyorlarsa okuma, dinleme becerilerini de geliştirmelidirler. Çünkü bireyler önce bilgileri öğrenmeli, sonra uygulamaya geçmelidirler. Bu durumda okuma ve dinleme becerileri ihmal edilmemelidir. Aynı durum konuşma ve yazma becerileri için de geçerlidir. Öğretmenler bireylerin bu dört dil becerisini geliştirmek için etkinlikler yapmalıdırlar (Şimşek, 2004).

Konuşma becerisi sınıfta yapılan etkinliklerle gelişmektedir. Konuşma becerisini geliştirmek için hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları yapılmalıdır. Bireyler bu çalışmaları yaparken hem keyif alacak hem de Türkçemizi güzel ve etkili kullanmayı öğreneceklerdir. Öğretmenler Türkçeyi öğrencilere öğretirken, dersi zevkli hale getirmeli ve öğrencilere Türkçe konuşabilmenin gururunu yaşatmalıdırlar. Çünkü, dil bir milletin var olmasını sağlayan en önemli faktörlerden birisidir. Bireyler yabancı kelimeleri Türkçeyi konuşurken kullanmamalıdırlar. Türkçeyi korumak için sadece eğitimciler değil devlet kurumları da çeşitli önlemler almalıdır (Şimşek, 2004).

Türk dili söyleniş güzelliği ve kelime hazinesinin zenginliğiyle dünyada yüzyıllardır var olmayı başarmış bir dildir. Dilimizin sahip olduğu ölümsüz eserler bulunmaktadır. Türk dilini öğrenmeye çalışan kişilere bu kaynakların tanıtılması da önemlidir. Charles Elliot (Ceylan 2012, s. 106)'un da dediği gibi; “Her insanın eğitim hayatında kazanması gereken meziyet, ana dilini doğru ve güzel konuşmaktır.”

Dünyayı bildiğimiz kelimeler kadar anlayıp tanıyabiliriz. Çünkü ne kadar çok kelime bilinirse birey kendini o kadar iyi ifade edebilmektedir. Edebi eserleri okuyarak kelime hazinemizi geliştirebiliriz. Edebi eserleri okuyarak, dili daha güzel ve kurallara uygun bir

şekilde kullanabiliriz. Bunun için 100 temel eserin okunması çok faydalı olacaktır. Dili güzel konuşan konuşmacıları dinlemek konuşma becerisini güçlendirmek için başka bir yoldur. Ayrıca konuşma becerisi için televizyonlarda, radyolarda spikerlik yapan kişileri dinlemek ve izlemek de çok faydalı olacaktır. Bireyler konuşurken yerel ağızlardan ve argo tabirlerden uzak durmalıdırlar. Bireyler kelime hazinelerini arttırmak için imlâ kılavuzunu, sözlükleri sık sık kullanmalıdırlar. Kelime hazinemizi geliştirmek için bulmaca da çözmeliyiz. Bu yöntemle bireyler hem eğlenecekler hem de öğrendikleri kelimeleri hayatta uygulamak isteyeceklerdir (Ceylan, 2012).

Gürbüz (2013)'ün Öğretmen ve Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Derslerindeki Sözel Kullanım Yanlılıklarına Yönelik “Düzeltilme Odaklı” Tutumları Esas Alınarak Konuşma Becerisi İzencesinin Önerilmesi adlı tez çalışmasında; araştırmaya katılan katılımcıların, okutmanların ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda konuşma eğitiminde yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Anket çalışmasında yapılan hataların düzeltilmesi konusunda 5 esas belirlenmiştir.

1. “Hata düzeltmenin önemi
2. Hata düzeltmenin sıklığı
3. Hata düzeltmenin zamanlaması
4. Hataların çeşitlerinin düzeltme ihtiyacı
5. Düzeltme geri dönüşüm metodu.”

Sayır (2014)'in yapmış olduğu araştırmada; Fatih Projesi'nde İngilizce kursunda öğrencilerin ve öğretmenlerin akıllı tahtalara karşı davranışlarının nasıl olduğu incelenmiştir. Bu çalışma aynı zamanda İngilizce konuşma yeteneği kurslarında öğrencilerin ve öğretmenlerin akıllı tahtaların etkisi hakkında düşüncelerini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya öğrencilerin ve öğretmenlerin akıllı tahtalara karşı davranışlarını ölçmeye yardımcı olacak iki anket yol göstermiştir ve bu anketlerin her biri İngilizce konuşma

yeteneğinde akıllı tahtaların kullanımının etkisi hakkında bilgi toplamak için iki açık sonlu soruyu içermektedir. Bu çalışmada katılımcılar, 183 lise öğrencisi ve Muş'ta sekiz devlet okulundan 19 İngilizce öğretmenidir. Bütün bu okullar Fatih Projesi'nde bütün sınıflara dağıtılan akıllı tahtalara sahiptirler. Fatih Projesi; Türkiye çevresinde devlet okullarında teknolojik araçları sağlamak amacıyla Eğitim Bakanlığı'nın bir projesidir.

Eğitimde yeni sistemlerin denenmesi, farklı projelerle eğitimin canlandırılması bir ihtiyaçtır. Ancak her yenilik, benimsenmesi için zamana ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, yeni bir sistem ya da çalışma uygulanırken, öncesinde iyi planlanmalı ve kriz zamanında tedbir alınması yoluna gidilmelidir.

Bu araştırmada dört araştırma sorusu sorulmuştur. İlk araştırma sorusu; akıllı tahtalara karşı öğretmenlerin davranışlarını ortaya çıkarmak amacı içindir. İkinci araştırma sorusu; akıllı tahtalara karşı öğrencilerin davranışlarını ortaya çıkarmak amacıdadır. Üçüncü araştırma sorusu; İngilizce konuşma yeteneğinde akıllı tahtaların kullanımının etkisinde öğretmenlerin düşüncelerini keşfetmek içindir. Dördüncüsü ise; İngilizce konuşma yeteneğinde akıllı tahtaların etkisinin öğrenciler açısından nasıl olduğunu keşfetmek amacıyla sorulmuştur.

Bu araştırmanın amaçlarından biri, akıllı tahtalara karşı öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışlarını ölçmektir. Sonuçlar göstermektedir ki; öğretmenlerin ve öğrencilerin akıllı tahtalara karşı davranışları pozitif ve onlar yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde akıllı tahtaların yararlı araçlar olduğunu düşünmektedirler. Sonuçlara göre öğretmenler akıllı tahtaları kullanmanın öğrencilerin motivasyonlarını artırdığına ve onların İngilizceyi daha etkili öğretmesine yardım ettiğine inanmaktadırlar. Buna rağmen öğrenciler aynı zamanda pozitif yönde akıllı tahtaları kullanmanın onların motivasyonlarına etkilerini düşünmektedirler. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenlerin akıllı tahtaların uygun kullanımı için yeterli eğitime ihtiyaçları vardır. Öğretmenler eğer yeterli eğitim alırlarsa, akıllı

tahtaları daha etkili kullanabileceklerini belirtmektedirler. Onlar aynı zamanda eğer akıllı tahtaları daha etkili kullanırlarsa bunun öğrencilerin başarısını artıracaklarını ifade etmişlerdir (Sayır, 2014).

Teknolojinin kullanılması, öğrencilerin bilgileri görsel olarak hafızalarında tutmasını kolaylaştırmıştır. Yaşadığımız çağda, elbette teknolojinin bize sunduğu nimetlerden eğitim yönünde de yararlanmasını bilmemiz gerekmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre; akıllı tahtalarla teknik problemlerin hem öğrencileri ve hem de öğretmenleri negatif etkilediği ortaya çıkmıştır. Hem öğretmenler ve hem de öğrenciler teknik problemlerden artan kesintilerin onların konsantrasyonunu düşürmekle sonuçlanacağını belirtmektedirler. Böylece hem öğretmenler hem de öğrenciler bu problemlerin en aza indirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu araştırma aynı zamanda İngilizce konuşma yeteneğini öğretme ve öğrenmede akıllı tahtaların kullanımının etkilerini araştırmıştır. Sonuçlara göre; öğretmenler akıllı tahtaların kullanımının görsel ve işitsel materyallerin akıllı tahtaların mevcut çeşitleri olarak İngilizce konuşma yeteneğinin öğretiminde çok yararlı olduğuna inanmaktadırlar. Öğretmenler akıllı tahtaların kullanımının konuşma yeteneğinin öğretiminde özellikle telaffuz öğretiminde çok yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler aynı zamanda akıllı tahtaların kullanımının İngilizce konuşma yeteneğinde onların başarısını pozitif yönde etkilediğine inanmaktadırlar (Sayır, 2014).

Yılmaz-Vırlan (2014)'ın yapmış olduğu Örnek Durum İncelemesi: Devlet Üniversitesi İngilizce Hazırlık Okulu Lisans Konuşma Becerisi Programının CIPP Modeliyle Değerlendirilmesi adlı araştırmada; araştırmanın dört elementinin bulgularda tartışması mevcuttur. Bu dört element; değerlendirme modelinde içerik, giriş, yöntem ve ürün ilişkisinde araştırmanın anlatımının sınanmasıdır. Bu modelin kullanımı Stufflebeam (1971) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ve öğretmenlerin görüş açıları içinden halk üniversitelerinde hazırlık okullarının konuşma programında etkili olup olmadığı incelenmiştir.

Enine kesit araştırmasına ek olarak, öğrenci ve öğretmen anketleriyle araştırmanın araştırma soruları sınanarak öğrencilerle yapılan görüşmelere yer verilmiştir. Açıklayıcı analizler yapıldıktan sonra, kullanılan iki anketin de sonuçları analiz edilmiş, standart sapmalar, sıklıklar ve yüzdeler tablolarda gösterilmiştir.

Sonuç olarak; çıkarılabilir istatistikler eğer anketlerin konularının arasında ilgili bağlantılar varsa onlarla ilgi kurularak analiz edilmiştir. Araştırma bulguları arasında aynı zamanda nicel veriler de mevcuttur. Araştırmanın ana araştırma sorusu “Konuşmanın müfredat programında ekler, yer değiştirmeler, destekleyenler veya iddialar şeklinde nasıl görüşlere ihtiyacı vardır?”. Bu ana araştırma sorusunun altında ikincil sorular CIPP (bağlam, girdi, süreç, ürün) modele uygun olarak tasarlanmıştır (Yılmaz-Vırlan, 2014).

Konuşma becerisinin eğitiminde öğrencilere neler kazandırıldığı konusuyla ilgili anket çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Bizim yapmış olduğumuz çalışma da bu yöndedir. Ancak araştırmamızın özgün yönü, öğretmenlerin konuşma becerisiyle ilgili yapmış oldukları çalışmaların öğrencilere sorularak tespit edilmeye çalışılmasıdır. Böylece etkili olan ve olamayan noktaların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Yıldız (2013)’ın yapmış olduğu araştırmada; Zirve Üniversitesi hazırlık programı durum olarak seçilmiştir. Çünkü konuşma becerisi değerlendirmesi son üç yıl esnasında düzenli olarak değişmiştir. Bu yüzden, bu çalışmada Zirve Üniversitesi hazırlık okulunun final sınavının konuşma eğitiminde problemleri bölümlerinin olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Araştırmanın konuları 2012 Eylül programında kaydedilen 10 öğretmen ve 15 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmacı aynı zamanda Eylül 2011’den beri Zirve Üniversitesi’nde okutmandır.

Bu araştırma Zirve Üniversitesi’nde özellikle B seviyesinde cevaplar için geçerli ve güvenilir konuşma sınavının nasıl ortaya konduğunu araştırmaktadır. B seviyesi öğrencilerin sayısının en büyüğü bu grup olarak kasıtlı seçilmiştir. Araştırma sorularının cevaplarını

bulmak için görüşmelere hem öğrencilerle ve hem de öğretmenlerle devam edilmiştir. Ek olarak B seviyesi öğrencilerinin konuşma sınavlarının skorları kullanılmıştır. Görüşmeler, konuşma sınavının yorumu için bu araştırmacılardan toplanan veriler kullanılarak genel noktalar ve ayrıntılarda incelenmiştir. Ayrıca, sınavın birbiriyle oran güvenilirliği iki dereceden de B seviyesinin öğrencilerinin konuşma sınavı skorları kullanılarak araştırılmıştır (Yıldız, 2013).

Yapılan araştırmada, konuşma becerisinin sınav sonucunda üç yıl gibi bir süre içinde değişim göstermediği ortaya çıkmıştır. Araştırmacının aynı üniversitede okutman olarak çalışıyor olması, araştırma verilerinin toplanmasına kolaylık sağlamıştır.

Bu araştırmada; konuşma becerisi, öğrencilerin derste sınıf içi tartışmalarda söz alma konusundaki isteksizliklerini, İngilizce dilinin öğretimi üzerinden incelemektedir. Konuşma yeteneği ve konuşma dil öğretiminin önemini tartışırken çalışmada aynı zamanda bazı diğer etkili öğretim metotları değerlendirilmiştir. Dil eğitiminde ilerlemek için birçok farklı öğretim metotları kullanılmaktadır. Gramer bilgisi verilirken öğretimde kullanılan metotlardan bazıları, öğrencilerin sözlü dil yeteneği gelişmediği için kimi zaman etkili görülmemektedir. Kullanılan farklı stratejiler ikinci dil öğretiminde öğrencilere çeşitli deneyimler sağladığı için ikinci dil ediniminde daha etkili bir yol sağlamaktadır. Bugün kullanılan en yaygın metot öğrenenlerin merkezde olduğu öğrenci merkezli eğitimidir. Çünkü öğrencilerin pratik yapmasının en iyi yol olduğuna inanılmaktadır. Buna rağmen diğer metotlar da dil öğretim yöntemi esnasında kullanılmaktadır (Esin, 2012).

Türkler yazı dilinde çeşitli problemler yaşamışlardır. Türk dilinin ortaya çıkışından beri alfabemiz, imlâmımız, kelimelerimiz, imlâ kurallarımız ele alınmış ve incelenmiştir. Günümüzde bu tartışmalar devam etmektedir. İmlâ kurallarında kural, alışkanlık ve yaygınlık önemlidir. Bir dilin imlâsı uzun süren araştırmalar, denemeler sonunda oluşmaktadır (Parlakyıldız, 1995).

Türk dilinin uzun geçmişine bakıldığı zaman, yaşanan tarihi olayların, tecrübelerin ışığında deyim ve atasözlerinin oluştuğu görülmektedir. Dilimiz zengin bir kelime hazinesine sahiptir ve anlatılmak istenen duygunun ifade edilmesi için ince bir söyleyişe sahiptir. Önemli olan dilimizi güzel konuşmaya özen göstermemizdir. Aynı zamanda, yabancılara Türkçe eğitimi verilirken, telâffuz ve imlânın doğru öğretilmesi önemsenmelidir.

Parlakıldız (1995) İmlâ Kılavuzları Üzerine Bir İnceleme (TDK'nın Yayınları 1928-1993) adlı araştırmasında; imlâ kılavuzlarındaki tutarsızlıkları ortaya çıkarmış ve imlâdaki başarısızlığı giderebilmek için bir inceleme çalışması yapmıştır. Araştırma metodu olarak; “belgesel tarama” esas alınmıştır. Her bir Kılavuz, kendinden sonra yayınlanan İmlâ Kılavuzu ile mukayese edilmiş ve bu mukayeseler sonucunda:

- a) Bütün Kılavuzlarda “**imlâ bütünlüğü**” nün sağlanamadığı;
- b) Her Kılavuzun yeni iddialarla ortaya çıktığı, lâkin bir önceki Kılavuzla çelişki meydana getirdiği;
- c) İncelenen harflerle ilgili kelimelerin, dil yapısında imlâ yönünden kararsızlık gözlendiği;
- d) Birleşik kelimelerin bitişik veya ayrı yazılması, Kılavuzlarda sınırlayıcı ve kesin olmayan itibari değerlendirmelere dayandığı;
- e) Kelimelerin sonlarında yer alan seslerin, çıkakların birbirine yakın olması sebebiyle Kılavuzlar'da devamlı değişikliğe uğradığı;
- f) Yerleşim yerlerine ait kelimeler için oluşturulan “**dizin**” sadece 1928 İmlâ Lügâtı'nda yer aldığı, diğerlerinde yer almadığı;
- g) Birleşik kelimelerle ilgili bir “**dizin**” çalışmalarının 1965-1966 İmlâ Kılavuzlar'ının dışındaki Kılavuzlarda yer almadığı görülmüştür (Parlakıldız, 1995, s. 287).

Yazım konusunda bir birlik sağlanamaması, dilin gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Konuşmaya da bu durum olumsuz bir şekilde yansıtacaktır. Çünkü kelimelerin telaffuzunda hatalar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle yapılan araştırma, dilimizdeki hataların en aza inmesinde katkı sağlamıştır.

İmlâımızda yetkisiz kişilerin, kurum ve kuruluşların İmlâ kurallarını değiştirmeleri dilimize büyük zararlar verebilmektedir. Bu konu ülkemizde imlâ kurallarında bir kargaşaya ve belirsizliğe yol açmaktadır. Türk Dil Kurumu'nun İmlâ Kılavuzları'ı bazı çevreler tarafından eleştirilmektedir. Sorunlar ise alanda yeterli olmayanlar tarafından çözülmekte ve zaman içinde bu kurallar kabul edilmektedir. Fakat İmlâ Kılavuzları çok fazla önemsenmelidir. Bu nedenle bu konu bir milli mesele olarak görülmeli ve ortak bir noktada buluşulmalıdır (Parlakııldız, 1995).

Yaklaşık 12 milyon kilometrekarelik bir coğrafyada, 220 milyon nüfusun konuştuğu Türkçe tüm dünyada gittikçe daha fazla öğrenilmeye başlayan köklü ve gelişmiş bir dildir. Birçok sebeple Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı günden güne artmaktadır. Bu sebepler arasında, iş, turizm, sağlık, sosyal ilişkiler, eğitim, merak vb. sayılabilmektedir. Bu görevleri yerine getirmek için bazı kurum, merkez ve kuruluşlar açılmıştır. Özellikle son yıllarda yurt içinde ve yurt dışında dünyadaki dil öğretim kurumlarına benzer nitelikte ders veren ve Türkçeyi profesyonel olarak öğreten kurumlar oluşturulmuştur (Parlakııldız, 1999).

Türkçenin öğretilmesi konusunda açılan kurumlardan birisi de TÖMER'dir. Bu araştırmada da İstanbul TÖMER'in Taksim şubesindeki öğrencilerle bir araştırma yapılarak konuşma üzerine yapılan çalışmalar konusunda bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde yapılan araştırmalarla, Türkçe öğreten kurumların daha iyi bir eğitim anlayışına kavuşması sağlanabilecektir.

Türkçe ana dil öğretimi ne kadar çok önemliyse, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi de o kadar çok önemlidir. Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancı öğrencilere ilkokuldan

üniversiteye kadar verilen ana dili eğitimi gibi belirli aşamalar dahilinde uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle Türkçe öğretilmelidir. Ana dil olarak Türkçenin öğretiminde geliştirilen yaklaşım ve yöntemlerin yabancılara Türkçe öğretimine uyarlanması gerekir. Bir dili öğrenmiş olmak için o dili akıcı ve doğru konuşmak önemlidir. Konuşma becerisi edinilmişse öğrenilen dilin kavranması ve uygulamaya dökülmesi kolaylaşmaktadır (Parlakyıldız, 1999).

Bir dili ne kadar çok kullanırsak, o dili konuşmadaki becerimiz de o ölçüde artacaktır. Bu nedenle yanlış yapmaktan korkmadan konuşmaya çalışmak ve derslere katılım önemlidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler, Türkçe düşünmeye başladıkları gibi, Türk kültürü hakkında da bir fikir sahibi olmaktadır. Belki de Türk kültürüne yönelik olan önyargıları da kırılmaktadır.

Yabancı dil öğretimi aynı zamanda bir kültür öğretimidir. Türkiye'nin zengin bir kültürü vardır. Dil canlı bir varlık olduğu için yaşayan değerler rahatlıkla gelecek kuşaklara aktarılır. Saygı, yardımlaşma, iyi niyet, alçak gönüllülük, sabır, temenni, dostluk, ağırbaşlılık, çalışma, cömertlik, düşünme, ölçülülük, sevgi, dostluk, anlayış vb. duygu, düşünce ve değerleri ifade eden atasözü, deyim, ikileme ve kalıplaşmış sözler Türkçenin ifade kalıpları içinde yer alır ve bunlar genellikle hazırlıksız konuşmaya yansır. Bu sözler dil öğretimi ile beraber sunulmalı ve açıklanmalıdır (Emiroğlu, 2013).

Yabancı bir dil öğrenirken, günlük yaşamda ihtiyaçlarımızı ifade etmeyi bilmemiz gerekmektedir. Bununla birlikte, bir bankada, hastanede ya da bir restoranda nasıl konuşmamız gerektiği hakkında bir fikrimiz olmalıdır. Konuşma derslerinde hayata yönelik etkinliklere yer verilmelidir.

Yaşam biçimi, iletişim şekilleri, örf ve adetler, yeme içme, giyim, inançlar, davranışlar vb. gibi kültürel değerler yabancı öğrencilere öğretilmelidir. Dil eğitiminde kültürel değerlerin zenginliğinden yararlanılmalıdır. Öğretmen sınıf içerisinde, "Teşekkür ederim, sağ olun,

lütfe, memnun oldum, af edersiniz, rica ederim, efendim, önemli değil, özür dilerim gibi saygı, nezaket ve olgunluk belirten ifadeleri kullanmalıdır. Böylece öğretmen öğrencilerine örnek olacak ve Türkçenin ince, nazık bir dil olduğunu gösterecektir (Emiroğlu, 2013).

Her dil farklı dil aileleri içinde yer almaktadır. Farklı dil ailesinden gelen bir kişi Türkçeyi öğrenirken elbette zorlanabilecektir. Gerek ses özellikleri arasındaki farklar, gerekse dilbilgisi yapısı olarak zorlanması mümkündür. Böyle bir durumda, ilk zamanlarda her kelimeyi anlamaya çalışmadan, cümle içinden bağlam kurmak bir çözüm olabilir. Buna benzer teknikler yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerin kullanabileceği çözüm yolları arasındadır.

Emiroğlu (2013), yapmış olduğu araştırmasında, öğretmenin konuşma yeteneği üzerinde durmuştur. Konuşma becerisini öğrencilerine kazandırmak isteyen öğretmen, bu konuda yeterli donanımına sahip olmalıdır. Öğrencilerin karşısına çıkabilecek yeterlikte olan öğretmen derste kendini daha rahat hissedecektir. Kendini sürekli geliştiren bir öğretmen kendine daha çok güvenecek ve öğrencilere daha faydalı olacaktır. Konuşma becerisini öğrencilerine kazandırmaya çalışan bir öğretmen yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminin ana dil olarak Türkçenin öğretiminden farklı olduğunu unutmamalı ve buna göre program, yöntem ve araç gereçler kullanmalıdır. Öğretmen diksiyonuna çok dikkat etmelidir. Diksiyon insanın kendisini doğru şekilde ifade etmesini sağlamaktadır.

Diksiyon eğitimi almış ve kendini bu konuda geliştirmiş öğretmenler öğrencileri üzerinde olumlu etkiler bırakacaktır. Öğretmenler öğrencilerin anlayabileceği hızda tane tane konuşmalıdır. Ayrıca vurgu, durak ve tonlamaları dikkatli kullanmalıdır. Öğretmenin sesi berrak, net, açık ve herkesin duyabileceği bir şiddette olmalıdır. Öğretmen başlangıç seviyesindeki öğrencilerin sözcükleri daha iyi kavrayabilmeleri için tekrar yapmalıdır. Kelimeleri hafif yüksek bir sesle çıkardıklarında daha rahat bir anlama gerçekleşecektir.

Dil öğretiminde, vurgunun önemli bir yeri vardır. Öğretmen Türkçenin vurgu sistemini öğrencilere sınıfta yapacağı konuşmalarla öğretmelidir. Öğretmen ileri aşamada bulunan öğrencilere eğer onların da talepleri varsa kelimelerin vurgusunu daha ayrıntılı bir şekilde öğretmelidir. Bu çalışma daha düşük seviyedeki öğrenciler için yararlı değildir. Çünkü öğrenciler sözcüklerin vurgusuna takılarak gelişme gösteremeyebilirler. Öğrenciler yanlış vurgu kullanırlarsa da bu öğretmeni olumsuz etkileyebilir. Fakat öğretmen, bu durumun konuşma eğitimine engel olmayacağını bilmeli, vurgu konusunun ileri seviyedeki öğrencilere daha ayrıntılı olarak verilen bir konu olduğunu unutmamalıdır (Emiroğlu, 2013).

Konuşmada vurgu kadar önemli olan bir başka özellik tonlamadır. “Konuşmada birbirini ardından gelen sesler hiçbir zaman aynı seviyede ve aynı renkte değildir. Ses durmadan alçalır ve yükselir, yumuşar, sertleşir, incilir, kalınlaşır. İşte bu ses değişikliklerine tonlama adı verilir” (Temizyürek vd. 2012, s. 123’den aktaran Emiroğlu, 2013, s. 281). Öğretmen, konuşurken tonlamaya özen göstermelidir. Tonlama yardımıyla öğrenciler öğretmenin anlatmak istediği pek çok şeyi anlayabilirler. Öğretmenin yansıtmak istediği duyguyu, içtenliği, iletmek istediği mesajı doğru bir şekilde anlatabilmesi için sözcükler üzerinde gerekli tonlamayı yapması gerekir. Öğretmen kendi tarzında konuşmasındaki tonlamasına değişik anlam değerleri katar.

Konuşmanın konusunun ve devamının tahmin edilebilmesi ve anlaşılamayanların sorulması gerekmektedir. Anlaşılamayanların farklı şekilde söylenmesi de istenmelidir (Anderson ve Lynch, 1988’den aktaran Dilidüzgün, 2013).

Metin türlerine göre amaçlar, biçimler ve ortamlar şekillenmektedir. Yüz yüze konuşmaları karşılıklı konuşma / müzakere; çift taraflı ama uzaktan olanları telefon konuşmaları; dinleyicinin dışında olanları duyurular, telesekreter mesajları; eğlence için dinlemeleri tiyatro, sinema, şarkılar; bilgilendirici olanları haberler, belgeseller, tartışmalar,

spor yorumları; öğretici dersleri, konferanslar ve çağrı metinlerini ise reklamlar olarak sıralayabiliriz (Field, 2008'den aktaran Dilidüzgün, 2013).

Karşılıklı konuşmalarda ya da yine iki ya da daha çok sayıda kişiyle yapılan görüşmeleri sürdürebilmek için yabancı dile hâkim olmak gerekmektedir. Kelime hazinesinin zenginliği ve dil yapısının kavranmış olması bu konuda öğrencilere yardımcı olacaktır. Telaffuzun iyi olması da ayrı bir avantajdır.

Öğretmen öğrencilerine konuşmasında nefesin bittiği yerlerde, soluk alınması gereken durumlarda, noktalamalarda, sözün etkisinin artırılmasının amaçlandığı yerlerde nasıl davranılması gerektiği konusunda örnek olmalıdır. Öğretmen öğrencilere telaffuz konusunda yardım etmelidir. Örneğin Afrikalı öğrenciler “*aşağılamak*” sözcüğünü çıkarırken zorlanmaktadırlar. Bu sözcüğü öğretmen tekrar ederek öğrencilerin de bu kelimeyi cümle içinde kullanmasını sağlayabilir.

Emiroğlu (2013), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültüre değindiği araştırmasında, yabancı öğrencilere Türkçe öğretirken öğretmenin ince espriler, atasözü ve deyimler, argo ifadeler, mecazlı söyleyişler ve kültüre ait nüktelerden vb. uzak durması gerektiğine dikkat çekmiştir. Bunun yerine günlük konuşmalarda daha çok kullanılan kolay anlaşılır ifadeler kullanılmalıdır. Daha sonraki aşamalarda öğretmen kültüre ait bazı esprileri, söz oyunlarını ve mizahı da konuşmalarına katabilir. Örneğin *aklı başından gitmek, araları açılmak, acele giden ecele gider, misafir kismetini ile gelir* vb. anlaşılması zor ifadelerdir. Öğretmen bu ifadeleri daha ileriki aşamalarda dersi daha anlamlı kılmak için kullanabilir.

Yeni bir dil öğrendiğimizde yeni bir yaşam ve düşünce tarzıyla tanışırız. Böylece yeni bir kültürü, yeni bir düşünceyi, yani bir yaşam tarzını öğreniriz. Yabancı dil öğrenimi öğrencinin düşünce ve kişiliğiyle, toplumsal yaşamı ve doğuştan itibaren çevresinden edindiği kültürle bağlantılıdır. Yani dil öğretimi bir kültür aktarımıdır. Bu durumda yabancı dilde

anlatmak istediğimiz duygu ve düşüncelerimizi sadece dil bilim kurallarını bilerek değil dil-kültür öğretimiyle yapabiliriz. Kültürel kavramları öğrendiğimizde farklı kültürleri tanıyarak bu kültürdeki insanların dünyayı nasıl algıladıklarını anlayabilir ve başka insanlara verdikleri tepkileri fark edebiliriz (Alpar, 2013'den aktaran İşcan, 2011).

Kültürün içinde o toplumu yansıtan ezgiler, özlü sözler, atasözleri, deyimler yer almaktadır. Yabancı bir dili öğrenirken o dili öğrenen kişi, ister istemez bu kültürel etkilere maruz kalmaktadır. Dili kültürden ayırmak mümkün değildir. Bu nedenle, yabancı bir dili öğrenmek demek, aynı zamanda yabancı bir kültürle tanışmak demektir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen toplumlar arasında şanslı olanlarından bir tanesi, Türk soylu öğrencilerdir. Çünkü onların dilleri Türkçeyle ortak dil özelliklerine sahiptir. Bu nedenle dili öğrenirlerken, benzer çağrışımlardan yararlanmaları, benzer kelimeleri kullanmaları onları Türkçe öğrenmeye karşı motive edecektir.

Anderson ve Lynch (Anderson ve Lynch, 1988'den aktaran Dilidüzgün, 2013)'a göre; 1980'lerin ortalarında yapılan çalışmalar, dinleme-anlamanın dinleme becerilerinden daha fazla önem kazandığını ortaya çıkarmıştır. Bu sonuca çeşitli sebeplerden dolayı varılmıştır. Bunlar arasında; ana dili ediniminde çocukların kendi dillerinde önce yanıt vermeleri, beklenmeyen girdilere maruz kaldıkları sessiz bir dönem geçirdikleri ve konuşmaya başladıklarında söyleyebildiklerinden daha çok şey anlar durumda oldukları sayılabilir. Anlamanın önem kazandığı bu anlam odaklı yaklaşım Tüm Fiziksel Tepki gibi birçok öğretim yönteminin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Dil bugün de hâlâ sırları çözülememiş ve çözülmeye çalışılan bir canlı varlıktır. Hem hayvanların kendi doğasındaki iletişimlerinde, hem de insan doğasında var olan iletişimde bugün de araştırılan pek çok husus bulunmaktadır. Dilin gelişimi ve öğrenilmesi için dinleme ve anlamaya yönelik farklı etkinlikler bulunmaktadır.

İki kişi biraraya geldiğinde bir iletişim ve aktarım söz konusudur. Konuşma, insanoğlunun ilk zamanlarından beri çeşitli aşamalarda gerçekleşmiştir. Önce vücut hareketleriyle başlayan yolculuk, çeşitli çizimler ve resimlerle devam etmiş ve son olarak sesini kullanmaya ve eğitmeye başlamasıyla son bulmuştur. Konuşma davranışı insanın biyolojik ve bilişsel gelişimiyle doğru orantılı olarak gelişir. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren ağılayarak başladığımız iletişimimize, dilimiz dönmeye başladıkça daha anlaşılır ve daha üst seviyede bir dille devam ederiz. Buradan da anlaşılacağı üzere konuşma, tüm gelişimimizle beraber gelişen ve kendini yenileyen bir iletişim davranışıdır.

Birey düşüncelerini ifade ederken, karşısındaki kişiye mesajını en açık şekilde vermeye çalışmalıdır. Yabancı dilde bunu yapabilmek daha da zordur. En büyük problem ise, yanlış anlamalardır. Bunun önüne geçmek için, konuşma sırasında basit ve açık ifadeler seçilmelidir.

İyi bir konuşmacı, bu özelliklerin çoğunluğuna dikkat edebilmektedir. Ses tonunu iyi bir şekilde kullanarak vurgulamaya dikkat etmektedir. Dili kurallarına uygun şekilde kullanmaktadır. Bir konu hakkında açıklama yaparken, anlaşılır bir sırayla anlatmaya özen göstermektedir. Kelimeleri doğru şekilde telâffuz ettiği için de karşısındaki neden bahsettiği konusunda ikilemde kalmaz.

Dil öğrenmede, ana dilden yabancı dile, yabancı dilden ana dile çeviriler yapmak çok faydalıdır. Öğrendiğimiz yabancı dilde, rüyamızda konuştuğumuzu görüyorsak, bu o dili öğrenmeye başladığımızı göstermektedir. Fakat bunun için öncelikle ana dilimizi iyi öğrenip, kurallarını benimsemek zorundayız. Yabancı dili öğrenirken, o dilin sözlüğünden yararlanmak kelime öğreniminde daha faydalı olacaktır. Bu yöntemle, öğrenci hiç ana dilini düşünmeden konuşacaktır. Bireyler ana dili küçük yaşlarda öğrendikleri için, yabancı dilin öğretiminin yöntemlerinin farklı olması gerektiği ortaya çıkacaktır (Memiş ve Erdem, 2013).

Dil öğrenirken ezber yapmak da bir ihtiyaçtır. Kelime öğrenmek ve dil kurallarını bilmek için ezber yapma durumu ortaya çıkmaktadır. Sürekli tekrar etmek ve her öğrenilenin üstüne yeni bilgiler edinirken, eski ve yeni bilgiler arasında bağlantı kurmaya çalışmak öğrencilere yardımcı olacaktır.

Memiş ve Erdem (2013), yapmış oldukları araştırmada şu noktayı da görmüştür ki; yabancı dil öğrenen kişiler ezberleme yöntemiyle konuşma becerilerini geliştirebilirler. Öğretmen eğer dil öğretiminde Direkt Yöntem denilen yöntemi kullanıyorsa, o yabancı dili ana dili gibi konuşması gerekmektedir. Diğer bir teknik de grupla sohbet etmektir. Grupla sohbet ederken yeni fikirler çarpışmaktadır. Bu yolla ayrıca yeni kelime öğrenme de sağlanmaktadır.

Konuşma becerisinin gelişmesi, öğrencilerin sosyal aktivitelere katılmasıyla gelişmektedir. Bu şekilde hem farklı kültürlerden insanlarla tanışma fırsatı yakalarlar, hem de öğrendikleri kelimeleri kullanmak için bir fırsat yakalamış olurlar. Ana dili eğitimindeki konuşma becerisi için de aynı şekilde sosyal faaliyetlere katılmak, kişinin konuşma becerisini geliştirmede etkilidir.

Uçgun (2007) konuşma eğitimini etkileyen faktörleri incelediği araştırmasında; öğrencilerin çeşitli törenlerde konuşma yapmalarının, çeşitli konferans, sempozyum gibi etkinliklerde öğrendiklerini sonradan anlatmalarının konuşma becerilerinin gelişmesi üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Topluluk karşısında konuşmak bir birey için çok önemli ve gereklidir. Bu yeteneği kazanmış birey, iş hayatında ve özel hayatında daha başarılı, rahat ve özgüvenli olacaktır. Sonradan zorluk çekmemek için küçük yaşlarda bu yeteneğin gelişmesini sağlamak gereklidir. Ayrıca öğrenciler, okudukları kitapları arkadaşlarına anlatarak da konuşma becerilerini geliştirebilirler. Öğretmenler öğrencilerin konuşmalarındaki hataları düzeltirken önce onların sözlerinin bitmesini beklemelidirler. Kibar ve anlayışlı bir şekilde

düzeltilme yapmalıdırlar. Aksi durumda öğrenci bu durumdan sıkılabilir, çekinerek söz almak istemeyebilir. Sonuçta öğretmen öğrencinin dersten soğumasına sebep olacaktır.

Bazı öğrenciler çekingen olabilirler. Böyle öğrenciler Türkçeyi konuşmakta başarılı olamayabilirler. Fakat bunun nedeni ilgisizlikleri değildir. Öğretmen bu öğrencilere dikkatli davranmalı ve onlarla gerekirse birebir ilgilenmelidir. Yabancı öğrenciler farklı bir ortamda buldukları için öğretmen onları anlayabilmeli empati kurabilmelidir. Onların gösterdikleri çabanın farkına varabilmeli onlara her konuda yardım etmelidir. Öğretmenler yabancı öğrencilerin farklı bir ülkede farklı dil ve din içerisinde bulduklarını düşünerek onlara Türkçeyi öğrenmelerinde ve kullanmalarında destek olmalıdırlar (Emiroğlu, 2013).

Farklı bir ülkede yabancı bir dil öğrenmeye çalışan kişiler, öncelikle yaşadıkları ortama uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. Bunu yaparken de bazen zorlanabilmektedirler. Kendi kültür ve alışkanlıklarından uzakta oldukları için, öğretmenin bu durumu göz ardı etmemesi gerekmektedir. Öğrencilere karşı anlayışlı olmaya çalışmalı ve bu uyum sürecine elinden gelen desteği sunmalıdır.

Karababa (2009) yapmış olduğu araştırmada; yabancı öğrencilerin ana dillerinin özelliklerine göre Türkçede bulunan bazı sesleri çıkarmakta zorlandıklarına değinmiştir. Bu çok doğaldır. Yabancı öğrenciler Türkçede bulunan atasözleri ve deyimlerle karşılaştıklarında bunları anlamakta zorluk çekebilirler. Çünkü bu kalıp sözlerin kendi dillerinde karşılığı olmayabilir veya başka bir biçimde ifade ediliyor olabilir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında yaşanan sorunlardan birisi de farklı kültürlere, geleneklere saygı duyan, farklılıklara açık olan öğretim elemanlarının eksikliğidir. Bu alanda, bu özelliklere sahip öğretim elemanları çoğaltılabilir.

Günlük konuşma hakkında bilgi kazanmaya başlayan yabancı öğrenciler, bunları da iletişim kurarken kullanmayı denemektedir. Ancak kimi zaman bir kelimenin anlamını yanlış

öğrenebilmektedirler. Bu da yanlış anlaşılmalara neden olmaktadır. Bu tür durumlarda, öğretmen öğrencileri anlamaya çalışmalı, kelimenin doğru anlamının öğrenilmesini sağlamaya çalışmalıdır.

Yabancı öğrenciler sınıfta hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları yapmaktadırlar. Bu çalışmada öğrenciler konuşmalarını dağınık, tutarsız, ilgisiz ve uygunsuz yaparlarsa öğretmen öğrenciyi olumlu bir şekilde uyarmalıdır. Öğretmen öğrencileri uyarırken olumsuz bir eleştiri yapmamalıdır. Onların konuşmalarıyla alay etmemelidir. Bunun yerine anlayışlı, açık ve daha geniş olmalıdır. Diğer öğrencilere de bunu anlatmalıdır. Öğrenci konuşmasında Türkçede hakaret veya küfür sayılacak bir sözcük veya ifadeyi yanlışlıkla kullanabilir. Bu durumda öğrenciler gülseler bile, öğretmen söz konusu öğrenciyi kırmadan onu düzeltmelidir. Öğretmen Türkçeyi başarılı bir şekilde öğrenmeye çalışan ve Türkçeyi kurallarına uygun kullanan öğrencileri ödüllendirmeli ve onları teşvik etmelidir. Öğretmen öğrencilerinin konuşma becerilerini takip etmeli, acele etmemelidir. Öğretmen sabırlı olmalıdır. Öğrenciler bu rahatlığı hissettiklerinde, kendilerini daha iyi hissedeceklerdir. Öğrenciler ilginin ve dikkatin kendi üzerlerinde olduğunu fark edince, Türkçeyi doğru kullanmaya çalışacaklardır (Emiroğlu, 2013).

Yabancılara Türkçe öğretirken, öğretmen örnek olan kişidir. Bazen öğrenciler öğretmenlerinin konuşma şeklini taklit ederek öğrenmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin sorumluluğu büyüktür. Türkçeyi özenerek, dikkat ederek kullanmaları ve öğrencilerine yol göstermeleri gerekmektedir. Böylece öğrenciler kendilerini farklı bir dilde, en iyi şekilde ifade etme şansına sahip olacaklardır.

İnsanın kendini doğru ve etkili biçimde anlatması bütün bir hayatını etkileyebilir. Bu nedenle konuşma başarıya ulaşmak için çok önemlidir. Doğru, etkili bir konuşmaya sahip olmak için konuşma yöntem ve tekniklerinden yararlanmalıyız. Hem hazırlıklı, hem de

hazırlıksız konuşma farklı yönlerden önemlidir. Birey kendine bir modeli örnek alarak konuşma becerisini geliştirebilir. Bu kişi bir öğretmen olabileceği gibi kendini iyi yetiştirmiş bir sanatçı da olabilir. Birey, ben de onun gibi güzel konuşabilirim diyerek, cesaretini arttırabilir (Ceran, 2012).

Yabancılara Türkçe öğreten öğretmenler bugün yeni bir alanda çalışmaktadırlar. Bu alan hem çok yeni, hem de eğitim veren okulların sayısı sınırlıdır. Bu nedenle, yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerin yenilikleri takip etmeleri, kendilerini geliştirici seminerlere, konferanslara katılmaya çalışmaları onlar için kendilerini geliştirme konusunda iyi bir fırsat olacaktır.

Öğrencilerin kurallı bir konuşmaya sahip olmaları için, öncelikle kendilerine örnek alacakları öğretmenlerin doğru ve etkili konuşma yeteneğine sahip olması gerekir. Bu nedenle öğretmenleri yetiştiren kurumların bu konuya önem vermeleri gerekir. Bireye küçük yaşlardan itibaren kendine güven kazandırmak çok önemlidir. Bireyin küçük yaşlarda yaptığı başarılarını ona belli etmek ve yaptığı başarısızlıkları onu sindirmemek için yüzüne vurmamak, doğruyu olumlu bir şekilde göstermek gereklidir. Böylece ilerde sıkılganlık ve özgüven eksikliği gibi durumlar meydana gelmeyecektir (Ceran, 2012).

Konuşma öğretimi, bilgi değil beceri dersidir. Öğretmen konuşmanın geliştirilmesi için çeşitli yöntem, teknik, uygulama ve etkinlikler kullanmalıdır. Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancı öğrenciler dil öğretiminin gerektirdiği yaklaşım, öğretim programları, yöntem, teknik, araç ve gereçlerden yararlanmalıdır. Konuşma öğretiminde bireysel farklılıklar önem taşımaktadır. Öğretmen her öğrencinin öğrenme biçimine uygun yaklaşım, yöntem ve teknikler geliştirmelidir. Konuşma öğretimi bireysel farklılıkların öne çıktığı bir alandır. Bazı öğrenciler tartışmaktan hoşlanırken, bazıları kendisine soru sorulmasını istemez. Öğretmen öğrencilerin bu gibi farklılıklarına göre onlara görevler verebilir ve onların konuşma

becerilerini geliştirebilir. Konuşma becerisinde önemli olan nokta ezber değil eylemdir. Konuşma becerisi sınıf içerisinde yapılacak hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları ile geliştirilebilir. Bunun için başvurulabilecek yöntem ve uygulamalar vardır.

Öğrenci, başlangıç aşamasında en yakınından başlayarak konuşturulmalıdır. Bu dil öğretiminin temel bir kuralıdır. Bu kurala göre öğrenci öncelikle kendinden, fiziksel, ruhsal özelliklerinden, evinden, evindeki odasından, odasındaki eşyalardan, ailesinden, yaşadığı çevreden, duygularından, düşüncelerinden, inançlarından, prensiplerinden başlayarak daha sonra hayata, insana ve doğaya geçmektedir. Buna yakından uzağa ilkesi denmektedir. Buradaki amaç öğrencinin dikkatini çekmek ve kendini ifade etmeye çalışırken Türkçe düşünerek konuşmasını sağlamaktır. Bunu gerçekleştirmek için hazırlıklı, hazırlıksız konuşma çalışmaları yaptırılmalı ve çeşitli ödevler verilmelidir (Emiroğlu, 2013).

Türkçe öğrenmeyi isteyen kişilerin dilimizi öğrenme sebepleri farklılıklar göstermektedir. Kimi ailevi nedenlerden, kimi eşinin Türk olması sebebiyle bazısı da dilimize karşı olan ilgisinden Türk dilini öğrenmeye çalışmaktadır. Almanya’da yaşayan vatandaşlarımızın çocukları ana dillerini öğrenmek amacıyla Türkçe’yi öğrenme ihtiyacı duymaktadır. Bu konuda en avantajlı olanlar ise Türk soylu ülkelere gelen yabancı öğrencilerdir. Çünkü onlar Türkçeyle kendi dilleri arasında pek çok ortak nokta bulabileceklerdir.

Yabancılar tarafından Türkçe Türkiye’de öğrenildiğinde yabancı dil öğrenimi, yurtdışında öğrenildiğinde ikinci dil öğrenimi olmaktadır. Öğrenme ortamları değiştikçe öğrenenlerin öğrenme biçimleri ve öğrenme deneyimleri de değişecektir. Türkçeyi Türkiye’de öğrenen yabancı öğrenciler kültürü de yaşayarak daha avantajlı bir öğrenim kazanabilirler. Türkçeyi yurtdışında öğrenenler ise materyaller, gazete ve dergiler, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanabilirler. Çünkü bu materyallerle günlük konuşma dilini görebilirler (Karababa, 2009).

Öğretmenlerin derse gelirken Türkçe ile ilgili dergi, gazete ve video gibi materyaller getirmeleri öğrencilerin dikkatini arttıracaktır. Gazete haberlerine yer vermek, öğrencilerin ülkemiz hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır. Ayrıca filmler izletilerek, kültürel özelliklerimizi de tanıtmak mümkündür.

Konuşma öğretiminde soru cevap yönteminin kullanılması yararlı olacaktır. Bu yöntemi uygularken öğrencileri korkutmamak gerekir. Dil öğrenmeye karşı olumsuz bir tutum geliştirmeleri önlenmelidir. Öncelikle söz almak isteyen öğrencilerle başlanarak, herkese konuyla ilgili sorular sorulmalıdır. Bu sorular seviyelere göre zorlaşmaktadır. Zaman içerisinde herkesin derse katılması ve söz alması sağlanmalıdır. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve dikkatlerini çekecek konulara yer verildikçe öğrenciler, daha çok derse katılacaklardır. Bu nedenle öğretmen öğrencilerini tanımaya çalışmalıdır. Bunun için öğretmen soru-cevap yöntemini kullanabilir. Örneğin, sporla ilgilenen bir öğrenciye sporla ilgili, teknolojiyle ilgilenen bir öğrenciye gelişen teknolojiyle ilgili sorular sorulabilir (Emiroğlu, 2013).

Öğrencilerin ilgisini derse çekebilmek için, işlenen konuların arasında onların hoşlandıkları konulara değinmek iyi bir yoldur. Aynı zamanda görsel olarak da konuya renk katmak gerekmektedir. Bunun için derslerde video kullanılabileceği gibi, drama etkinliklerine de yer verilmesi sağlanabilir.

Yabancı dil öğreniminde, yaparak yaşayarak öğrenmenin etkisinin daha fazla olduğu düşünülürse rol yapma ve drama (sahne oyunları)'nın önemi anlaşılır. Ayrıca sahne oyunları bireyin kendine güveninin artmasına yardımcı olur. Drama ve rol yapma etkinlikleri, yabancı dili konuşmaktan çekinen öğrencilere yardımcı olmaktadır. Çünkü bu onlar için alıştırma, aynı zamanda deneyim olacaktır. Kendilerine güvenleri artacaktır. Öğrenci drama tekniğiyle öğrenmek istediği hedef dilin kültürünü, düşünüş tarzını daha iyi anlayacak, kendi toplumuyla ya da diliyle karşılaştırma imkânı bulacaktır. Öğrenci o dilin kültürünü tanıdıkça o dili

öğrenecektir. Kültür ile dil birbirlerini her zaman tamamlarlar. Drama bir kültür taşıyıcısıdır. (Kara, 2013, s. 223)

İnsan sadece kendini dinlediği zaman sorunlarına daha kolay, net çözümler bulabilir. Böylece daha sonra bireyler çevrelerindeki insanlara pozitif duygular iletecek, olaylara daha olumlu bakabileceklerdir. Bu durum da insan yaşamında iletişimin ne denli önemli bir yerde olduğunu göstermektedir.

İnsanların medeniyetle birlikte konuşma becerisi hayatlarının vazgeçilmez parçası olmuştur. Konuşmanın olmadığı bir hayatta yaşamın devam etmesi düşünülemez. Birey düşüncelerini tam ve doğru olarak karşısındaki kişiye iletirse mevcut olan soruna daha net ve hızlı çözüm bulunabilir. Konuşma becerisinin iyi olması hem bir yetenek, hem de bir beceri işi olduğu için insanın kendisini sürekli eğitmesi ve bu konu üzerine çalışması gerekmektedir. Küçük yaşlarda bu eğitimi yeterince almamış, kendini geliştirememiş bireylerin ileriki yaşlarda bu beceriyi geliştirmesinin de zorlaşması kaçınılmazdır. Konuşma becerisinin edinilmesinde kişinin bireysel özellikleri, içinde yaşadığı çevre ve kültürel özellikler gözardı edilmemelidir. Bunlar bireyin dil yeteneğini, konuşma becerisini etkilemektedir (Temizyürek, 2007).

Konuşma becerisiyle ilgili yapılmış olan çalışmalardan birisi de Türkçenin ses olaylarının nasıl öğrencilere anlatılması gerektiği üzerinedir. Emiroğlu, (2013) bu konuyla ilgili şu açıklamalarda bulunmaktadır: Konuşma becerisinde Türkçede yaşanan ses olaylarına da değinmek gerekmektedir. Örneğin; “Ne yapıyorsun?” ifadesi konuşma dilinde hece düşmesi sonucunda “Narıyo (r) sun?” şeklinde kullanılmaktadır. Öğretmen, bu kullanıma benzer söyleyişlere dersinde yer vermelidir. Konuşma dilindeki ses ve hece düşmeleri, yumuşama, daralma ve aşınmalara ait örnekler gösterilmelidir. A1, A2 kurlarındaki öğrenciler, “Eline sağlık, afiyet olsun, geçmiş olsun, şöyle böyle, yavaş yavaş” gibi günlük

kullanılan ifadeleri yabancılik çekmeden kullanabilmelidir. Bunun için de öğretmen derslerinde kalıp ifadelerden yararlanmalıdır.

Bir dili öğrenirken farkında olmadan o dilin kültürel özellikleri de öğrenilmektedir. Bu kültürel özellikler, dilin kalıp ifadeleri öğrenildikçe, o dili konuşmak çok daha keyifli ve iletişim açısından da etkili olacaktır. Her dilin kendine özgü kalıplaşmış sözleri vardır. Bunlar bilinip, yerinde kullanıldığında, dili öğrenen kişi o yabancı dile daha çok hakim olduğunu hissedecektir.

Öğretmenin sadece öğretim konusunda bilgili olması yetmez. Öğretmen aynı zamanda formasyon ve iletişim yeterlilikleriyle de donanımlı olmalıdır. Öğretmen öğrencileri hem bilgilendirmeli hem de onları öğrenmeye ve çalışmaya güdülemelidir. Dersin eğlenceli, zevkli geçmesi için öğrencilere olumlu pekiştiriciler vermeli, onların sınıfta kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlamalıdır. Örneğin Afrikalı öğrenciler *mesela* sözcüğünü “ *masala* “ şeklinde söylemektedirler. Bu sözcüğü öğretmen seslendirdikten sonra sözcüğü doğru telâffuz etmeye çalışan öğrenciler ödüllendirilmelidir. Öğretmen bu öğrencilere (*aferin, çok güzel, tebrik ederim*) gibi güdüleyici sözler söylemeli ve (*ödüllendirmeler, alkış, olumlu jest ve mimikler*) gibi davranışlarda bulunmalıdır.

Yabancılarla Türkçe öğretiminde konuşma becerisi dersine giren öğretmenin alan bilgisi, diksiyon, pedagojik formasyon, iletişim, empati vb. yönleriyle iyi olması gerekmektedir. Aynı zamanda bu öğretmenin beden dilini doğru ve etkili kullanması önemlidir. Beden dili sözün etkisini artıran ve sözden daha önemli olan bir konuşma unsurudur. Öğretmenin karşısında farklı milletlerden gelen öğrenciler olsa bile, öğretmen beden dilini kullanmalıdır. Çünkü bir dilin öğretiminde beden dilini kullanmak kişinin ne demek istediğini anlatmasında ona yardım edecektir. Sözsüz iletişimin önemli bir boyutu olan beden dili evrensel bir dildir. Öğretmen konuşma dersinde her millettten öğrencinin anlayacağı

ortak beden dilini kullanmaya çalışmakla birlikte Türk kültürünü yansıtan beden dilini de kullanmayı önemsemelidir. Aynı zamanda öğrencilerin sınıf dışında kullanacakları kolay beden dilleri öğrencilere öğretilmeli ve bunların ne anlama geldiği anlatılmalıdır (Emiroğlu, 2013).

İnsanların konuşma becerileri doğuştan gelir. Fakat iyi bir eğitimle bu beceri geliştirilebilir. Bu beceriyi geliştirmek için araştırmacılar çeşitli etkinlikler ve yöntemler bulmuşlardır. Bunları uygulayarak bireyler konuşma becerilerini daha iyi bir düzeye getirebilirler (Orhan, Kırbaş ve Topal, 2012).

Konuşma yapmadan önce kişide stres, heyecan ve kaygı gibi olumsuz duygular uyanabilmektedir. Heyecan başarılı olmak için gereklidir, ancak heyecanın kontrol edilmesi gerekmektedir. Kaygı ve korkular kişinin konuşmaya başlama konusundaki cesaretini kırabilmektedir. Ancak yabancı dil öğrenirken bu çekingenlikleri bir kenara bırakıp, denemek ve öğrenilen bilgileri uygulamaya dökmek gerekmektedir.

Kaygı durumunu gidermede öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğrencilerine başarabilecekleri konusunda destek olmalı ve yanlış yaptıkları zaman kırıncı olmayacak şekilde hatalarını düzeltmelidirler.

Farklı kültürlerden gelen öğrenciler, Türkçeyi öğrenirken zorlanabileceklerdir. Bu tür durumlarda, öğrencilerin işbirliği yönteminin kullanıldığı etkinliklerle derse aktif katılımı sağlanabilir. Bu şekildeki çalışmalar hem öğrencileri derse karşı güdülemekte, hem de kendilerini yalnız hissetmemelerini sağlamaktadır.

Her insan yabancı bir dil öğrenirken o dilin kültürünü de öğrenmelidir. Bu süreçte insanlar yabancı bir milletin kültürünü öğrenirken zorluklar yaşayabilmektedir. Örneğin insanlar yabancı kültürdeki eğitim sistemini, yemekleri, ulaşımı, gelenek-görenekleri, ahlâki

kuralları ve mimikleri öğrenirken onlara alışmada zorluk çekebilmektedir. Bu durumda hedef kültürü anlamaya, tanımaya çalışmak ve olabildiğince o kültüre uyum sağlamak birey için yararlı olacaktır. Bunun yanında insanlar bir dili öğrenirken hedef kültürle kendi kültürü arasındaki farklarla birlikte benzerlikleri de öğrenmektedir. Kültürlerin benzer tarafları dil öğreneni rahatlatmakta ve mutlu etmektedir.

Yabancı bir dil öğrenmek, aynı zamanda yabancı bir kültürle etkileşime girmek demektir. Bu derslerde, öğrenci hem kendi kültürüyle hem de yabancı kültürle buluşur. İki kültürün benzer ve farklı yanları kavranarak, karşılaştırmalar yapılmaktadır. Bunun sonucu olarak, yabancı dil öğretiminde, kültürlerarası etkileşim bir amaç olarak görülmektedir. Bu yolla; önyargılar ortadan kalkmakta ve yanlış anlamaların önüne geçilmektedir (Çifci, Batur ve Keklik, 2013, s. 367'den aktaran Işcan, 2011).

Dilimizin yabancılar tarafından öğrenilmesiyle birlikte, kültür aktarımı da sağlanacaktır. Böylece bizim kültürümüze ve ülkemize karşı önyargısı olan kişiler, bu bakış açılarını değiştirebileceklerdir. Yabancı bir dil öğrendiğimiz zaman, o dilin konuşulduğu coğrafya hakkında da fikir sahibi oluruz.

Konuşma öğretiminde öğrencilerin Türkçeye yakın dillerden gelenlerinin bilinmesi önemlidir. Çünkü bu öğrencilere kelimelerin kendi dillerindeki eş anlamlıları hatırlatılarak öğretimin hızlanması sağlanabilir. Örneğin yerine mesela, sözcük yerine kelime, önce yerine evvel, dil yerine lisan bu kelimeler arasında sayılabilir. Bu tür öğrencilerin kültürü de Türk kültürüne yakın olacaktır. Bunlar Arap kökenli veya Arapçadan etkilenmiş dillere mensup öğrenciler olabilmektedir.

Kelime telâffuzunda zorlanan öğrenciler bulunabilmektedir. Bu durumlarda, öğretmenin bu kelimelerin kullanımına özen göstermesi ve söyleme konusunda öğrencilerine

örnek olması gerekmektedir. Zorlanılan kelimeler tekrar edildikçe, doğru telâffuz yerleşebilecektir. Drama çalışmaları da konuşma becerisinin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Dil öğretiminde dramanın kullanılması, yaratıcılığı ve hayal gücünü artırır. Derste drama yönteminin kullanılması, öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmasını sağlamaktadır. Böylece öğrencilerin kendine güvenleri artacaktır. Dil öğreniminde, katılım ve deneyim önemlidir. Drama, yabancı bir dil öğrenmek dışında ana dil derslerinde de çok faydalı bir etkinliktir (Kara, 2013, s. 223'den aktaran Arslan ve Gürsoy, 2008).

Drama etkinliklerinde karşılıklı konuşmalar, canlandırmalar konuşma becerisinin gelişmesi için yardımcı olmaktadır. Ayrıca dersi monotonluktan çıkarıp, daha eğlenceli bir hâle getirmektedir. Yeteneği olmayan öğrenciler olsa bile, amaç burada derse katılmak ve konuşma konusunda kendini geliştirmek olduğu için, öğrenciler açısından yararlı olacaktır.

Arslan ve Gürsoy, (2008)'un yapmış oldukları araştırmaya göre; sahne oyunlarını derste uygularken bazı kurallara uymak gerekir. Bu kurallara uyuldukça dil öğreniminde alınan başarı artacaktır. Öğretmen merkezli yabancı dil öğretimi geçmiş yıllarda uygulanmaktaydı. Artık yabancı dil öğretiminde başarının kazanılması için öğrenci merkezli modern yabancı dil öğretimi uygulanmaktadır. Sahne oyunlarına derste çok zaman ayırmamalı, öğrenciler sıkılmamalıdır. Oyunlara öğrencilerin ders dinlemekten sıkılacaklarını düşünerek dersin ortasında veya dinlenmeleri için dersin sonunda yer verilmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesiyle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, bazı konularda henüz yeterince araştırma yapılmadığı görülmektedir. Bunlardan bir tanesi de, konuşma kaygısı ve cinsiyet arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalardır. Konuşma kaygısına neden olan sebepler çok çeşitli olabilir. Bunların temelinde yatan nedenlerin tespit edilmesi, bu sorunlara çözüm bulunmasına yardımcı olacaktır.

Konuşmaya karşı olan kaygıyı azaltmak ve kontrol altına almak için farklı yolları denemek mümkündür. Konuşma konusunda öğrenciler cesaretlendirilebilir. Ayrıca öğretmenin derste öğrencilere karşı tutumu ve kullandığı materyaller de bu konuda olumlu etki bırakabilecektir.

Duman, (2013)'ın yapmış olduğu araştırmaya göre; materyalleri doğru yer ve zamanda kullanmak dil öğreniminde önemli bir yere sahiptir. Yabancı öğrenciler her derste yeni bir şey öğrenirlerse, hem Türkçeyi öğrenmeye istekli olacaklar hem de dili zevkle öğreneceklerdir. Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak derste kullanacağımız materyalleri çeşitlendirmeliyiz. Çünkü böylece öğrenmede başarıyı sağlayabilmek için okuyarak, görerek veya dinleyerek daha iyi öğrenen öğrencilere kolaylık sağlamış oluruz.

Konuşma becerisini birçok unsur etkiler. Konuşma becerisinin muntazam olması için bu unsurların hepsine önem verilmelidir. Bu unsurlar dil, düşünce, duygu, ses ve konuşma organlarının yanında jest, mimik, tonlama, vurgulama öğeleridir. Konuşurken beden dilimizi iyi kullanmalıyız. Anlatmak istediğimizi daha net ve etkili ifade etmek, ancak beden dilini doğru kullanmakla mümkün olur. Konuşmamızın akıcı ve sorunsuz olması için uzmanlar küçük yaşlardan itibaren çok kitap okunması gerektiğini belirtirler. Konuşmamızın arasında eee, ııı, şey, yani gibi anlamsız sesleri ve sözcükleri çıkarmamızın konuşmanın akıcılığını bozmadığını ifade etseler de kitap okumak bunları ortadan kaldırabilir. Ayrıca bireyin kelime hazinesi de artacaktır (Kuru, 2013).

Televizyon, internet ve sosyal medya gibi teknolojinin getirdiği iletişim araçları kimi zamanlarda konuşma becerisini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen öğrencilerin bu iletişim araçlarından yararlandığı görülmektedir. Ancak bu tür kitle iletişim araçlarından öğrenilen hataların düzeltilmesi gerekmektedir.

Bireylerin konuşma becerilerinin doğru ve güçlü olabilmesi için doğumdan itibaren çevrelerinden duydukları aile bireylerinin konuşmalarının düzgün olması önemlidir. Çünkü bu zamanlarda çocuklar yumuşak bir hamur gibi kolaylıkla şekillendirilebilirler. Günümüzde Türkçemizi doğru kullanmayan kitle iletişim araçları artmıştır. Bunları izleyen çocukların konuşmalarının yanlış şekillenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle TRT gibi Türkçemizi doğru kullanan kuruluşları izlemek ve dinlemek doğru olacaktır. Öğretmenlerin öğrencilere söz hakkı vermesi öğrencilerin kendilerine güven duymaları bakımından önemlidir. Öğretmenler öğrencilerin yaptıkları hataları anında düzeltmelidir (Kuru, 2013).

Konuşma becerisinin gelişmesi için, öğretmenlerin yapılan yanlışları kırııcı olmadan anında düzeltmesi faydalı olacaktır. Oyunlar da konuşmanın gelişmesinde etkilidir. Aynı zamanda öğrencileri derslerde daha aktif duruma getirmektedir.

Oyunlar bir bilgiyi öğretirken her zaman daha etkili ve dikkat çekicidir. İnsanlar öğrenirken eğlenirse hem o konuya daha çok dikkatlerini verirler hem de öğrendikleri şeyleri kolay kolay unutmazlar. Oyunlar sayesinde öğrenciler derse aktif olarak katılabilir ve böylece öğrencilerin kendilerine güvenleri artar (Kara, 2010).

Oyunlar öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlarken, kalıcı öğrenmeye de yardımcı olmaktadır. Ezber yabancı dil öğrenirken gereklidir. Aynı zamanda tekrar da önemlidir. Ancak farklı oyunlarla öğrenilen bilgiler pekiştirilir ve öğrenciler için bilgilerin kolay hatırlanmasına yardımcı olur.

Ses eğitimi, bilinçli bir beden duruşu ve doğru solunum mekaniğinin öğretmenler için de önemi büyüktür. Çünkü her gün ders anlatan, sesini kullanan öğretmenler seslerini, bedenlerini doğru kullanırlarsa daha başarılı, etkili bir ders işleme şansına sahip olacaklardır (Evren, 2013).

Öğretmenin dili kullanma becerisi öğrencilere örnek olması açısından önem taşımaktadır. Kelime bilgisi konuşma becerisi için önemlidir. Bu nedenle, derslerde öğrencilerin farklı kelimelerle karşılaşmaları ve bu yeni kelimeleri günlük hayatta kullanmaya başlamaları onların yararına olacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde her öğretmen, kendine özgü bir tarz geliştirmektedir. Kimi öğretmenler Türkçeyi bilmeyen öğrencileriyle İngilizce aracılığıyla iletişim kurarken, bazıları tüm dersi sadece Türkçe sürdürmek gerektiğine inanmaktadır.

Konuşma öğretiminde rol yapma, dramatizasyon, küçük skeçler ve oyunlardan yararlanılmalıdır. Oyun, canlandırmayla öğrencilerin aklında kelimelerin daha çok kalması ve öğrenilenlerin daha kalıcı olması sağlanabilir. Oyunun evrensel olduğu, her dilde her kültürde ilgi çekici olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle konuşma becerisinin geliştirilmesinde oyun etkinliklerinden faydalanılabilir. Öğretmenin rol yapma yeteneğinin olması öğrenciler için avantajlı bir durumdur. Çünkü bu şekilde öğrenilenler somutlaştığı için kalıcılık artacaktır. Öğretmen oyun dışında rol yapma etkinliğinden yararlanabilir. Rol yapma tekniğini hazırlıklı veya hazırlıksız konuşma çalışmasında kullanabiliriz. Metinler veya diyaloglar rol yapma tekniği ile canlandırılabilir. Örneğin, Türkiye'ye gelmiş bir yabancı'nın alışveriş yapması rol yapma tekniği ile canlandırılır. Bu şekilde kalıcı öğrenme sağlanmış olacaktır (Emiroğlu, 2013).

Rol yapma tekniği uygulanırken, öğrencilerin yetenekli olup olmaması önemli değildir. Önemli olan derse katılma ve aktif olma durumudur. Bu şekilde konuşma konusunda ilerleme gerçekleşebilecektir.

Konuşma becerisi adım adım gelişmektedir. Önce basit cümlelerle başlayan öğrenciler, zaman içinde düşüncelerini daha uzun cümlelerle aktarmaya çalışmalıdır. Bunun için sınıfta tartışma yapmak etkili olacaktır.

Öğretmen öğrencilerinden konuşurken kelimelerin eş anlamlılarını düşünmelerini istemelidir. Ayrıca öğretmen öğrencilerin tek kelimelik cevaplar yerine cümleler kurmasını istemelidir. Böylece yabancı dil öğreniminde öğrencilerin kelime hazinesi artacak ve daha hızlı bir öğrenme sağlanmış olacaktır.

Konuşma esnasında iyi bir dinleyici olmak, yeni kelime öğrenmeye ve dil bilgisi hatalarını düzeltmeye de yardımcı olabilecektir. Telâffuz konusunda da konuşma yapma öğrenciler için faydalı bir çalışma olacaktır. Çünkü konuşma becerisinde anlaşılmayı sağlayan en önemli nokta telâffuzun düzgün olmasıdır.

Göçen (2011)'in yaptığı nicel araştırmada genel tarama modeli yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademe (6, 7, 8. sınıf) öğrencilerinin görüşleri alınmıştır. Bu çalışmada “küme örnekleme” yaklaşımı kullanılmıştır. Tek bir ilde yapılan araştırmanın güvenilir sonuç vermeyeceği ve sonuçların farklı illere göre değişiklik göstereceği düşünülerek 7 bölgeyi temsilen 8 ildeki ilköğretim ikinci kademe (6, 7, 8. sınıf) öğrencileri araştırmada yer almıştır. Bu çalışmada makale, tez, kitap gibi kaynaklar araştırılmıştır. Kaynaklardan elde edilen bilgiler gerekli yerlerde kullanılmıştır. Uygulanacak anket alan uzmanları (3 kişi) ve ölçme ve değerlendirme aşamasında istatistik uzmanları (2 kişi) tarafından kontrol edilmiştir.

Ödev, öğrenciler için önemli bir etkinliktir. Ödevler bilgilerin pekişmesini ve kalıcı olmasını sağlar. Bir öğrenci düzenli olarak ödevlerini yaparsa daha başarılı olacaktır. Öğretmenler de ödevlerle ilgili olarak öğrencilere dönüt vermelidir.

Farklı ülkelerden gelen öğrenciler kendi kültürlerini anlatırken derse olan ilgileri artacaktır. Bu nedenle öğretmen derste farklı etkinliklere yer vererek, derse karşı olan motivasyonu arttırabilecektir. Örneğin, öğretmen derste öğrencilerin kendi ülkelerinin yemeklerini, halk oyunlarını ve müziklerini tanıtmalarını isteyebilir.

Bizim kültürümüzdeki jest ve mimikler, başka bir kültürde farklı anlam taşımayabilmektedir. Bu nedenle, derslerde bu konu hakkında da bilgi vermek gerekmektedir. Konuşma sırasında bir kelime hatırlanmadığı zaman bu kelimeyi jest ve mimiklerimizle anlattığımız düşünülduğünde jest ve mimiklerin konuşma becerisinde ne kadar önemli bir yeri olduğu ortaya çıkacaktır.

Konuşma becerisini geliştirmek için diğer dil becerilerini de ihmal etmemek gerekir. Konuşmanın güzel olabilmesi için okuma ne kadar önemliyse dinleme de o kadar önemlidir. Dil becerileri birbirlerinden ayrı düşünülemez (Karakoç-Öztürk ve Altuntaş, 2012).

Yabancı bir dil öğrenirken de bireyler çekingen olmamalıdır. Yanlış yapma kaygısı taşımamalıdır. İnsan en çok yaptığı hatalardan yeni bilgiler edinmektedir. Yabancı dili öğrenirken yanlış yapma korkusu öğrenmeyi engelleyebilmektedir.

Türkçe yazıldığı gibi okunduğu için kolay öğrenilebilen bir dildir. İleri aşamalarda öğretmen öğrencilerden yazıldığı gibi okunmayan, daha zor kelimeleri telâffuz etmelerini istemelidir. Öğrencilerden grup çalışmaları yapmaları istenebilir. Öğrenciler kendi aralarında doğal afetler, hastalıklar ve eğitim gibi konularda görüşme yapabilirler. Daha sonra bu görüşmeler diğer öğrencilere sunulur (Emiroğlu, 2013).

Göçen (2011) “Televizyonun Konuşma Eğitimine Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde; konuşma eğitimi için televizyondan nasıl yararlanılabileceği üzerinde durmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler televizyondan izledikleri konuşmaları taklit etmektedirler. Bu durumda arkadaşları tarafından daha çok sevileceklerini düşünmektedirler. Araştırmaya katılan öğrenciler arkadaşlarının televizyondaki konuşmaları taklit etmesinden hoşlandıklarını belirtmektedir. Bu durumda televizyonda yer alan kişilerin öğrencilerin davranış ve duygularında değişiklikler yarattığı söylenebilir. Öğrenciler televizyonun sözcüklerin doğru söylenişini öğrettiğini savunmaktadır. Böylece kendilerini ifade etmelerinin kolaylaştığını

belirtmektedirler. Televizyonda hem güzel sözcükler geçmektedir hem de televizyon söz dağarcığını zenginleştirmektedir. Öğrenciler televizyonun konuşmalarını bozmadığını savunmaktadır. Böylece televizyonun öğrencilerin konuşmalarında olumlu etki bıraktığı sonucuna varılabilir.

Arslan (2010)'ın yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında görevli, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin, konuşma eğitimi ve konuşma etkinlikleri hakkındaki görüşlere hangi düzeyde katıldıkları konusu incelenmiştir. Televizyon bir yabancı dili öğrenmede çok yararlı bir malzemedir. Televizyon hem göze hem kulağa hitap ettiği için öğrenciler öğrenirken eğleneceklerdir. Televizyon izlerken insanın diksiyonu gelişmektedir ve kelime hazinesi artmaktadır. Televizyon izlerken sözcükleri taklit ederek onların telâffuzlarını daha doğru öğrenmek mümkündür. Bu araştırmada karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler konuşma eğitimi için önerilen etkinliklerin sonucunda öğrencilerin hedeflenen kazanımları elde edemediğini düşünmektedir. Öğretmenler öğrencilerin kazanımları net ve açık şekilde anladıklarını fakat uygulamada sorun olduğunu düşünmektedir. Konuşma eğitimi uygulamaya bağlı bir eğitimidir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin iyi olması için çok konuşma alıştırmaları yapmaları gerekir. Bu nedenle etkinliklere bütün öğrenciler katılmalıdır. Öğrenciler derse aktif şekilde katılmaktadır.

Televizyon faydalı olduğu kadar olumsuz etkiye de sahiptir. Yanlış öğrenilen bilgiler öğretmen tarafından düzeltilmeli, yabancı öğrencilerin dilimizi doğru şekilde öğrenmesine özen gösterilmelidir. Öğretmenler, öğrencilere Türkçenin doğru kullanıldığı programları izlemelerini tavsiye etmelidir.

Konuşma öğretimi sadece sınıf ortamı ile sınırlandırılmamalıdır. Yabancı öğrenciler sosyal çevrede Türkçe dinleyerek ve konuşarak dillerini geliştirmelidirler. Örneğin pazarda,

sinemada, alışveriş merkezinde, hastanede, toplu taşıma araçlarında Türk insanlarıyla iletişim kurulabilir. Bu ortamlarda öğrenciler yanlış konuşacağım endişesi yapmadan kısa cümleler tercih ederek kendilerini ifade etmelidirler. Hatta her öğrenci bir Türk öğrenciyle kardeş öğrenci statüsünde iletişim kurmalıdır. Böylece öğrenciler Türkçenin değişik sahalarda nasıl konuşulduğunu öğreneceklerdir. Öğrenciler öğretmenleriyle sınıf dışında da iletişim geliştirmelidirler. Konuşma öğretimi, hem sınıf içinde hem de sınıf dışında canlı olan bir beceridir (Emiroğlu, 2013).

Ana dili eğitimine benzer şekilde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de derse katılım başarı için önemli bir koşuldur. Konuşma becerisinin gelişmesi için gerek grup olarak gerekse bireysel olarak alıştırmalar yapılmalıdır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Khan'ın (2013) yaptığı araştırma açıklayıcı türdedir. Araştırmada anket kullanılmıştır. Ayrıca yapılan inceleme ve kişisel deneyim araştırma için dayanak sağlar. Araştırma, Jeddah – Suudi Arabistan Kral Abdulaziz Üniversitesi koleji ile sınırlıdır. Buna rağmen bulgular diğer benzer kolejlere uygulanabilir.

Bu çalışma için veriler 3 farklı kaynaktan toplanmıştır. Bu kaynaklar:

- _ Yabancı bir dil olarak İngilizce (EFL)
- _ Sınıf incelemesi
- _ Öğretmenlerin anketleri.

Çalışmanın sonucundan elde edilen bulgular şöyledir: Öğrenme – öğretme konuşma yeteneği için kullanılan yeni stratejiler, yapılan çalışmaların bulgularına göre, modern eğitim senaryosunda oldukça önemlidir. Öğretmenler, bazı teknolojileri kullanabilmeli ve hedef öğrencileri motive etmelidirler. Motivasyon Suudi Arabistan gibi bir coğrafyada, eğitimde önemli bir yere sahiptir. Teknoloji buna ilaveten İngilizceyi öğrenme hakkında öğrencilerin

pozitif düşünmesini kuvvetlendirebilir. Hemen hemen bütün sınıfların son teknolojiyle iyi donatılması ilginç bir noktadır. Bu nedenle öğretmenlerin bu durumun üzerine çıkabilmesi ve öğrenmeyi kolaylaştırması kaçınılmaz olur.

Araştırmanın sonuçlarına göre; Arap öğrenciler bütün dil yeteneklerinde birçok problemle karşılaşmaktadırlar. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin her birinde sıkıntılar görülebilmektedir. Rababah'ın çalışmasında gösterdiği gibi (2001); sözlü performansta İngilizce üreten Arap öğrenciler ve onların iletişim stratejilerinde kullandıkları yanlış ifadeler, pedagojik problemin ne kadar önemli olduğuna bir kanıttır. Bu nedenle aslında ilgili öğretmenlerin konuşma stratejilerine bağlı materyallerle hedef öğrencilere daha iyi bir eğitim sağlaması gerekir ve maksimum sonuçlar için onları kullanmaya motive etmek çok önemlidir. Onlar aynı zamanda eğitim için aktif olmayan ve aktif olan teknolojiyi kullanmayı öğrencilere öğretmelidirler. Son olarak, öğretmenler derece derece gelişmeleri ikaz etmeli ve konuşma yeteneğinde başarılı olmalıdırlar (Khan, 2013).

Yal (2011)'in yaptığı çalışmada; Türkiye'de İngilizce öğretimi kariyerine başlamanın kolay bir yolu, güçlü bir İngilizce kuruluşunda bir mesleki deneyim yaşamaktır. Araştırma, İngilizce öğretirken yüksek lisans derecesine ihtiyaç olduğuna da dikkat çekmektedir. Türkiye'de en yaygın öğrenilen yabancı dil İngilizcedir. Gerçekten zıt olarak birçok daha küçük, özel İngilizce kuruluşlarının olduğu da doğrudur. Türkiye'de İngilizce öğrenimi için yüksek talep olması sebebiyle yeteri kadar öğretmen ihtiyacı doldurulamamaktadır. Bu yüzden eğer gelecekte bir öğretmen deneyime sahip olmak isterse veya bir yıldan daha kısa bir anlaşma ile çalışmak isterse, özel piyasa en iyi seçim olabilir. Yabancı dil öğretimi ayrı bir eğitim bilgisi gerektirdiğinden, ciddiye alınması gereken bir konudur.

Hamad (2013)'in yaptığı çalışmada; 2012-2013 akademik yılında King Khalid Üniversitesinin (Alamjardah ve Mahayeah) bilim ve sanatın iki kolejini kapsamaktadır. King

Khalid Üniversitesinin bilim ve sanat (Alamjardah ve Mahayeah) kolejinin İngilizce bölümünün ilk ve ikinci yılındaki 10 bayan öğretmen ve 150 kız öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

150 anket verileri toplamak için öğrencilere dağıtılmıştır. 137 anket toplanmıştır. Anket beş alana bölünmüştür: 1. Öğretmenler 2. Öğrenciler 3. Müfredat programı ve Metin kitabı 4. İngilizceyi öğretme metotları ve alıştırmalar 5. Öğretme ve öğrenme çevresi. Bu alanlar güneyde kızlar için Suudi kolejlerinde konuşma yeteneğinin negatif etkilerinin faktörlerini yansıtabilmektedir. 10 bayan öğretmenle anket bilgisi hakkında görüşülmüştür.

Cevaplar anketle üretilmiştir, elle kodlanmıştır ve SPSS 10 versiyonu kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmacı öğrencilerin anketlerinin sonucunun önemli olup olmadığını veya kızlar için Suudi kolejlerinde İngilizce konuşma yeteneği negatif etkisinin faktörlerini tahmin etmediğini bulmada t-dağılım tablosundan t-testini kullanmıştır. Güneyde kızlar için Suudi kolejlerinden alınan sonuçların konuşma yeteneğini etkilemesi bu çalışmanın ana sonucudur. Diğer sonuçlar aşağıda görüldüğü gibidir:

1. Öğrencilerin İngilizcedeki arka planı zayıftır.
2. Öğretmenlerin öğrencilerine İngilizcede yapamadıklarını Arapça kullanarak ifade ederken bazen izin vermesi, bir parça da Arapçaya bağlı oldukları için öğrencilerin İngilizce konuşma yeteneği ustalığını engelleyebilmektedir.
3. Öğrenciler toplum içinde İngilizce konuşmaya korkmaktadır ve bir telefon görüşmesi yapamamaktadır. İngilizcede sunum yapmalıdırlar.
4. Dinleme ve konuşmanın müfredat programı konuşma yeteneği için yeterli alıştırmayı içermez ve birçok alıştırma konuşmadan çok dinleme odaklıdır.
5. Öğretmenler öğrencilerin konuşmalarını geliştirici rol oynama, tartışma, sunum ödevi gibi yardım stratejileri kullanmazlar.

6. Çoğu zaman (bir haftanın üç saati dışında) konuşma yeteneği yerine dinleme yeteneğinde pratik yapmaktadırlar.
7. Öğretmenler laboratuvarında dinleme ve konuşma kursu öğretmezler.
8. Öğrenciler nadiren öğrenmek için strateji olarak konuşma pratiği için bir model olarak bir CD dinlemektedirler.
9. Öğrencilerin sınıftaki olumsuz bakış açısı konuşma yeteneğini engellemektedir.

Araştırma için on anketör veri toplamak için eğitilmiştir. Her bir anketör verileri iki okuldan toplamıştır. Anketörler tarafından uygun olarak doldurulan anketler öğretmenlere ve öğrencilere verilmiştir. Bu nedenle veriler bütün okullardan aynı şekilde toplanmıştır. Veriler çizelge formunda düzenlenmiş ve her birinin sıklık derecesi hesaplanmıştır.

Bizim yapmış olduğumuz çalışmada da anket uygulaması yapılmıştır. Ayrıca görüşmelerle anketler desteklenmiştir. Bu çalışmalar araştırmacının bizzat kendisi tarafından tamamlanmıştır.

Bashir (2011)'in yaptığı araştırmaya göre; öğretmenlerin yarısından çoğu İngilizceyi orta derece olarak kullanmaktadır. Öğrenciler de aynı şekilde görüşlerini belirtmiştir. Hem öğretmenler ve hem de öğrenciler öğretme-öğrenme yöntemi için birbirini etkileme tekniğini kullanmaktadırlar. Öğretmenler kadar öğrenciler de İngilizcenin Urduca'dan daha iyi bir eğitim olduğu görüşündedirler. Öğretmenler de eğitim esnasında ana dili kullanmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler soru sormayı iletmekte ve İngilizce cevap vermektedirler. Öğretmenler etkili öğretileri için yardımcı materyaller kullanmaktadır. Güvenilir sınıflarda veriler toplanmış ve çalışma yapılmıştır. İngilizce konuşma yeteneği testi olan bir test, bir ön test olarak kullanılmıştır. Üç farklı iletişim aktivitesiyle, sekiz ders planı uygulanmış, 49 öğrenciyle bir dil sınıfında çalışma yürütülmüştür. Bu sırada öğrencilerden öğrenme yollarını yazmaları istenmiş ve araştırmacı öğretmen gazetesine bunları yazmıştır. Öğretimi

tamamladıktan sonra öğrencilerle yarı – yapılandırılmış form kullanarak görüşme yapılmıştır. Son olarak anketin tutumu ölçülmüştür.

Nicel ve nitel analiz yapılmıştır. Nicel analiz, İngilizce konuşma yeteneği testinden ve tutum anketindedir. Nitel analiz öğrenci öğrenme yollarından, yarı – yapılandırılmış görüşmelerden ve öğretmen gazetesi kullanarak bir üçlü metottan oluşturulmuştur. Öğrencilerin, bir yabancı dil öğrenirken farklı etkinliklerle çalışma yapmaktan hoşnut oldukları görülmüştür.

Oradee, (2012) yapmış olduğu araştırmada; üç iletişim aktivitesi kullandıktan sonra öğrencilerin İngilizce konuşma yeteneklerinin daha iyi duruma geldiğini görmüştür. Üç iletişim aktivitesi kullanarak İngilizce konuşma öğretimi etrafında öğrencilerin tutumu iyi olarak yorumlanmıştır.

Konuşma ikinci dil öğreniminin kalbidir. Fakat sayısız lojistik sebepler için öğretimde ve teste reddedilmiştir. Otomatik konuşma tanınması (ASR) dil eğitiminde konuşmaya merkezi bir rol verebilmektedir. Bu makale interaktif konuşma bilgisayar destekli dil öğrenimi (CALL) programına şekil vermekte, bu program için planları ve çabaları tanımlamaktadır. Sorular ve itirazlar devam etmesine rağmen (ASR) otomatik konuşma tanınması bugün bazı çözümleri sağlamaktadır. Bu araştırma, gelecekte bu şekildeki programlar için büyük umut vermektedir.

Egan (1999)'ın yaptığı araştırmaya göre; otomatik konuşma tanınmasını (ASR) içeren bilgisayar destekli dil öğrenimi (CALL) konuşma becerisinin gelişmesinde yardımcı olabilmektedir. Öğrenciler farklı doğal konuşmacılardan büyük oranda konuşma dinledikleri için daha iyi seslere ve yapılar maruz kalarak kulaklarını eğitebileceklerdir. Aynı zamanda konuşma üreten öğrenciler konuşma yeteneklerini geliştireceklerdir. Bu gelişmenin akıcılığı, güveni veya tamamiyle görevsel iletişim yeteneğini etkileyip etkilemediğini bilmediğimiz halde, bilgisayar destekli dil öğreniminin (CALL) öğrencilerin dili öğrenmesini

kolaylaştırdığına inanılmaktadır. Yaratıcılık ve çeşitli disiplinlerin arkadaşlığı tamamiyle iletişimsel bilgisayar destekli dil öğrenimi yapmanın anahtarlarıdır. Dil öğreniminde otomatik konuşma tanınması (ASR) uygulandığında itirazlarla karşılaşmıştır. Doğal olmayan iletişimsel konuşmayı tanımak, farklı gramer yardım isteği ve öğrencilerin sosyodilbilimsel yapılarının karakteristiği ve çeşitli dönen spontane diyalogları model almayı ve tahmin etmeyi araştırmak yararlı olacaktır. Aynı zamanda daha çok ve daha iyi doğal olmayan konuşma modeli eğitim verisine ihtiyaç duyulmaktadır. Daha fazla otomatik konuşma tanınması (ASR) temelli bilgisayar destekli dil öğrenimi (CALL) geliştirme ve test etmeyi deneysel olarak araştıran çalışmalar yapılmalıdır. Böylece konuşma becerisinin bilgisayar destekli olarak geliştirilmesinde yol alınacaktır.

Tsou (2005)'nin yapmış olduğu araştırmaya göre; mevcut araştırma hem nicel ve hem de nitel veriler içermektedir. Nicel veriler anket, test ve gözlem yoluyla toplanmıştır. Nitel veriler pasif olarak katılımcı gözlemi, araştırma cevapları ve İngilizce öğretmenleriyle bir görüşme yoluyla toplanmıştır.

Bu araştırmada katılımcılar; Güney Tayvan Üniversitesinin üniversite birinci ve ikinci sınıf İngilizce öğrencileri arasından iki sınıftan (her sınıf 35) seçilmiştir. Bütün birinci sınıf öğrencileri için bir kurs talep edilmiştir. Öğrenciler her hafta iki saat İngilizce öğretmenleriyle buluşmuşlardır. Erken çocukluk eğitimi bölümünden yetmiş üniversite birinci sınıf öğrencisi ile çalışma yürütülmüştür. Üniversitenin diğer bütün İngilizce sınıflarında olduğu gibi bu iki sınıf Tayvan öğrencilerini ve Tayvan öğretmenlerini içermektedir. Bu iki İngilizce sınıf aynı öğretmenlere sahiptir ve bu iki sınıfa çalışma aynı günde (biri sabah ve diğeri öğleden sonra) uygulanmıştır.

Araştırmada nitel veri analizi sonuçları nicel veri sonuçlarını da içermektedir. Eğer katılımcı öğretmenler düzenli yabancı dil öğretimini tamamlarlarsa, öğrencilerin adı geçen final kursunda ve değerlendirme raporlarının öğretiminde gösterildiği gibi, sadece

öğrencilerin konuşma ustalığı gelişmeyecek, aynı zamanda onların sınıfa karşı davranışları da daha pozitif olacaktır. Bu çalışmadaki Tayvan öğrencileri ve katılımcıların arka planları da önemlidir. Katılımcı öğretmenleri sınıf beklentilerindeki farklılıklar hakkında konuşmada öğretmenler ile öğrenciler için fırsat sağlamaktadır ve aynı zamanda beklenen katılımcı davranışları etrafında öğrenciler yönlendirilmektedir. Katılımcı öğretmenlerinden öğretmenlerin ve öğrencilerin beklentileri sıraya konabilecektir. Beklentilerin tartışmaları sağlanabilecektir. Sadece bu tür karşılıklı anlaşmaya ulaşma öğrencilerin sınıf tartışmalarına katılmada daha rahat ve güvenli hissetmelerini sağlayabilecektir. Yabancı dil öğretmenleri, yabancı dil sınıflarında var olan katılımcı öğretmenler için fazladan zaman verme konusunda endişe etmemelidirler. Bu yolla belki de araştırmacı samimi olarak bugünkü yabancı dil öğrenme deneyimini suskun veya pasif öğrencilerin geliştirebileceğini ve daha büyük öğrenme etkilerini başarabileceğini ummaktadır.

Kim (2009)'in araştırmasına göre; mevcut çalışmanın ilk amaçlarından birisi test performansı, ikinci dildeki konuşma yeteneğinin durumu ve test performansında şartlar, çevrenin etkisi ve son olarak ödevlerin etkilerinin araştırılmasıydı. Diğer bir deyişle, ikinci dilde konuşma yeteneğinin üzerinde şartlar ve çevrenin rolü, ödevlerin etkisi araştırılmıştır. Şartlar ve çevrenin ihtiyaçlarının tanımı ilk olarak araştırılmıştır. Onun etkileri incelenmiştir. Şartlar ve çevrenin etkilerine ek olarak mevcut araştırmanın ödev çeşidini içeren bağımsız etkileri ve bir konuşma testinde eklenen yeteneklerin ödevlerini incelemek amaçlanmıştır. Eklenmiş yetenek ödevlerinin kullanımı (örneğin, konuşmayı dinleme) nispeten yeni bir çalışma olmuştur.

Yetenek ödevleri ve onların ikinci dil konuşma yeteneğinin unsurlarıyla ilgileri arasındaki ilişkisi bizim farklı ödev türlerini anlamamızı sağlayacaktır. Bu çalışmada; ikinci dil öğrenimi üzerinde şartlar ve çevrenin rolü, ödev çeşidi üç farklı (örneğin; doğuya özgü özellik, davranışçı ve birbirini etkileyen) şekilde araştırılmıştır. Her bir yapı, (örneğin; şartlar,

çevre, ödev türü) açıklanan ve bu yapıların her birinde farklı incelenen ödevlerin etkisini gösterecektir. Test sonucunun açıklamasında farklı görüş açıları sağlanmıştır. Ödevlerin karakteristiklerinin rolünün daha az olduğu görülmüştür. Buna zıt olarak, davranışçı görüş açısıyla dil yeteneği ödevlerin etkisiyle gelişmektedir. Üçüncü görüş açısına göre ise; dil yeteneği ve ödevlerin etkisi arasında olumlu bir ilişki vardır. Bu görüş açılarıyla ikinci dil konuşma yeteneği üzerinde ödevlerin etkisi arasındaki değerli bilgiler sağlanmıştır. Bizim çalışmamızda da ödevlerin dili öğrenme üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür.

Kim (2011)'in çalışmasının başlıca amacı; ikinci dil konuşma performansının öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleriyle olan ilgisini incelemektir. Eğitim programında zamanla dil yeteneğinin gelişebileceği, farklı arka planlardan gelen öğrencilerin durumunu araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaç için, Kolombiya Üniversitesi İngilizce öğretiminden mezun öğrencilerle çalışma yapılmıştır. Mezunların konuşma performanslarının farklı gruplarda incelenmesi sağlanmıştır. Mezunların davranış ve yeteneklerini tespit etmek için bir eğitim dönemi takip edilmiştir. Bu davranışlar hem nicel hem nitel olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada nicel analiz, nitel analizle desteklenmiştir. Katılımcıların eğitim süresince sınavlarına ve ödevlerine odaklanılmıştır. Farklı üç grupta çalışılmış ve dil öğrenme durumları karşılaştırılmıştır. Verilen eğitimin etkisi tespit edilmiştir. Ödev ve sınavların faydalı olduğu görülmüştür.

Strong Krause (2001)'nin yaptığı araştırmaya göre; dil testlerinin gelişimine bu yüzyıl esnasında dil programı yöneticileri, eğitici kimseler, sınıf öğretmenleri ve öğrencilerin büyük katkısı olmuştur. Bunu yapmak için test geliştiricilerinin amacı anlamlı sorular oluşturabilmektir. Ölçek geliştirme için çalışmalar yapılmıştır. Dil testleri ve ölçekler konusunda daha çok araştırma yapılması gerektiği açıktır, fakat bu araştırmanın sonuçları testleri geliştirmek için doğru yönde bir adım olmuştur.

Iwamoto'nun (2015) yapmış olduğu araştırmada; katılımcılar 400 üniversite öğrencisidir. Bunlar arasında iki tane Çin'den ve bir tane Güney Kore'den değişim öğrencileri vardır. Bu nedenle bu üç öğrenci araştırmadan elenmiştir. Çünkü onların ana dili Japonca değildir. Bundan başka beş öğrenci gençken üç yıldan fazla, İngilizce konuşan ülkelerde yaşamışlardır. Birisi ana diline yakın İngilizce konuşmaktadır ve bu nedenle araştırmadan elenmiştir. Diğer dört öğrenci İngilizceyi çok akıcı konuşmamaktadırlar. Bu nedenle çalışmaya dahil edilmemişlerdir. Böylece toplam 396 öğrenci ana çalışmada analiz edilmiştir.

Üç yüz kırk sekiz öğrenci (249 erkek ve 99 bayan öğrenci) doğu Japonya'daki özel bir üniversitede kaydedilmiştir. (Üniversite A) Onların arasında 293 öğrenci (218 erkek, 82 kadın öğrenci) mühendislikte ihtisas yapmaktadır. 24 öğrenci (21 erkek ve 3 kadın öğrenci) bilgi biliminde ve 36 öğrenci (12 erkek, ve 14 kadın öğrenci) spor bilimindedir. Kırk sekiz öğrenci (39 erkek ve 9 kadın öğrenci) doğu Japonya'daki ikinci özel üniversitede kaydedilmiştir. (Üniversite B) Hepsi mühendislik ihtisasına sahiptir. Katılımcıların yaşları 18 ile 22 arasındadır.

Analiz sonuçları göstermiştir ki; ikinci dili ana dile yakın konuşan öğrencilerin özgüveni yüksektir. İngilizceyi iyi konuşamayan öğrenciler ise daha iyi konuşma becerisine sahip olmayı arzu etmektedirler (Iwamoto, 2015).

Poonpon'un (2009) araştırması, on tane İngilizce dili öğretmenini içermektedir. Katılımcılar, yaşları 23 ve 44 arasında olan beş erkek ve beş kadındır. Yedisinin İngilizce ana dilidir ve üçünün İngilizce ana dilleri değildir. Bunların birinci dilleri İtalyanca, Çince ve Arapçadır. Sekizi uygulamalı dilde doktora öğrencisidir ve ikisi Amerika Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisidir. Hepsi ikinci yabancı dil olarak İngilizceyi, akademik amaçlar için İngilizce öğretmede en azından 3 yıl deneyime sahiptir.

Araştırmada anket uygulanmıştır. Sonraki bulgular her araştırma sorusu için hem nicel ve hem nitel veri analizinden meydana çıkarılmıştır. Araştırma soruları için istatistiksel testler yapılmıştır. İstatistiksel veriler daha sonra rapor edilmiştir (Poonpon, 2009).

Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenler dil kullanımında kelime zenginliğinin önemine değinmişlerdir. Yapılan istatistik analizlerine göre; tablolar oluşturulmuştur. Buradan da görülmektedir ki; standart sapma ve minimum maksimum sonuçlara göre ödevler öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bizim çalışmamızda da ikinci dil öğreniminde kelime bilgisinin önemli olduğu görülmüştür (Poonpon, 2009).

Leonard (2015)'in yapmış olduğu araştırmaya, Buenos Aires ve Arjantin Amerika, Kanada ve Avustralya'dan ana dili İngilizce olan 43 kişi katılmıştır. Katılımcılara anket uygulanmıştır.

Bütün yurt dışında çalışan katılımcılar 19 ve 29 yaş arası Üniversite öğrencisidir. Çoğu ikinci dil olarak İspanyolca'yı seçmiştir. Bu katılımcıların sekizi daha önceden üç ay veya daha fazla zaman İspanyolca konuşulan bir ülkede zaman geçirmiştir. Buna ek olarak diğer dilleri keşfetmeyi düşünmektedirler. Yaklaşık olarak 19'u Fransızca, Almanca veya Portekizce daha önceden öğrenmişlerdir. Çalışmanın zamanında bu öğrenciler Arjantin'in Buenos Aires'de özel üniversitelerde çalışmaktadırlar. Öğrenciler üç farklı üniversiteden katılmışlardır (Leonard, 2015).

Katılımcıların ikinci bir grubu Amerika'da büyük bir kamu üniversitesinde İspanyolca öğrenen sekiz öğrenciyi içermektedir. Öğrenciler 20 ile 46 yaş arasında değişmektedir. Onlar 1 ile 12 yıl arasında sürelerde daha önceden İspanyolca öğrenmişlerdir. Sekiz öğrenciden dördü İspanyolca konuşan bir ülkede daha önceden deneyim sahibidir, fakat sadece biri bir aydan daha fazla yurt dışında bulunmuştur. Üç kişi nadiren İspanyolca konuşmaktadır. Onlar aynı zamanda başka diller de öğrenmektedir. Bir öğrenci iki yıl için Fransızca öğrendiğini

rapor etmiştir. Buna karşı kalanlar İngilizce ve İspanyolcadan başka dillerde deneyime sahip değildir (Leonard, 2015).

Daha önceden not edildiği gibi, katılımcılar hem Arjantin Buenos Aires’de yurt dışında öğrenim gören öğrencileri, hem de Amerika’da İspanyolca öğrenen öğrencileri içermektedir. Katılımcılar yaklaşık olarak 75 dakika süren bireysel oturumlarda araştırmacıyla bir araya gelmiştir. Bu çalışmada konuşma, dil bilgisi, kelime bilgisini işleme üzerinde durulmuştur (Leonard, 2015).

Grafals (2013)’ın yapmış olduğu araştırmada; katılımcıların dinleme ve konuşma nitelikleri belirlenmiştir.

Çalışma aynı zamanda ikinci dil öğreniminde öğrenci başarısının yüksek seviyelerde olmasını neyin sağladığını ve var olan bilgiye bağlı olarak öğrencilerin nasıl başarılı olduklarını sorgulamaktadır. Katılımcılar New York’ta Amerika Eğitim Bölümü Mesleki ve Yetişkin Eğitim Ofisi tarafından finanse edilen ikinci dil olarak İngilizce sınıflarında okuyan öğrencilerdir (Grafals, 2013).

Vallejo (1994) yaptığı araştırmada; Hymes dil kullanımının sosyal görünüşüne dikkat çekmiştir. O dil kullanımının sadece sosyal bir boyutu değil aynı zamanda kişisel bir boyutu içerdiğine işaret etmiştir. Hymes’e göre iletişimsel yeterlik; uzun bir zaman için iddia edilen bir bilgiyi doğru şekilde iletme ve kullanma yeteneğini içerir.

Vallejo (1994)’nun araştırmasına göre; dil derslerinde söylev çalışmalarına yer verilmelidir. Öğrencilerin konuşma çalışmalarında öncelikle öğrenciler öğrenme sürecine aktif olarak katılmalıdırlar. Bu katılım onlar ve öğretmen için yeni rollere yol açacaktır. İkinci olarak metodoloji onların çoktan bildikleri bilgileri de içermeli ve iletişimsel olarak doğru şekilde kullanılmalıdır. Vallejo araştırmasında iletişimsel dil üzerinde durmuş, hedef kitlenin ve öğrenme çevresinin önemi üzerine dikkat çekmiştir.

Bölüm III: Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması açıklanacaktır.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, karma yöntem modelinde yapılmıştır. Karma yöntem, hem nicel bulguları hem de nitel verileri içermesi açısından bu araştırmanın amacına en uygun olan modeldir. Bu çalışmada verilerin toplanmasında anket ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları literatür taramasından elde edilen bilgilerle desteklenmiştir.

Karma Yöntem

Bu araştırmada, karma yöntem uygulanmıştır. Öncelikle araştırmacı literatür taraması yaparak ve uzman görüşü alarak “Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Anketi” ni hazırlamıştır. Anket Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim Şubesi’ndeki öğrencilere uygulanmıştır. Çalışmanın nicel verilerini desteklemek amacıyla gönüllü öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler de araştırmanın nitel kısmını oluşturmuştur.

Bu araştırmada karma yöntemin yakınsayan paralel deseni kullanılmıştır. Bu desene yakınsayan desen adı da verilmiştir. Bu çalışma, nitel ve nicel aşamaların aynı anda gerçekleşmesiyle meydana gelmektedir. Bu desende yöntemler eşit olarak çalışılır. Fakat bu aşamaların değerlendirilmesi ayrı olarak yapılmaktadır. Sonuç kısmında ise; araştırmacı genel yorumlama yaparak değerlendirmeyi birleştirmektedir (Creswell ve Plano Clark, 2014).

1990’ların başlarından itibaren araştırma devam ederken elde edilen faktörlerin bazıları karma yöntem araştırmalarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Karma yöntemde nicel anlamda sadece sayıların veya nitel anlamda sadece kelimelerin daha ötesine geçmek

amaçlanmaktadır. Bu iki veri sayesinde problemlerin analizi eksiksiz bir şekilde yapılmaktadır. Araştırmacılar sayıları ve katılımcıların ifadelerini araştırmanın içerisine yerleştirmektedirler. Daha sonra katılımcıların ifadelerini sayılar, eğilimler ve istatistiksel sonuçlarla ifade etmektedirler. Günümüzde her iki veri türünü de kullanmak zorundayız (Denzin ve Lincoln, 2005'ten aktaran; Creswell ve Plano Clark, 2014).

Ayrıca nicel araştırmacılar da nitel verilerin nicel araştırmalara yardım edebileceğini fark etmişlerdir. Buna karşılık nitel araştırmacılar az sayıdaki katılımcı görüşlerinin çok sayıda bireye uygulanmasıyla elde edilen bulguların genellenemeyeceğini ifade etmişlerdir. Eğitim politikalarını düzenleyenler, uygulayıcılar ve uygulamalı alanlardaki diğerleri gibi hedef kitleler araştırma için farklı türlerde kanıtlara ihtiyaç duymaktadırlar. Araştırmacılar daha kapsamlı bir araştırma yapmak için hem nicel hem de nitel veriler kullanmak istemektedirler (Creswell ve Plano Clark, 2014).

Eğer araştırmacı gereken becerilere sahipse o zaman karma yöntemin o kişi için uygun olduğuna karar verebiliriz. Araştırmacıların karma yöntemi uygulamadan önce, nitel ve nicel yöntem hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. En önemlisi, araştırmacıların hem nicel hem de nitel veri toplama ve analiz tekniklerini iyi tanıması gerekmektedir. Karma yöntem uygulayan araştırmacılar, ölçme araçları ve kapalı uçlu tutum ölçekleri gibi nicel veri toplama yöntemlerini kullanmaktadırlar. Araştırmacılar, istatistiksel analizleri kullanma ve yorumlama kabiliyetine sahip olmalıdırlar. Ayrıca, araştırmacıların nicel araştırmanın temel kavramlarını çok iyi anlamaları gerekmektedir (Creswell ve Plano, Clark, 2014).

Araştırmacılar, temel nicel ve nitel araştırma hakkında bilgi sahibi olmalarının yanında karma yöntemi uygulamak için zamanı ve kaynakları göz önüne almalıdırlar. Bu konular araştırmanın planlanması aşamasında dikkatle incelenmelidir. Karma yöntemde,

araştırmacıların geniş zaman, kaynak ve çabaya ihtiyaçları vardır (Creswell ve Plano, Clark, 2014).

“Araştırmacılar aşağıdaki soruları göz önünde bulundurmalıdır:

_ İki farklı veri türünü toplamak ve analiz etmek için yeterli zaman var mıdır?

_ Hem nitel hem de nicel verilerin toplanabileceği ve analiz edilebileceği yeterli kaynaklar var mıdır?

_ Araştırmayı tamamlamak için personel ve beceriler uygun mudur?” (Creswell ,Plano ve Clark, 2014, s. 17)

Araştırmacıların, bu soruları cevaplarırken dikkat etmesi gereken önemli noktalar vardır. Bunlar; çalışmanın onaylanması, katılımcılara erişim, veri toplama ve analiz etme işlemlerini tamamlama süreçlerinin ne kadar süreceğidir. Unutulmaması gereken bir nokta nitel veri toplama ve analizinin, nicel veri toplamaktan daha fazla zaman alacağıdır. Karma yöntemde zaman araştırmanın tek aşamalı, iki aşamalı veya çok aşamalı bir desen kullanıp kullanmayacağına da bağlıdır. Araştırmacılar, çalışmanın gerektirdiği masrafları da düşünmelidirler (Creswell, Plano ve Clark, 2014).

Bu masraflar arasında nicel araçlar için gerekli baskı maliyetlerini, nitel mülakatlar için kayıt, metne aktarım maliyetlerini, nicel ve nitel yazılım programları maliyetlerini saymak mümkündür.

Karma yöntem araştırmacıları birlikte çalışmalıdırlar. Çünkü karma yöntem desenleri ile ilgili talepler artmıştır. Eğer bu gerçekleşirse araştırmacıların çeşitli yöntembilim, içerik uzmanlığı olan bireyleri bir araya getirme ve karma yöntem projelerinde daha fazla personele sahip olma gibi avantajları olacaktır. Bir ekip ile çalışmanın zor olabileceği düşünülebilir. Ayrıca bu durumun araştırmayla ilgili masrafları da artırabileceği düşünülebilir. Gerekli

becerilere sahip bireylerin bulunması ve ekip liderlerinin ekip üyeleri arasında başarılı bir işbirliği oluşturması ve sürdürmesi önemlidir. Bir ekibin çeşitliliği, farklı uzmanlık ve içerik alanlarını temsil eden kişiler arasındaki iletişimin artmasını sağlar. Bu durum güçlü bir yandır (Creswell ve Plano, Clark, 2014).

Karma yöntem araştırması, araştırmacılar için mevcut olan yöntemler açısından kısmen yenidir. Bu nedenle, bazıları karma yöntemin değeri hakkında ikna olmayabilirler. Başkalarını, karma yöntem kullanımının yararları hakkında ikna etmenin bir yolu, bir konu veya içerik alanı hakkında literatürden karma yöntem çalışması örnekleri bulmak ve bu çalışmaları, başkalarını bilgilendirmek amacıyla paylaşmaktır. Bu çalışmalar, ulusal ve uluslararası üne sahip prestijli dergilerden seçilebilir. (Creswell, Plano ve Clark, 2014, s. 18-19).

Nicel Yöntem

Bu araştırmada, Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesinde, öğretmenin dili kullanma becerisi içinde konuşma becerisinin durumu ortaya konulmak istenmiştir. Bu nedenle de öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla öğrencilere anket uygulanmıştır. Anket, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Uzman görüşü alındıktan sonra ve istatistik analizlerinin ardından öğrencilere uygulanmıştır. Karma yöntem uygulanan araştırmada, anket nicel bölümü oluşturmaktadır.

Nicel araştırmalarda daha çok kuramdan yola çıkan denenceler kurulması gerekmektedir. Kuram açıklama savı olan kavramlar dizgesidir. Nicel araştırmada araştırma soruları yerine denenceler uygulanır. Denenceler ise değişkenlerle ilişkilidir. Değişken bir kavramın veya yapının görgül temsilidir. Nicel araştırmalarda kuramları oluşturan kavramların nitelikleri soyuttur ve değişkenler sayısallaştırılabilme niteliği taşımaktadırlar. Örneğin, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi unsurlar değişkenlerdir. Kişilik özelliklerinin çoğu

da bu çeşit araştırmalarda değişken olabilmektedir. Gazete okuma süresi ya da televizyon izleme süresi de değişkenlere örnek olabilmektedirler. Değişkenlerin bir alt düzeyde değişken özelliklerine sahip olabildiklerini görmekteyiz. Örneğin, kadın-erkek özellikleri, cinsiyet değişkeninin alt sınıfı olmaktadır. Yaş açısından bireylerin gerçek yaşı veya yaş kümeleri (18-24; 25-31 gibi) değişken özellikleri olmaktadır. Televizyon izleme değişkeni de düşük, orta, yüksek gibi üç özellik olarak oluşturulabilmektedir (Geray, 2006).

Nicel araştırmanın girişinde daha az varyasyon görülmektedir. Nicel bir projede sonuca hangi faktörlerin veya değişkenlerin etki ettiğini anlamak için problem daha iyi biçimde ele alınmaktadır. Örneğin işçi kesintilerine tepki olarak işletmelerin küçülmelerine hangi faktörlerin etki ettiği araştırılabilir. Bir başka araştırmacı evli çiftler arasında finansal konuların boşanmaya sebep olup olmadığını araştırabilir. Bu durumların her ikisinde de araştırma problemi sonucu açıklayan bir durumdur. Ayrıca nicel giriş bölümünde araştırmacılar test etmek için bir teori ileri sürerler ve araştırma sorularını belirlemek için literatürü konunun içine alırlar. Bir nicel giriş bölümü tarafsız bir bakış açısıyla ve geçmiş zaman kipinde yazılmaktadır.

Nicel amaç cümleleri nitel araştırmalardan farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar arasında karşılaştırılan değişken veya yapıları ilişkilendirme veya karşılaştırma üzerindeki odak ve kullanılan dil sayılabilir. Temel değişken türleri: bağımsız değişken, ilişkisel aracı değişken, düzenleyici değişken ve bağımlı değişkendir. Nicel bir amaç cümlesi; çalışmadaki değişkenleri ve bunlar arasındaki ilişkileri, katılımcıları ve araştırma mekânını içermektedir. Bu cümlede kullanılan dil nicel araştırma ile kuram ve ilişkilerin tündengelim yoluyla test edilmesi ile ilişkilendirilmiştir. Nicel bir amaç cümlesi bağımsız, aracı, bağımlı gibi temel değişkenleri belirleyerek değişkenlerin nasıl ölçüleceğini veya gözlemleneceğini ortaya koyar ve görsel bir model ile desteklenir. Son olarak değişkenleri nicel olarak kullanmanın amacı

tarama deseninde olduğu gibi değişkenleri ilişkilendirmek veya örneklemi veya grupları bir sonuç bakımından karşılaştırmaktır.

Güvenilirlik, ölçüm güvenilirliği, bir göstergenin ürettiği sayısal sonuçların bazı nedenler yüzünden çeşitlilik göstermediği anlamına gelmektedir. Örneğin; banyo tartısına çıkarak tartıldığımızda eğer her seferinde aynı sonucu veriyorsa güvenilir bir tartımız vardır demektir. Eğer bizim “gerçek” ağırlığımız değişmediği halde her seferinde farklı ağırlıklar ölçüyorsak bu güvenilmez bir tartı deriz. Gerçekte üç tür güvenilirlik vardır.

Neumann’a (2008, s. 495) göre; “Araştırmacılar ham verilerin hipotezler hakkında neler söyleyebileceğini görmek için bazı şeyler yapar: Onları bilgisayarlara uygun bir biçime sokarak yeniden düzenler, özelliklerini özetlemek için onları çizelgeler veya grafiklerde sunar ve sonuçları yorumlar veya onlara kuramsal anlam verir.”

İstatistiksel analiz araştırmacılar tarafından hipotezleri test etmek ve araştırma sorularını yanıtlamak için kullanılır. Başlangıç düzeyindeki araştırmacıların bazen sonuçları bir hipotezi desteklemez. Bu durumda bir şeyi yanlış yaptıkları hissine kapılabilirler. Bir hipotezi reddetmekte yanlış bir taraf yoktur. Bilimsel araştırma, sevilen fikirleri ya da hipotezleri savunmayı amaçlamaz. Bilimsel araştırmanın amacı; toplumsal dünyayı gerçeğe uygun biçimde yansıtan bilgiler üretmektir. Hipotezlerin test edilmesi gerekmektedir. Çünkü onlar sınırlı bilgiye dayalı kuramsal tahminlerdir. Mükemmel nitelikteki bir araştırma bir hipotezin yanlış olduğunu bulabilirken düşük nitelikteki bir araştırma bir hipotezi destekleyebilir. İyi araştırma, belirli bir hipotezi desteklemeye dayanmaz. İyi araştırma yüksek nitelikli yöntem bilime dayanır.

İyi araştırma; olası hatalar ya da verilerden toplumsal dünyaya doğru çıkarımlar yapmanın önündeki engellere karşı korunmaktır. Hatalar araştırma sürecine girerek araştırma tasarımı, ölçüm, veri toplama, kodlama, istatistiklerin hesaplanması ve tabloların

oluşturulması ya da sonuçların yorumlanması gibi pek çok yerde sonuçları etkileyebilmektedir. Bir araştırmacı hatasız olarak tasarlasa, ölçüm yapsa, toplasa, kodlasa ve hesaplasa bile tabloların, çizelgelerin ve istatistiklerin yorumlanması gerekmektedir. Ayrıca şu sorunun da yanıtlanması gerekmektedir: “Bunların hepsi ne anlama geliyor?” Olguları, çizelgeleri, tabloları ya da istatistikleri yorumlamak istiyorsak kuramı kullanmalıyız.

Araştırmacı elde ettiği verileri yorumlayarak sonuçlara ulaşmalıdır. Araştırmacı, bu aşamada yaratıcılığını kullanmalıdır. Çünkü yeni fikirler sonuçları bulmamıza yardım etmektedir (Neumann, 2008).

Gazeteciler, politikacılar ve diğerleri istatistiksel sonuçları günden güne daha çok kullanmaktadırlar. Bunu kamuoyunda daha fazla doğruluk ve bilgi üretmek amacıyla yapmaktadırlar. Fakat aksine bu durum daha fazla kafa karışıklığına yol açmıştır. Ayrıca istatistiklerin neyi yapıp neyi yapamayacağını bilmenin önemini artırmıştır. Herşeyi istatistikle açıklayamayız. İnsanlar istatistiği kötüye kullanabilir. Kendimizi araştırma sürecini ve istatistikleri anlayarak, duyduklarımız hakkında düşünerek ve sorular sorarak bu durumdan koruyabiliriz.

Nitel Yöntem

Bu çalışmanın ikinci ayağını nitel araştırma oluşturmuştur. Nitel araştırmada Temel Nitel Araştırma deseni uygulanmıştır. Meriam (2013)’a göre; temel nitel çalışmalar eğitimde kullanılan en yaygın nitel araştırma biçimlerinden biridir. Araştırmamızda olduğu gibi, veriler, görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yöntemlerinden biriyle toplanır. Hazırlanan görüşme soruları çalışmanın teorik çerçeve disiplinine bağlı olarak hazırlanır. Daha sonra araştırmacı elde ettiği verileri yorumlamaktadır.

İnsanın davranışlarını tespit etmeye çalışan gözlem metodudur. Görüşme metodu ise, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır. Görüşme metodu, yapı ve katılımcılar bakımından iki kısma ayrılmaktadır (Ekiz, 2003, s. 61).

Görüşme metodu değişik amaçlara ulaşabilmek için değişik formlarda kullanılabilir. Bu formlar, yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak gruplandırılabilir.

Yapılandırılmamış görüşme metodunda; görüşme tamamen esnek. Bu tür görüşme içerisinde en yaygın olarak kullanılan “sohbet olarak görüşme” olup görüşmenin karşılıklı bir diyalog içerisinde “amaçlı sohbetler” olarak düşünülmektedir.” Bu yöntem, görüşme yapılan kişileri sabırlı bir şekilde dinleme, onlara değer verme, sempati ve anlayış gösterme, patronluk eğiliminde olmama, onların konuşmak istediklerini dikkate alma gibi durumları sağladığı için kişiler memnun olacaklardır. Böylece araştırmacı daha derinlemesine bir araştırma yapmış olacaktır (Burgess1984’ten aktaran, Ekiz, 2003, s. 62).

Yapılan görüşmelerde birebir görüşme metodu kullanılmıştır. Görüşmeler gönüllü öğrencilerle yapılmıştır. Görüşme sırasında ses kaydı alınmış daha sonra bu kayıtlar araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir.

Nitel veri toplama çeşitlerinden birisi; yüzyüze birebir mülakattır. Bu tür görüşmelerin bir diğer adı; bizzat mülakattır. Bu çeşidin avantajı; katılımcıların doğrudan gözlemlenebilmesidir. Sınırlılığı ise; mülakat yapılan kişilerin bakış açılarıncı bilgiler sınırlandırılabilir. Bu nedenle de dolaylı bilgi sağlanır. Araştırmamızda veri toplamada bu yolu seçerek katılımcıları doğrudan gözlemlemek hedeflenmiştir (Creswell, 2013).

Bu araştırmada, araştırmacı öğrencilerden öğretmenlerinin dili kullanma becerisi içinde konuşma becerileriyle ilgili bilgi almak istemiştir. Hem konuyla ilgili derinlemesine bilgi almak, hem de zamanın dar olması bu görüşme tekniğinin kullanılmasını gerekli kılmıştır.

İyi bir nitel görüşme zordur. Fakat yaratıcı bir çalışmadır. Kaliteli bir görüşme için iyi bir planlama yapmak gereklidir. Bu planlamada görüşmenin yapısı ve akışı belirlenmelidir. Katılımcılara yöneltilecek soruların araştırmayla doğrudan ilişkili olmasına özen gösterilmelidir. Bunun için bazı adımlar takip edilmelidir.

Araştırılacak konunun en iyi şekilde açıklanması için soruların araştırmacı tarafından doğru sečilmesi oldukça önemli ve zor bir etkinliktir. Çünkü nitel araştırmalarda yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış görüşme kullanılmaktadır. Yapılandırılmamış görüşmelerde soruların nasıl sorulacağı oldukça zordur. Sorular araştırma sürecinde yapılandırılacağından dolayı, doğru cümle ve kelimelerin seçilmesi gerekir. Bunun için araştırma esnasında araştırmacı soruları kafasında oluştırmaya başlamalıdır. Araştırmacının araştırılan konu ve kişiler ile ilgili olarak kendisi karar vermelidir (Ekiz, 2003).

Araştırmacı ilk ve açılış sorusundan sonra neyin sorulacağı konusuna karar vermelidir. Başka bir sorunun verilen cevap üzerine mi yoksa araştırmacının aklında olan soruya göre mi devam ettirilmesi gerektiği araştırmayı şekillendirecektir. Önemli olan görüşmenin iyi bir şekilde yürütülmesi, araştırmacı ve katılımcı arasındaki etkileşimin iyi bir şekilde sağlanmasıdır. Karar aşamasında katılımcıların tutum ve davranışları araştırmayı şekillendirecektir. Araştırmacı kendinden emin olmalı ve kesin kararlar almalıdır.

Veri analizinde verilerin anlamı dışarıya aktarılır. Verinin anlamını dışarı aktarma; insanların düşüncelerini ve araştırmacının ne anlamlar çıkardığını yorumlama sürecidir. Bu süreç anlam verme sürecidir. Veri analizi karmaşık bir süreçtir. Bu anlamlar, algılamalar

çalışmanın bulgularını oluşturmaktadır. Düzenlenmiş betimleyici açıklamalar, temalar ya da kategoriler bulguları meydana getirmektedir. Bu bulgular veriyle bütünleşip veriyi açıklayan bir model ya da teori haline gelebilirler. Çalışmamızın odağını kategorilerin isimleri ve veriyi sınıflamak için kullandığımız tasarı yansıtmaktadır (İşçi ve Öztekin, 2013).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılı Güz döneminde Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesi kurumunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Örneklemin alınması için Ankara TÖMER Merkezi'nden gerekli izinler alınmıştır. Örneklem; evreni temsil eden Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesinden random yoluyla seçilen öğrencilerden oluşmaktadır. 120 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrencilerin 61'i kadın 59'u erkektir. 5 öğrenci A kurunda, 82 öğrenci B kurunda, 33 öğrenci C kurunda okumaktadır. Bu öğrencilere anket uygulanmıştır. Öğrencilerden gönüllü olanlardan toplam 29 kişiyle görüşme yapılmıştır. Öğrencilerden 15'i kadın ve 14'ü erkektir.

2015-2016 eğitim öğretim yılı Güz döneminde Ankara Üniversitesi Tömer İstanbul Taksim şubesinde toplam 36 öğretmen görev almaktadır. Bu öğretmenlerden 26'sı kadın ve 10'u erkek öğretmendir. Bu kurumda, Eylül 2015 yılında öğrenci sayısı 264, Ekim 2015 yılında öğrenci sayısı 262, Kasım 2015 yılında öğrenci sayısı 349, Aralık 2015 yılında öğrenci sayısı 330 ve Ocak 2016 yılında öğrenci sayısı 364 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 1

TÖMER Öğrencilerinin Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet						
Kadın		Erkek		Genel		
F	%	F	%	F	%	
61	50.8	59	49.2	120	100	

Tablo 1’de erkek ve kadın TÖMER öğrencilerinin sayısı birbirine yakındır. TÖMER öğrencilerinin yüzde 61’inin kadın olduğu, yüzde 59’unun erkek olduğu görülmektedir. Araştırmamıza katkıda bulunan TÖMER öğrencilerinin geneli temsil etme düzeyi yüksektir.

Tablo 2

TÖMER Öğrencilerinin Okudukları Kur Derecesine Göre Dağılımı

TÖMER Öğrencilerinin Okudukları Kur Dereceleri							
A Kuru		B Kuru		C Kuru		Genel	
F	%	F	%	f	%	f	%
5	4.2	82	68.3	33	27.5	120	100

Tablo 2’ye bakıldığında Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesinde okutulan kurlara göre dağılımlarını belirlemek için yapılan istatistiksel işlemler sonunda elde edilen değerler görülmektedir. Tabloda yer alan verilere göre; öğrencilerin % 4.2’sinin A Kurunda, % 68.3’ünün B Kurunda ve % 27.5’inin C Kurunda olduğu saptanmıştır. Bu durum

araştırmamızın konusu olan yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin dili kullanma becerisi içinde konuşma hakkında daha geçerli bilgi edinebilmemizi sağlamıştır. Araştırmamızda A, B ve C Kurundaki öğrencilerin tümü öğretmenlerinin konuşma becerisini gözlemleyebilmektedir. Bu da çalışmamızın gerçekçiliği için önem taşımaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen, Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Anketi ve Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Konuşma Becerisine Yönelik Görüşme Formu'ndan elde edilmiştir.

Anket hazırlanırken, literatür taramasından yararlanılmıştır. Daha sonra uzman görüşü alınmıştır. Görüşme soruları için de literatür taraması yapılmış, daha önceki araştırmalar incelenmiştir. Hem öğrencilere anket uygulanması, hem de öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, veri çeşitliliği sağlanması açısından, araştırmanın sonuçlarını desteklemiştir.

Verilerin toplanması amacıyla TÖMER öğrencilerine yönelik anket formu geliştirilmiştir. Anketin ilk bölümü iki sorudan oluşan “kişisel bilgiler”, 31 sorudan oluşan ikinci bölümü ise “konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların belirlenmesiyle ilgili sorular” olarak düzenlenmiştir. Her bir maddenin karşısında davranışın gösterilme sıklığını belirtmek için beşli bir seçenek verilmiştir. Bunlar en olumludan en olumsuzaya doğru “her zaman-hiç” (5-1) biçiminde derecelenmiştir. Anket sorularını gruplandırmak gerekirse, 1'den 8'e kadar olan maddeler ve 21. madde diksiyonla ilgilidir. 9. madde anlatım bozukluğu ile ilgilidir. 11, 16, 17, 18, 19. maddeler vurgu-tonlama ile ilgilidir. 10, 12, 26, 27, 31. maddeler etkinliklerle ilgilidir. 20. madde, öğretmenin jest ve mimiklerini doğru kullanmasıyla ilgilidir. 13, 14, 15, 22, 23, 24, 25, 28, 29 ve 30. maddeler öğretmenin konuşma becerisinde yeterlilikleriyle ilgilidir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

TÖMER'deki öğrencilerin verdikleri cevaplardan oluşturulan kodların güvenirliliğini belirlemek için başka bir araştırmacıdan yardım alınmıştır. Her iki araştırmacı tarafından elde edilen bulgular, Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell, 2013: 64)'ın ortaya koyduğu güvenirlilik formülüyle karşılaştırılarak aşağıdaki gösterildiği şekilde hesaplanmıştır:

$$\text{Güvenirlilik} = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) = 196 / (196+44) = 0,81$$

Yapılan çözümlenmeler sonucunda, araştırmanın güvenirliliği .81 olarak tespit edilmiştir. Miles ve Huberman (1994'ten aktaran Creswell, 2013)'a göre bir araştırmanın güvenilir sayılabilmesi için kodlama güvenirliliğinin en az .80 uyum seviyesinde olması gerekir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, 2015-2016 eğitim öğretim yılı Güz döneminde elde edilmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesinde literatür taraması yapılarak anket ve görüşme soruları hazırlanmıştır. Anket formuna son şekli verildikten sonra, anket örnekleme giren TÖMER öğrencilerine uygulanmıştır. Anket formlarının uygulanması ve öğrencilerden geri alınması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam 120 TÖMER öğrencisine ulaşılmıştır. Anketin güvenirliliği Cronbach Alpha ile tespit edilmiştir. 120 öğrenciye anket uygulanmıştır. Anketin güvenirliliği .865 olarak bulunmuştur. Buna göre; anketin Alpha değerleri anketin güvenirlilik derecesinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Uygulanan anketin tamamı güvenilir kabul edilmiştir. Daha sonra uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Verilerle ilgili frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve otuz bir davranışa ilişkin öğrenci algılamalarının TÖMER genelinde ortalama standart sapma değerleri tespit edilmiştir. Bu değerleri gösteren

tablolar oluşturulmuştur. Tüm algılamalar, TÖMER öğrencileriyle ilgili cinsiyet ve okudukları kur durumlarına göre karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Öğrenciler A Kuru, B Kuru ve C Kuru olmak üzere üç farklı kurda eğitim görmektedirler. Belirlenen değişkenlere bağlı olarak yapılan karşılaştırmalarda Varyans Analizi kullanılmıştır. Dil becerileri içinde öğretmenin konuşma becerisinin öğrencilere göre algılanması ile cinsiyetleri arasındaki olası farklılaşmalar ise, t-testi ile belirlenmiştir. Kullanılan testler için anlamlılık düzeyi olarak 0.05 alınmıştır. Öğrencilerin görüşleri ile elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır. Elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Örnekleme dahil olan öğrencilerin “kişisel özelliklerine” ilişkin sınıflamaya yönelik elde edilen veriler sayı (frekans-f) ve yüzde (%) ile tespit edilmiştir. Dil becerileri içinde öğretmenin konuşma becerisinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi boyutuna yönelik maddelere ilişkin verilerden frekans, yüzde ve ortalama değerler hesaplanmıştır.

Nitel araştırmada, söylem analizi yoluyla veriler değerlendirilmiştir. Öğrenci görüşlerinden kodlar çıkartılmış, kodlama yapılmıştır. Kodlardan temalar oluşturulmuştur. Bu temalar, anketten alınan görüşlerle birleştirilerek analiz edilmiştir.

Bölüm IV: Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, veri toplama aracının uygulanmasıyla elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir. İlk olarak Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesi öğrencilerinin kişisel özellikler bakımından dağılımı ile ilgili bulgular yer almaktadır. Daha sonra araştırmanın amaçları sırasıyla ele alınmıştır. Sonuçlar tablolaştırılmış, açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin, yabancı öğrencilerin, kişisel özelliklerini bildikleri takdirde onların olaylar karşısında nasıl tepki vereceklerini tahmin etmeleri daha kolay olacaktır. Öğrencileri bu şekilde ikna edebilmek mümkündür. Öğretmenin bu bilgileri önceden bilmesi, öğrenciye uygun olan yöntemin uygulanmasında ve öğrenciye bilgilerin verilmesinde önem taşımaktadır. Bu uygulama sayesinde öğrenci derse daha çabuk motive olacaktır. İletişimin gerçekleşmesi için öğrenciyle ilgili bilgi sahibi olmak ve bu konuda çalışmak etkilidir. Öğretmenler öğrencileri derse motive etmek için onları sözlü olarak ödüllendirmelidir. Böylece, öğrenciler istenilen davranışları yapma konusunda ilerleme göstereceklerdir. Öğrenciler aynı zamanda öğretmenlerine karşı sevgi ve saygı duyacaklardır. Yapılan bu araştırmada, öğretmenlerin bu davranışı öğrencilere yönelik ifadelerle ve onların istediği şekilde uygulayamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Deniz, 2007).

Öğretmenin Konuşma Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında öğrenci görüşlerine göre; dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeyleri, uygulanan derslerde dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların düzeyleri, dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde öğretmenin etkisinin düzeyleri ve dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde uygulanan etkinliklerin düzeyleri alt başlıkları altında incelenmiş ve elde edilen bulgular tablolarla gösterilmiştir.

Tablo 3

Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Konuşma Becerisinde Yaşanan Sıkıntuların Düzeyleri

	Hiç		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her Zaman		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1.Öğretmenimiz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir.	4	3.3	3	2.5	7	5.8	27	22.5	79	65.8	4.45	.96
2.Arkadaş grubumuz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir.	8	6.7	16	13.3	23	19.2	32	26.7	41	34.2	3.68	1.25
3.Konuşurken yaptığımız hataları sınıfça düzeltiriz.	8	6.7	8	6.7	24	20.2	34	28.6	45	37.8	3.84	1.20
4.Öğretmenimiz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar.	7	5.9	5	4.2	16	13.4	24	20.2	67	56.3	4.16	1.17
5.Arkadaş grubumuz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar	19	16.5	11	9.6	30	26.1	28	24.3	27	23.5	3.28	1.36

	Hiç		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her Zaman		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
6.Konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu sınıfça buluruz.	13	11.2	16	13.8	27	23.3	27	23.3	33	28.4	3.43	1.33
7.Öğretmenimiz yerel ağız kullanmaktadır.	93	78.2	8	6.7	5	4.2	5	4.2	8	6.7	1.54	1.18
8.Öğretmenimiz kelimenin söylenişini (telâffuz) zaman zaman yanlış öğretmektedir.	77	66.4	20	17.2	8	6.9	3	2.6	8	6.9	1.66	1.16
9.Öğretmenimiz eşanlımlı kelimeleri yan yana kullanarak hata yapmaktadır.	72	63.2	12	10.5	13	11.4	10	8.8	7	6.1	1.84	1.28
10.Öğretmenimiz karşılıklı konuşmaya önem vermektedir.	3	2.5	5	4.2	11	9.3	29	24.6	70	59.3	4.33	.98

Tablo 3'te, dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların düzeyleri değerlendirilmiştir. Buna göre, en üst düzeyde öğretmenimiz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir maddesinin dikkate alınması yer almaktadır ($\bar{X} = 4.45$). TÖMER'lerde öğretmenlik yapan öğretmenlerin yabancı öğrencilere konuşma becerisini kazandırırken çok dikkatli olması gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin yabancı öğrencilere Türkçeyi en doğru şekilde öğretmeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerin konuşurken

yaptıkları hataları anında düzeltirlerse o hata kalıcı olarak kalmayacaktır. Öğrenci tarafından doğru kural öğrenilmiş olacaktır.

Öğretmenimiz karşılıklı konuşmaya önem vermektedir maddesi yeterli düzeyde ele alınmıştır ($\bar{X} = 4.33$). Bir yabancı dili öğrenirken özellikle günlük hayattaki ihtiyaçların karşılanmasında karşılıklı konuşmalardan yararlanmak gerekmektedir. Bu nedenle bu etkinlik için alıştırmaya yapmak gerekmektedir. Öğretmenlerin Türkçeyi öğrenen yabancı öğrencilere sınıf içerisinde bu etkinlikleri yaptırması gerekmektedir.

Yüksek düzeydeki diğer bir madde öğretmenimiz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar düşüncesidir ($\bar{X} = 4.16$). TÖMER’lerde çalışan öğretmenlerin yabancı öğrencilerin konuşurken yaptıkları hatayı düzeltmeleri yetmez. Bunun yanında hatanın nerede ve ne olduğunu da açıklamaları gerekmektedir. Çünkü öğrenciler yeni görüp öğrendikleri yabancı dil karşısında deneyimsizlerdir ve bu durumda telaşlanabilirler. Öğretmenler anlayışlı bir şekilde yabancı öğrencilere Türkçenin kurallarını öğretmelidirler.

Konuşurken yaptığımız hataları sınıfça düzeltiriz maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 3.84$). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yabancı öğrenciler sınıf ortamında kendilerini rahat hissettikleri zaman konuşma esnasında yapılan hataların sadece öğretmenler tarafından değil, aynı zamanda sınıf tarafından da düzeltilmesi mümkündür. Bu durum öğrenmenin daha kalıcı olmasını da sağlayacaktır.

Arkadaş grubumuz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 3.68$). Yabancı öğrenciler okul dışında arkadaş çevreleri kazanırlarsa Türkçeyi öğrenmeleri daha kolay olacaktır. Özellikle Türkçeyi ana dili olarak konuşan kişilerle iletişim kurduklarında bu kişiler de onların konuşurken yaptıkları hataları düzeltebileceklerdir. Böylece kalıcı öğrenme de sağlanmış olacaktır.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların düzeyleri başlığı altında orta düzeyde yer alan maddelerden ilki konuşmamızda yaptığımız hatanın

nerede ve ne olduğunu sınıfça buluruz maddesidir ($\bar{X} = 3.43$). Konuşma becerisinin kazandırılmasında yapılan hataların sınıfça düzeltilmesi daha etkilidir. Özellikle Türkçenin kurallı bir dil olduğu düşünülürse hataların nerede ve ne olduğunun sınıfça belirlenmesi öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacaktır. Çünkü yabancı öğrencilerin belleğinde bu kurallar daha net yer bulacaktır.

Arkadaş grubumuz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar maddesine orta düzeyde yer verilmiştir ($\bar{X} = 3.28$). Yabancı öğrencilerin sınıf dışında kurdukları arkadaşlıklar sayesinde konuşurken yaptıkları hataların nerede ve ne olduğunu arkadaş gruplarından da öğrenmeleri mümkün olacaktır. Böylece yabancı öğrenciler daha çok pratik yapma şansı kazanacaklardır.

Öğretmenimiz eşanlamlı kelimeleri yan yana kullanarak hata yapmaktadır maddesi düşük düzeydedir ($\bar{X} = 1.84$). TÖMER’lerde öğretmenlik yapan öğretmenlerin eşanlamlı kelimeleri kullanırken dikkatli olmaları gerekmektedir. Çünkü eşanlamlı kelimeler yan yana kullanılmaz. Eşanlamlı kelimeler yan yana kullanılırsa anlatım bozukluğu meydana gelmektedir. Araştırmamızı yaptığımız TÖMER’de de öğrencilerin çoğu öğretmenlerinin böyle bir hata yapmadığını söylemişlerdir.

Öğretmenimiz kelimenin söylenişini (telâffuz) zaman zaman yanlış öğretmektedir maddesi düşük düzeydedir ($\bar{X} = 1.66$). Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenlerin çok düzgün bir İstanbul Türkçesi kullanmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin kelimelerin söylenişini (telâffuzunu) öğrencilere doğru öğretmesi gerekmektedir. Araştırmanın yapıldığı TÖMER’de de öğrencilerin çoğu öğretmenlerinin bu konuda hata yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenimiz yerel ağız kullanmaktadır maddesi düşük düzeydedir ($\bar{X} = 1.54$). Türkiye’de birçok yerel ağız kullanılmaktadır. Bunlar bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Fakat Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten bir öğretmenin yerel ağız

	Hiç		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her Zaman		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
15.Öğretmenimizin konuşmasını net bir şekilde anlayabiliyorum.	3	2.5	1	.8	13	10.9	28	23.5	74	62.2	4.42	.90
16.Öğretmenimiz emir cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.	4	3.4	5	4.3	20	17.2	25	21.6	62	53.4	4.17	1.08
17.Öğretmenimiz soru cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.	2	1.7	4	3.4	19	16.4	24	20.7	67	57.8	4.29	.97
18.Öğretmenimiz ünlem cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.	2	1.7	7	6.0	17	14.7	26	22.4	64	55.2	4.23	1.02
19.Öğretmenimiz konuşurken vurguya dikkat etmektedir.	9	7.6	11	9.3	9	7.6	20	16.9	69	58.5	4.09	1.31
20.Öğretmenimiz jest ve mimiklerini konuşma esnasında doğru kullanmaktadır.	2	1.8	3	2.6	13	11.4	22	19.3	74	64.9	4.42	.92

Tablo 4'e bakıldığında dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde öğretmenin etkisinin düzeyleri değerlendirilmiştir. Buna göre, öğretmenimizin konuşmasını

net bir şekilde anlayabiliyorum ve öğretmenimiz jest ve mimiklerini konuşma esnasında doğru kullanmaktadır maddeleri en üst düzeyde yer almaktadır ($\bar{X} = 4.42$). Öğretmenin diksiyonu güzel olduğunda öğrencilerin öğretmenin konuşmasını net bir şekilde anlaması daha kolay olacaktır. Yabancı öğrencilere yabancı bir dili öğretirken öğretmenin jest ve mimiklerini doğru kullanması gerekir. Böylece öğretmenin de anlatmak istediklerini net bir şekilde öğrencilere iletmesi mümkün olacaktır.

Öğretmenimiz soru cümlelerinde tonlamaya özen gösterir maddesi yeterli düzeyde ele alınmıştır ($\bar{X} = 4.29$). Konuşma becerisinde ele alınması gereken önemli bir yetenek de tonlamayı doğru kullanmaktır. Çünkü bir öğretmenin konuşurken anlatmak istediği duyguyu karşı tarafa geçirmesi için tonlamaya özen göstermesi gerekmektedir. Hatta tonlamayı doğru kullanması çok önemlidir.

Yüksek düzeydeki diğer bir madde öğretmenimiz ünlem cümlelerinde tonlamaya özen gösterir maddesidir ($\bar{X} = 4.23$). Tonlamada en belirgin ifadeyi belki de en çok ünlem cümlelerinde verebiliriz. Bu nedenle öğretmenin ünlem cümlelerinde tonlamaya dikkat etmesi gerekir. Ayrıca öğretmen bu tonlamayı verirken de zorlanmayacaktır.

Öğretmenimiz emir cümlelerinde tonlamaya özen gösterir maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.17$). Emir cümleleri de ünlem cümleleri gibi belirgin ifadeye sahiptir. Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten bir öğretmenin konuşurken emir cümlelerinde de tonlama kullanması ve bu tonlamayı da doğru yapması gerekir.

Öğretmenimiz sesini dinleyeni etkisi altına alabilecek bir şekilde kullanmaktadır maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.14$). Konuşma esnasında sesimizi kullanırken özen göstermeliyiz. Çünkü bir öğretmen konuşurken karşısındaki öğrencileri derse motive etmek için sesini iyi kullanarak kendisinin etkisi altına almalıdır. Böylece ders daha etkili ve verimli geçecektir. Özellikle yabancı bir dili öğrenirken de bunun önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Öğrenciler yeni kelimeleri, dil bilgisini ve özellikle günlük konuşmayı daha kolay öğreneceklerdir.

Öğretmenimiz konuşurken vurguya dikkat etmektedir maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.09$). Konuşma becerisinde vurgu ayrı bir öneme sahiptir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de yabancı öğrencilere Türkçeyi öğretirken öğretmenler konuşmaları esnasında vurgu kullanmalıdırlar. Böylece konuşma daha etkili olacaktır.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde öğretmenin etkisinin düzeyleri başlığı altında orta düzeyde yer alan maddelerden ilki öğretmenimiz konuşurken doğru nefes alıp vermeye özen göstermektedir maddesidir ($\bar{X} = 3.77$). Konuşma becerisinde doğru nefes alıp vermek çok önemlidir. Bu nedenle doğru nefes alıp vermeyle ilgili çeşitli kurslar bulunmaktadır. Konuşma esnasında doğru nefes alıp verirken konuşmanın akıcılığı bozulmamış olacak ve anlamlı bir konuşma ortaya çıkacaktır. Öğretmenler konuşmaları esnasında doğru nefes alıp vererek daha etkili ve verimli bir ders yapmış olacaklardır.

Öğretmenimiz konuşmamızın akıcı olması için görsel malzemelerden yararlanır maddesine orta düzeyde yer verilmiştir ($\bar{X} = 3.50$). Görsel malzemeler öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle yabancı bir dil öğrenirken daha akıcı bir konuşma yeteneği için öğretmenlerin görsel malzemelerden yararlanması faydalı olacaktır. Özellikle Türkçeyi öğrenmeye çalışan yabancı öğrenciler görsel malzemelerden yararlandıklarında Türk kültürünü de öğrenmiş olacaklardır. Yabancı öğrencilerin görsel malzemeler sayesinde akıllarında daha kalıcı olan kelimeler konuşma becerilerini de daha hızlı geliştirecektir.

Öğretmenimiz cümle kurarken kelimelerde tonlama hataları yapmaktadır maddesi düşük düzeydedir ($\bar{X} = 2.00$). Konuşma esnasında cümle kurarken kelimelerde tonlama hataları yapılmamalıdır. Bu anlatılmak istenen düşüncenin yanlış anlaşılmasına neden olacaktır. Yapılan araştırmada da öğrencilerin çoğu öğretmenlerinin bu hatayı yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5

Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Konuşma Becerisi Üzerinde Uygulanan Etkinliklerin Düzeyleri

	Hiç		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her Zaman		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
21.Öğretmenimiz düzgün bir diksiyona sahiptir.	1	.9	2	1.8	6	5.3	22	19.5	82	72.6	4.61	.74
22.Öğretmenimiz yeni düşüncelere açıktır.	2	1.7	-	-	16	13.6	23	19.5	77	65.3	4.46	.85
23.Öğretmenimiz anlatacağı konuya dersin başında ilgimizi çekebilmektedir.	1	.9	5	4.3	15	12.9	20	17.2	75	64.7	4.40	.93
24.Öğretmenimiz konuşurken bizimle göz teması kurar.	1	.8	1	.8	9	7.6	28	23.7	79	66.9	4.55	.74
25.Öğretmenimiz akıcı bir şekilde okumamıza yardımcı olmaktadır.	4	3.4	7	5.9	18	15.3	32	27.1	57	48.3	4.11	1.08
26.Öğretmenimiz konuşmamızın akıcı olması için kısa hikâyeleri bize kendi cümlelerimizle özetletir.	9	7.7	13	11.1	15	12.8	25	21.4	55	47.0	3.88	1.31

	Hiç		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her Zaman		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
27.Öğretmenimiz konuşmamızın gelişmesi için seviyemize uygun kitaplar önermektedir.	11	9.3	15	12.7	26	22.0	21	17.8	45	38.1	3.62	1.35
28.Öğretmenimiz anlamadığımız metinleri daha yavaş okur.	3	2.5	8	6.8	25	21.2	20	16.9	62	52.5	4.10	1.11
29.Öğretmenimiz noktalama kurallarına uymamıza önem verir.	5	4.3	-	-	17	14.5	26	22.2	69	59.0	4.31	1.01
30.Öğretmenimiz sözcük hazinemizin artmasına yardımcı olur.	-	-	7	5.9	14	11.9	30	25.4	67	56.8	4.33	.90
31.Öğretmenimiz serbest konuşma saati oluşturur. (Konuşma kulübü kurar vs.)	10	8.5	6	5.1	16	13.6	24	20.3	62	52.5	4.03	1.28

Tablo 5’da dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde uygulanan etkinliklerin düzeyleri değerlendirilmiştir. Buna göre, öğretmenimiz düzgün bir diksiyona sahiptir maddesi en üst düzeyde yer almaktadır ($\bar{X} = 4.61$). Konuşma becerisinde düzgün bir diksiyonun önemi çok büyüktür. Bu durum düşünüldüğünde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenlerin de diksiyonlarının çok doğru

olması gerekmektedir. Çünkü kendilerine yabancı ve yeni bir dil öğrenen yabancı öğrenciler Türkçeyi doğru öğrenmek isteyeceklerdir. Öğretmenlerin İstanbul Türkçesi konuşmaları ve kendilerini hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmalarıyla geliştirmeleri gerekmektedir. Çünkü öğretmenler öğrencilerine anlatmak istediklerini doğru bir şekilde iletmek isteyeceklerdir.

Öğretmenimiz konuşurken bizimle göz teması kurar maddesi yeterli düzeyde ele alınmıştır ($\bar{X} = 4.55$). Bir kişi konuşurken karşısında hitap ettiği insanların gözüne bakmalıdır. Öğretmen de bu davranışı kazanmalıdır. Çünkü öğretmenler öğrencileriyle hep bir iletişim halindedirler. Konuşurken göz teması kurmak hem dinleyene güven verecek hem de sürekli bir iletişim sağlanacaktır. Öğrenciler de öğretmenlerini dinlerken öğretmenlerinin gözlerine bakarak anlatılanları daha iyi takip edebilirler. Böylece öğretmenler de öğrencilerin kendilerini dinlediklerini anlayacaklardır.

Yüksek düzeydeki diğer bir madde öğretmenimiz yeni düşüncelere açıktır maddesidir ($\bar{X} = 4.46$). Bir öğretmenin yeni düşüncelere açık olması gerekir. Çünkü yeni gelen nesil sonraki nesile yeni fikirler verebilir. Yeni nesil teknolojinin gelişmesini daha iyi takip edebilecektir.

Öğretmenimiz anlatacağı konuya dersin başında ilgimizi çekebilmektedir maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.40$). Öğretmenin dersin başında öğrencilerin dikkatlerini toplamak için ilgilerini çekmesi gerekmektedir. Böylece öğretmen derse karşı motivasyonu sağlamış olacaktır. Bu durum dersin daha kalıcı ve etkili geçmesini sağlayacaktır. Dersin başında toplanan dikkat uzun bir süre devam edecektir.

Öğretmenimiz sözcük hazinemizin artmasına yardımcı olur maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.33$). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde aynı İngilizcenin öğretiminde olduğu gibi kelime bilgisi çok önemlidir. Çünkü öğrenciler ne kadar çok kelime bilirlerse konuşma becerileri de o kadar çok gelişecektir. Yabancı bir dil öğrenirken kelime

bilgisi her zaman önemsenmelidir. Bu nedenle öğretmenler de bu konuda öğrencilerine yardımcı olmalıdırlar.

Öğretmenimiz noktalama kurallarına uymamıza önem verir maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.31$). Bir yabancı dil öğrenirken noktalama kurallarını da doğru öğrenmek önemlidir. Çünkü bir dil bütün olarak ele alınmalıdır. Konuşma becerisinin anlaşılır olması için noktalama kurallarının iyi bir şekilde sindirilmiş olması gerekir. Çünkü ünlem, emir ifadeleri ve duraksamalar noktalama kuralları doğru öğrenildiğinde konuşmaya da doğru yansiyacaktır.

Öğretmenimiz akıcı bir şekilde okumamıza yardımcı olmaktadır maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.11$). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yabancı öğrencilerin akıcı bir şekilde okumaları önemlidir. Çünkü konuşma becerisi çok kitap okunduğunda gelişim göstermektedir. Bu nedenle Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenlerin öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırması gerekmektedir. Yabancı dil öğrenen öğrenciler için düşük düzeyden yüksek düzeye okunmak üzere doğru kitaplar önerilmesine dikkat edilmelidir.

Öğretmenimiz anlamadığımız metinleri daha yavaş okur maddesi de yüksek düzeyde yer almaktadır ($\bar{X} = 4.10$). Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenlerin amacı bütün öğrencilerin anlatılmak istenen şeyi anlamasını sağlamaktır. Bu nedenle öğretmenlerin anlaşılmayan noktaları tane tane yavaş bir şekilde tekrar okuması öğrenciler için daha faydalı olacaktır.

Öğretmenimiz serbest konuşma saati oluşturur (Konuşma kulübü kurar vs.) maddesi de yüksek düzeydedir ($\bar{X} = 4.03$). Bir yabancı dil öğrenirken özellikle konuşma becerisinin ilerlemesinde pratik yapmak çok önemlidir. Çünkü yabancı öğrenciler farklı ortamlarda bulunarak alıştırmaya yapacak ve günlük hayattaki ihtiyaçlarını daha kolay karşılayabileceklerdir. Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenler de sınıf dışında

kuracakları konuşma kulüpleriyle bu ortamı yaratacaklardır. Öğrenciler ilerleyen zamanlarda kendilerine güven duyacak, konuşma kulüplerinin faydasını çok fazla göreceklerdir.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde uygulanan etkinliklerin düzeyleri başlığı altında orta düzeyde yer alan maddelerden ilki öğretmenimiz konuşmamızın akıcı olması için kısa hikâyeleri bize kendi cümlelerimizle özetletir maddesidir ($\bar{X} = 3.88$). Türkçeyi yabancı öğrencilere öğreten öğretmenler, konuşma becerisinin geliştirilmesinde hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmalarından yararlanmalıdır. Bu etkinlikler konuşmanın daha akıcı olmasına yardım edecektir. Kısa hikâyeleri öğrencilere kendi cümleleriyle özetletmek gibi çalışmalar öğrencilerin kendilerine güven duymalarını sağlayacaktır.

Öğretmenimiz konuşmamızın gelişmesi için seviyemize uygun kitaplar önermektedir maddesine orta düzeyde yer verilmiştir ($\bar{X} = 3.62$). Yabancı bir dil öğrenirken seviyeye uygun kitaplar okunması çok faydalıdır. Çünkü okudukça yeni kelimeler öğrenilecek ve konuşmanın akıcı olması sağlanacaktır.

Tablo 6

Dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeyleri ile cinsiyet arasındaki farklılıklar

Cinsiyet	Özellikler	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
	Kadın	61	3.78	.47	117	.02	.981
			3.78				
	Erkek	59					

TÖMER öğrencilerinin dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık belirtmemektedir [$t(117) = .02, p > .05$]. Erkek öğrencilerin öğretmenlerin konuşma

becerisine yönelik tutumları ($\bar{X} = 3.78$), kadın öğrencilere ($\bar{X} = 3.78$) göre bir farklılık göstermemektedir. Buna göre; hem kadın öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine ilişkin tutumlarının birbirine benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7

Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Konuşma Becerisi Açısından Düzeyleri İle Okudukları Kurlar Arasındaki Farklılıklar

Okuduğu Kur	N	$\bar{X}$	Ss
A Kuru	5	3.88	.308
B Kuru	81	3.79	.506
C Kuru	34	3.77	.555
Toplam	120	3.79	.511

Varyans Analizi

	Kareler	Serbestlik	Kareler	F Değeri	p
	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası					
Gruplar İçi	.029	2	0.29	.110	.896
Toplam	.266	117	.26		
	31.12	119			

Tablo 7 incelendiğinde, TÖMER öğrencilerinin dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine yönelik tutumları ile okudukları kur

arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. [$F(2-117) = .110, p > .05$]. TÖMER’de okuyan A Kuru öğrencileri ($\bar{X} = 3.88$), B Kuru öğrencileri ($\bar{X} = 3.79$) ve C Kuru öğrencileri ($\bar{X} = 3.77$) arasında anlamlı bir fark yoktur. Anlamlı bir fark olmaması öğrencilerin derslerindeki öğretmenin konuşma becerisi konusunda aynı bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Buna göre; öğrenciler farklı kurlarda okusalar da dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine yönelik birbirlerine yakın tutum ve düşünceye sahiptirler.

Nitel Analiz Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde ankete katılan TÖMER öğrencilerinden gönüllü olanlarla görüşme yapılmıştır. Toplam 29 kişiyle araştırmacı tarafından görüşme gerçekleştirilmiştir. 15 kadın 14 erkek katılımcı bulunmaktadır. Yapılan görüşmeler katılımcıların onayı alındıktan sonra ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Daha sonra araştırmacı tarafından dinlenerek yazıya aktarılmıştır. Katılımcılara uygulanmak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Sorular literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur. Bu formdaki sorular bir Türkçe eğitimi uzmanı ve bir eğitim bilimci uzmanına danışılarak düzenlenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Katılımcılarla yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Daha sonra öğrencilerin cevapları incelenmiştir. Her bir öğrenci birden beşe kadar sıralanmış ve cinsiyetleri de 1K, 2E vb. şeklinde yazılmıştır. Sorulan sorular esas alınarak temalar belirlenmiştir. Benzer yanıtlar belirlenerek bunlara bağlı olarak sonuçlara varılmıştır. Kullanılan veri toplama aracı doküman çözümlemesidir. Doküman çözümlemesinde ise; verilerin çözümlenmesi amacıyla içerik çözümlemesi tekniğinden yararlanılmıştır. “İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.” (Yıldırım ve Şimşek 2013, s. 259).

Tablo 8

Konuşma Becerisinde Karşılaşılan Sıkıntılar

-
- a) Sıkıntı olmaması (1K), (4E), (16E), (17E), (24E).
  - b) Kelime (2K), (5K), (10K), (19K), (27E), (28E), (29K).
  - c) Gramer (3K), (18K), (22K), (25K), (26K), (9K).
  - ç) Günlük konuşma (6E), (8E).
  - d) Kurallar (7E).
  - e) Dili sevmemek (9K).
  - f) Jest ve mimikler (11K).
  - g) Dinleme ve konuşma (12E), (13E), (20K), (21E), (23E), (15K).
  - h) Telâffuz (14E), (22K), (29K).
-

Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü yabancı öğrenciler günlük ihtiyaçlarını karşılamak için konuşma becerisini kurallarına uygun öğrenmelidirler. Konuşma becerisinde karşılaşılan sıkıntılar konusunda TÖMER öğrencileri en çok kelime, gramer, dinleme ve konuşma becerilerinde sıkıntı çekmektedir. Beş kişi bu konuda sıkıntı çekmemektedir. Günlük konuşmada iki kişi ve telâffuzda üç kişi sıkıntı çekmektedir. Kurallar, dili sevmemek ve jest ve mimiklerde ise birer kişi sıkıntı çekmektedir.

“Yani şey cümleler benim için biraz zor yani. Çünkü burada her zaman eylemler en son geliyor. Ben Fransızca okudum. Ve Fransızca ve İngilizce her zaman eylem sonra. Ama Türkçe her zaman eylem en son. Bu çok zor benim için. Ve telâffuz biraz zor. Çünkü burada TÖMER’de bir ders telâffuz için yok yani. Bu benim için çok zor...” (22K)

Tablo 9

Konuşma Becerisi için Yapılan Etkinlikler

-
- a) Fotoğraf (1K).
  - b) Sıkıntı yok (2K), (9K)..
  - c) Karşılıklı konuşma (Diyalog) (3K), (18K), (19K), (21E).
  - ç) Okuma parçası (4E), (20K).
  - d) Hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma (5K), (10K).
  - e) Kompozisyon (6E), (15K).
  - f) Dinleme ve yazma sınavı (7E), (16E), (19K), (20K), (21E), (23E)..
  - g) Film izleme ve gazete okuma (8E), (15K), (17E), (20K), (21E), (23E), (25K).
  - h) Tekrar (11K), (12E), (13E), (5K), (6E), (7E), (9K), (10K), (28E).
  - i) Telâffuz (8E), (13E), (20K), (26K), (11K), (22K), (15K).
  - i) Düzeltme (14E), (16E), (17E), (18K), (19K), (27E), (21E), (22K), (25K), (28E), (20K), (29K), (3K), (4E), (5K), (6E), (7E), (9K), (10K), (12E).

- j) Etkisi yok (23E).
  - k) Eşanlamlı kelime (29K).
  - l) Video ve tartışma (11K), (13E), (19K), (20K), (21E).
  - m) Tekrar (12E).
  - n) Sunum (14E), (15K).
  - o) Kitap okuma (15K).
  - ö) Restoranta gitme (17E).
  - p) Drama (19K), (21E), (25K).
  - r) Örnekler (24E).
  - s) Televizyon ve dizi (26K), (27E).
  - ş) Diksiyon (28E).
  - t) Tiyatro (19K), (21E), (25K).
-

Konuşma becerisinin gelişmesi için çeşitli etkinlikler yapılması şarttır. Bunun nedenleri arasında öğrencilerin eğlenerek daha kalıcı bir öğrenme sağlamaları sayılabilir. TÖMER öğrencileri konuşma becerisi için yapılan etkinlikler arasında düzeltme etkinliğini en çok seçmişlerdir. Dinleme ve yazma sınavı, film izleme ve gazete okuma, tekrar, telâffuz, video, tartışma ve karşılıklı konuşma etkinlikleri ise TÖMER öğrencilerinin ikinci sırada sınıflarında yaptıkları etkinliklerdir. En az yapılan etkinlikler arasında ise; fotoğraf, okuma parçası, hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma, kompozisyon, eşanlamlı kelime, tekrar, sunum,

kitap okuma, restoranta gitme, drama, örnekler, televizyon ve dizi, diksiyon ve tiyatro sayılabilmektedir. İki kişi sıkıntı yok demiştir. Bir kişi ise etkisinin olmadığını söylemiştir.

“ *Kompozisyon yazıyoruz. Sunum yapıyoruz. Kitap okumaya başladım. Film izlemeye başladım. Çok şey yapıyorum Türkçe öğrenmek için. Hatalarımı düzeltiyor. Bu kadar. Beraber konuşuyoruz...* ” (15K)

“*Televizyon ve dizi izliyoruz. Müzik çok az. Benim eşim Türk. O yüzden biz beraber konuşuyoruz...* ” (26K)

Tablo 10

Konuşma Hatalarının Düzeltilmesi İçin Yollar

- a) Video izleme (1K).
  - b) CD dinletme (2K).
  - c) Alıştırma yaptırma (2K).
  - ç) Gramer (3K), (4E), (8E), (24E).
  - d) Sunum (16E).
  - e) Konuşma (17E), (21E), (23E), (25K), (28E).
  - f) Sesini kullanma (23E), (27E).
  - g) Örnek alma yok (26K).
-

Konuşma becerisindeki hatalar hemen düzeltilmelidir. Böylece bu hataların kalıcı olmaması sağlanmış olacaktır. TÖMER öğrencilerinden beş kişi konuşma yoluyla bu hataların düzeltildiğini söylemiştir. Bunu takip eden başlık gramer olup dört kişi tarafından seçilmiştir.

İki kişi sesini kullanmayı tercih etmiştir. Video izleme, CD dinletme, alıştırma yaptırma, sunum başlıklarının birer kişi üzerinde durmuştur. Bir kişi ise; örnek almadığını söylemiştir.

“Düzeltiliyor her zaman.

Ne zaman yanlış söylüyorum düzeltiyor...” (17E)

“O bize tekrar kuralları gramer hataları düzeltiyor. Ve iyice telâffuz veya nasıl konuşmamız gerektiğini söylüyor...” (8E)

Tablo 11

Konuşma Becerisinde Örnek Alınan Yönler

-
- a) Bilgi sahibi olma (1K), (10K).
  - b) Gramer (2K).
  - c) Kelime (3K), (11K), (14E), (20K), (27E), (29K).
  - ç) Yeni bilgiler (4E).
  - d) Telâffuz (5K), (8E), (10K), (12E), (13E), (14E), (15K), (23E), (24E), (25K), (28E), (29K).
  - e) Günlük hayat (6E), (15K), (16E), (18K), (19K), (25K).
  - f) Jest ve mimikler (9K), (10K), (11K).
-

Konuşma becerisinin öğrenilmesinde taklit etmek çok önemlidir. Karşı tarafın gözlenmesi yoluyla insan çok şey öğrenebilir ve bu öğrenme kalıcı olur. TÖMER öğrencilerinden on iki kişi öğretmenlerinin telâffuzunu örnek aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerinin kelime bilgisini ve günlük hayatını örnek alan altı kişi vardır. Bunu jest ve

mimikler üç kişiyle takip etmektedir. Öğretmenlerinin bilgi sahibi olmasını iki kişi örnek alırken en az tercih edilen gramer ve yeni bilgiler sayılmaktadır:

“Konuştuğu konu hakkında bilgi sahibi olmasını örnek alıyorum...” (1K)

Tablo 12
Konuşma Becerisinin Gelişimi İçin Öneriler

-
- a) Hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma (1K), (8E), (12E).
  - b) Alıştırma (2K).
  - c) Televizyon izleme (3K).
  - ç) Konuşma (3K), (6E), (13E), (18K), (21E), (23E), (8E), (10K), (11K), (25K).
  - d) Pratik yapma (5K), (11K), (24E).
  - e) Kitap okuma (7E), (23E).
  - f) Konuşma kulübü (14E), (19K), (20K).
  - g) Öneri yok (15K), (16E), (17E), (26K), (29K).
  - h) Günlük hayattaki aktiviteler (22K), (23E), (24E).
  - ı) Telâffuz (23E).
  - i) Sınıf donanımı (23E).
-

Konuşma becerisi çok dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Bir kişinin konuşurken doğru telâffuz, vurgu ve tonlama kullanması anlatacağı konuyu rahatlıkla karşı tarafa iletmesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle konuşma becerisinin gelişmesi için öneriler alınmalıdır. Bu konuda TÖMER öğrencileri en çok konuşma konusu üzerinde durmuşlardır.

Beş kişi önerisinin olmadığını söylemiştir. Hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma, pratik yapma, konuşma kulübü ve günlük hayattaki aktiviteler konusunda üç kişi durmuştur. Kitap okuma üzerinde iki kişi durmuştur. En az önerilen başlıklar ise; alıştırma, televizyon izleme, telâffuz ve sınıf donanımıdır.

“Daha sık hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları yapmalıyız...” (12E)

“Daha derslere katılmaya başlamalıyız. Çünkü pratik bir şey her zaman bizi çok geliştirir. Ve çok yeni bir kelimeler öğretiyor. Mesela sınıftan daha iyi bence. Çünkü insanlar pratik bir şekilde canlı bir şekilde çok insanlar dilini geliştiriyor. Yaşarken, hayatın içinde öğrenmek, çekinmemek gerekiyor tabii ki. Yanlış yapmaktan korkmamak gerekiyor. Çekinmek her zaman güzel değil. Mesela bir insan bir amacı var mesela amaca ulaşmak için çekinmemeli. Bu yüzden önemli...”(24E)

Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenin dili kullanma becerisi içinde konuşma yeterliliğinin TÖMER öğrencilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada ortaya çıkan bulgulardan elde edilen sonuçlar verilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında önerilerde bulunulmuştur.

Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmaya katılan erkek ve kadın TÖMER öğrencilerinin sayısı birbirine yakındır. Bu nedenle çalışmaya katkıda bulunan öğrencilerin geneli temsil etme düzeyi yüksektir. Araştırmamıza A Kuru, B Kuru ve C Kurundan öğrenciler katılmıştır.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisinde yaşanan sıkıntıların giderilmesi konusunda, öğretmenlerin öğrenciler konuşurken yaptıkları hataları düzelttikleri tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin hataların düzeltilmesinden dolayı memnun olduklarını göstermektedir. Öğretmenler genel olarak yerel ağız kullanmamaktadır. Öğretmenler genellikle karşılıklı konuşmaya önem vermektedirler.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde öğretmenin etkisinin genel olarak yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin geneli öğretmenlerinin konuşmasını net bir şekilde anlayabilmektedir. Öğretmen jest ve mimiklerini konuşma esnasında doğru kullanmaktadır. Ayrıca öğretmen sesini dinleyeni etkisi altına alabilecek şekilde kullanmaktadır.

Altuntaş'ın (2012) yapmış olduğu araştırmada da bizim araştırmamızın sonuçlarına benzer şekilde, öğretmenlerin tamamının telaffuz çalışmasına derslerinde yer verdikleri görülmüştür. Telaffuz sorunlarını ortadan kaldırmak için, öğretmenlerin çoğu sözcük tekrarı,

yüksek sesle okuma, konuşma metinleri dinletme gibi etkinlikler yapmaktadır. Konuşma eğitiminde telaffuz sorunlarının ortadan kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde konuşma becerisi üzerinde uygulanan etkinliklerin yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen yeni düşüncelere açıktır. Öğretmen konuşma becerisinin gelişmesi için öğrencilerin seviyesine uygun kitaplar önermektedir. Öğretmen serbest konuşma saatleri oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencilerin sözcük hazinesinin artmasına yardımcı olmaya çalışmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda kadın ve erkek öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine ilişkin tutumlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Erkek ve kadın öğrencilerin tutumlarının birbirine benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

TÖMER öğrencilerinin dil becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenin konuşma becerisi açısından düzeylerine yönelik tutumları ile okudukları kur arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığına bakılmıştır. TÖMER’de okuyan A Kuru, B Kuru ve C Kuru öğrencileri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Nicel bulguları desteklemek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Yapılan nitel çalışmanın sonuçlarına göre TÖMER öğrencilerinin konuşma becerisindeki en büyük sıkıntıları kelime bilgisi ve gramer konularındadır.

Konuşma becerisinin geliştirilmesi için yapılan etkinliklerin başında film izleme, gazete okuma, tekrar ve karşılıklı konuşma etkinlikleri gelmektedir.

Yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarına göre; film izleme, gazete okuma, ödevler öğrencilerin dili öğrenme konusunda ilerlemelerine yardımcı olmuştur. Buna benzer şekilde, Kim (2011)’in Kolombiya Üniversitesi İngilizce öğretiminden mezun öğrencilerle yaptığı

araştırmada da, dil öğretiminde verilen ödevlerin ve sınavların öğrencilere dil öğrenme konusunda fayda sağladığı görülmüştür. İkinci dil öğrenme performansı, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleriyle yakından ilgilidir. Araştırmada bu durum da gözlemlenmiştir.

Öğretmenler, konuşma hatalarının düzeltilmesi için öğrencilerin pratik yapmasına önem vermektedirler. CD dinletme, video izletme, sunum hazırlama yapılan diğer çalışmalar arasındadır.

Şimşek (2004)'e göre; konuşma becerisi sınıfta yapılan etkinliklerle gelişebilir. Özellikle hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları yapmak, yararlı olacaktır. Öğrenciler bu çalışmalar sırasında eğlenirken öğrenir. Bizim çalışmamızda da öğrenciler, hazırlıksız konuşma yapmaktan keyif aldıklarını belirtmiştir.

Yapılan görüşmenin sonuçlarına göre; öğrenciler öğretmenlerinin özellikle telâffuzunu örnek almaktadırlar. Ayrıca öğretmenleri sayesinde kelime bilgilerini arttırmaktadırlar. Öğretmenlerinin jest ve mimiklerinden etkilenmektedirler.

Iwamoto (2015)'nin yapmış olduğu araştırmada, ikinci dili ana dile yakın olan öğrencilerin özgüveni yeni dili öğrenebilme konusunda daha yüksektir. İngilizceyi öğrenme konusunda, ana dilinde benzerlik olmayan öğrenciler zorluk yaşamaktadır. Yapmış olduğumuz araştırmada öğrenciler bu konuyla ilgili olarak bir açıklama yapmamışlardır. Avrupa'dan gelen öğrenciler de, Orta Asya'dan gelen öğrenciler de aynı şekilde sıkıntılar yaşayabilmektedir. Ancak Suriyeli öğrenciler ana dillerindeki bazı kelimelerin Türkçe ile benzerlikler gösterdiğini söylemiştir.

Öğrenciler, derslerde daha sık hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma çalışmaları yapılması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca pratik yapmanın konuşma becerisini geliştireceğine

inanmaktadırlar. Bunun için çekinmeden hayatın içinde dili öğrenmek gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öneriler

1.Bu çalışma Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul Taksim şubesiyle sınırlıdır. Benzer bir çalışma daha geniş bir çevrede yapılabilir.

2.Konuşma derslerinde drama ve tiyatro etkinliklerine yeterince yer verilmediği görülmüştür. Bu etkinliklere daha çok önem verilebilir.

3.Bu çalışmada TÖMER öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenlerin algılamalarına dayalı olarak benzer çalışmalar gerçekleştirilebilir.

4.Bu araştırmada sadece konuşma becerisi ele alınmıştır. Gerçekleştirilecek olan araştırmalarda diğer beceriler de (dinleme, okuma, yazma) incelenebilir.

5.Araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve görüşme yapılmıştır. Benzer araştırmalarda deneysel uygulamalı çalışmalar yapılabilir.

6.Bu çalışma TÖMER’de gerçekleştirilmiştir. Benzer çalışmalar Türkçe öğretimi yapan farklı kurumlarda gerçekleştirilebilir.

7. TÖMER’de çalışan öğretmenler, öğrencileriyle birlikte tiyatro, sinema ve benzeri etkinliklere katılabilir.

8. TÖMER’de çalışan öğretmenler, öğrencilerinin Türk kültürünü tanınması için sosyal ortamlara katılmalarına destek olabilirler.

KAYNAKÇA

- Ağca, H. (1999). *Sözlü anlatım*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Alpar, M. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Unsurların Önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
- Altuntaş, İ. (2012). *Yedinci sınıf Türkçe dersi konuşma eğitiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Arhan, S. (2007). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okulları ikinci kademedeki konuşma eğitimi (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol Yapma ve Drama Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyonun Sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(9), 109-124.
- Arslan, F. (2010). *Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin konuşma eğitimi ve konuşma etkinlikleri hakkındaki görüşleri (Kırıkkale ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86.
- Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bağcı, H. ve Başar, U. (2013) Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yazma Eğitimi*, (ss. 309-331). Ankara: Grafiker Yayınları.

Bashir, M., Azeem, M. ve Dogar, A. H. (2011). Factor effecting students' English speaking skills. *British Journal of Arts and Social Sciences*, 2(1), 34-50.

Başkan, F. (2007). *Bilgisayar destekli ingilizce öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesine ilişkin bir araştırma (Bağıvar ilköğretim okulu örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Baykal, A. N. (2012). *Sunumdan kaçış yok!*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ceran, D. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 337-358.

Ceylan, E. (2012). *Diksiyon öğretimini lise 2. (10. Sınıf) sınıflarda uygulama teknikleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Creswell, J. W. (2013). *Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları, araştırma deseni*. (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.

Creswell, J. W. ve Plano Clark V. L. (2014). Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi. Y. Dede ve S. B. Demir (Çeviri Ed.), *Karma Yöntem Araştırmalarının Doğası*, (ss. 1-21). (Çeviri ekibi: Y. Dede ve S. B. Demir). Ankara: Anı Yayınları.

Creswell, J. W. ve Plano Clark V. L. (2014). Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi. Y. Dede ve S. B. Demir (Çeviri Ed.), *Karma Yöntem Araştırmalarının Temelleri* (ss. 23-58). Ankara: Anı Yayınları.

Çifci, M. Batur, Z. Keklik, S. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür* (ss. 365-379). Ankara: Grafiker Yayınları.

Demir, T. (2010). *Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Deneme*.

- Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 415-430.
- Deniz, K. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki konuşma ve dinleme yoluyla öğrencileri ikna üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dilidüzgün, Ş. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Dinleme Eğitimi* (ss. 259-276). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Duman, G. B. (2013) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Egan, K. B. (1999). Speaking : A Critical Skill and a Challenge. *Calico Journal*, 16(3), 277-293.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emiroğlu, S. (2013) Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Konuşma Eğitimi*, (ss. 277-291). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Esin, T. (2012). *İkinci dil öğretiminde bir yetenek olarak konuşma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Er, S. (2013). *Etkili ve güzel konuşma sanatı 16. baskı etkili ve güzel konuşma; insanın aklını iyi kullanabilme sanatıdır...* İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Evren, G. F. (2013). Programlı Bir Ses Eğitimi Kapsamında Dil – Konuşma Ögesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 50-60.
- Geray, H. (2006). *Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş iletişim alanından örneklerle*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Göçen, G. (2011). *Televizyonun konuşma eğitimine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adapazarı.
- Gökkaya, H. (2008). *Konuşma becerisinin sağaltılmasında tekerlemelerin kullanımı*

- (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Grafals, Z. (2013). *English learning predictors of listening and speaking self-efficacy for adult second language learners* (Yayımlanmamış doktora tezi). Trident University, California.
- Gürbüz, A. (2013). *Öğretmen ve öğrencilerinin konuşma becerisi derslerindeki sözel kullanım yanlışlıklarına yönelik "düzeltme odaklı" tutumları esas alınarak konuşma becerisi izlencesinin önerilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Güzel, A. (2010). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi*. Ankara: Öncü Kitap Yayınları.
- Hamad, M. M. (2013). Factors Negatively Affect Speaking Skills at Saudi Colleges for Girls in the South. *Published by Canadian Center of Science and Education, 6(12), 87-97.*
- Iwamoto, N. (2015). *Effects of L2 affective factors on self-assessment of speaking* (Yayımlanmamış doktora tezi). Temple University Graduate Board, United States.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4), 29-36.*
- İşçi, S. ve Öztekin, Ö. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. S. B. Merriam ve S. Turan (Çeviri Ed.), *Nitel Verilerin Analizi* (ss. 161-198). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kara, M. (2010) Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi, International Symposium On Sustainable Development ISSD Sempozyumu içinde (s.407-421). Sarajevo: International Burch University.
- Karababa, Z. C. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2), 265-277.*
- Karakoç-Öztürk, B. ve Altuntaş, İ. (2012). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma eğitimine

- yönelik öğretmen görüşleri: nitel bir çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 342-349.
- Kavcar, C. ve Oğuzkan, A. F. (1987). *Anadolu üniversitesi açıköğretim fakültesi eğitim önlisans programı Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri 1-8*. Ankara: Anadolu Üniversitesi.
- Keskin, F. ve Okur, A. (2013) Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür*, (ss. 293-308). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Khan, A. I. (2013). Speaking Skills and Teaching Strategies: The Case of an EFL Classroom. *Elixir International Journal*, 58, 14557-14560.
- Kim, H. J. (2009). *Investigating the effects of context and task type on second language speaking ability* (Yayımlanmamış doktora tezi). Columbia University, United States.
- Kim, H. J. (2011). *Investigating raters' development of rating ability on a second language speaking assessment* (Yayımlanmamış doktora tezi). Columbia University, United States.
- Kuru, O. (2013). Akıcı Konuşma Problemi Yaşayan İlköğretim 5. Sınıf Öğrencisinin Konuşma Becerisini Geliştirme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 88-105.
- Leonard, K. R. (2015). *Speaking fluency and study abroad : What factors are related to fluency development?* (Yayımlanmamış doktora tezi). Iowa Üniversitesi, Iowa.
- Marangoz, M. M. (2014). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarında konuşma eğitimi uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013) Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies Dergisi*, 8(9), 297-318.

- Mete, F. ve Gürsoy, Ü. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen yeterliklerine ilişkin görüşler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 343-356.
- Neuman, W. L. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar cilt 1*. İstanbul: Yayın Odası Yayıncılık.
- Neuman, W. L. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar cilt 2*. İstanbul: Yayın Odası Yayıncılık.
- Oradee, T. (2012). Developing Speaking Skills Using Three Communicative Activities. (Discussion, Problem-solving and Role-playing) *International Journal of Social Science and Humanity*, 2(6), 533-535.
- Orhan S., Kırbaş, A., ve Topal, Y. (2012). Görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmesine etkisi. *Turkish Studies Dergisi*, 7(3), 1893-1909.
- Özdemir, S. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde halk hikâyelerinden yararlanma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özdemir, C. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ders Malzemelerinin Önemi ve İşlevsel Ders Malzemelerinin Nitelikleri. *Turkish Studies Dergisi*, 8(1), 2049-2056.
- Parlakıyıldız, H. (1995). *İmlâ kılavuzları üzerine bir inceleme (TDK'nın yayınları 1928-1993)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Parlakıyıldız, H. (1999). *İlkokulların dördüncü-beşinci sınıflarında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı metinleri üzerine bir inceleme (1948-1968 Programlarına göre)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Parlakıyıldız, H. (2001). Telâffuz ve İmlâ. *Dil Dergisi*, 109(11), 14-29.
- Parlakıyıldız, H. (2013). Geçmişten geleceğe Türkçe. Türkçenin Yabancı Dil Olarak

- Öğretiminde Şarkı ve Türkülerimizin Yeri Elginkan Vakfı 1. Türk Dili ve Edebiyatı Kurultayı içinde İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Poonpon, K. (2009). *Expanding a second language speaking rating scale for instructional and assessment purposes* (Yayımlanmamış doktora tezi). Northern Arizona University, United States.
- Sarı, Ş. (2003). *Förderung der sprechfertigkeit im daf-unterricht mittels kommunikativer übungen* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sayır, M. F. (2014). *Fatih projesi kapsamında kullanılan akıllı tahtalara karşı öğretmen ve öğrenci tutumları ve akıllı tahtaların konuşma becerisi üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Şimşek, H. A. (2004). *İlköğretim 2. Kademe Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin önemi ve geliştirme yolları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Strong Krause, D. (2001). *English as a second language speaking ability: a study in domain theory development* (Yayımlanmamış doktora tezi). Brigham Young University, United States.
- Taşer, S. (1992). *Konuşma eğitimi*. İzmir: İleri Kitabevi.
- Temizyürek, F. (2007) İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 40(2), 113-131.
- Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.
- Tosun, D. (2012). *Konuşma eğitimine yönelik kitapların ses bilimsel ve ses bilimsel*

- görünümleri üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tsou, W. (2005). Improving Speaking Skills Through Instruction in Oral Classroom Participation. *Foreign Language Annals*, 38(1), 46-56.
- Tuncer, H. (2008). *Anlama teknikleri (okuma, dinleme)*. İzmir: Orkun Kitabevi.
- Uçgun, D. (2007). Konuşma Eğitimi Etkileyen Faktörler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(22), 59-67.
- Vallejo, M. I. de la F. (1994). *Developing listening and speaking skills in the teaching of Spanish as a foreign language* (Yayımlanmamış doktora tezi). Trinity University, Dublin.
- Yal, L. (2011). Teaching English as a Foreign Language in Turkey: A Complete Guide. *San Francisco State University English 724: Teaching English Abroad*, Fall, 1-15.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. (2013). *Bir Türk Üniversitesi hazırlık okulu'nun konuşma becerisi final sınavı değerlendirmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yıldız, Ü. ve Tepeli, Y. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen yeterlilikleri üzerine bir çalışma. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 564-578.
- Yılmaz, A. (2005). *Oyuncunun konuşma eğitiminin teorik içeriği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz-Vırlan, A. (2014). *Örnek durum incelemesi: devlet üniversitesi İngilizce hazırlık okulu lisans konuşma becerisi programının CIPP modeliyle değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

EK 1

TÖMER

Yönetim Kurulu Kararı

Ankara Üniversitesi

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
144	1450	10.12.2015

Ankara Üniversitesi TÖMER Yönetim Kurulu, Müdür Vekili Prof. Dr. M. Ertan GÖKMEN Başkanlığında toplandı.

Çonakale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (24.11.2015 tarih ve 1664 sayılı yazısı) Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yabancı Dil olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı öğrencisi Burcu ÇELİK'in "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Dili Kullanma Becerisi İçinde Konuşma" başlıklı tez kapsamında İksim Şahemizdeki yabancı uyruklu kursiyerler e anket yapma talebi değerlendirildi ve uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Ganiürk GÖKA
A.Ü. TÖMER
Müdür Yardımcısı

EK 2

**DİL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÖĞRETMENİN KONUŞMA
BECERİSİ ANKETİ**

A.KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Arkadaşlar,

Size verilen bu anket, Türkçe öğretirken konuşma derslerinde öğretmenlerin ifadelerindeki hataları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın sonuçları, sadece bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Lütfen adınızı yazmayınız. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Burcu ÇELİK

ÇOMÜ YDTÖ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kur: (A Kuru) (B Kuru) (C Kuru)

Cinsiyet: (Bay) (Bayan)

B. KONUŞMA BECERİSİNDE YAŞANAN SIKINTILARIN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ SORULAR

Taslak Madde No	Yeni Ölçek No		Her zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiç
1		Öğretmenimiz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir.					
2		Arkadaş grubumuz konuşurken yaptığımız hataları düzeltir.					
3		Konuşurken yaptığımız hataları sınıfça düzeltiriz.					
4		Öğretmenimiz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar.					
5		Arkadaş grubumuz konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu açıklar.					
6		Konuşmamızda yaptığımız hatanın nerede ve ne olduğunu sınıfça buluruz.					
7		Öğretmenimiz yerel ağız kullanmaktadır.					
8		Öğretmenimiz kelimenin söylenişini (telâffuz) zaman zaman yanlış öğretmektedir.					
9		Öğretmenimiz eşanlımlı kelimeleri yan yana kullanarak hata yapmaktadır.					
10		Öğretmenimiz karşılıklı konuşmaya önem vermektedir.					
11		Öğretmenimiz cümle kurarken kelimelerde tonlama hataları yapmaktadır.					
12		Öğretmenimiz konuşmamızın akıcı olması için görsel malzemelerden yararlanır.					
13		Öğretmenimiz konuşurken doğru nefes alıp vermeye özen göstermektedir.					
14		Öğretmenimiz sesini dinleyeni etkisi altına alabilecek bir şekilde kullanmaktadır.					
15		Öğretmenimizin konuşmasını net bir şekilde anlayabiliyorum.					
16		Öğretmenimiz emir cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.					
17		Öğretmenimiz soru cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.					
18		Öğretmenimiz ünlem cümlelerinde tonlamaya özen gösterir.					
19		Öğretmenimiz konuşurken vurguya dikkat etmektedir.					
20		Öğretmenimiz jest ve mimiklerini konuşma esnasında doğru kullanmaktadır.					

Taslak Madde No	Yeni Ölçek No		Her zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiç
21		Öğretmenimiz düzgün bir diksiyona sahiptir.					
22		Öğretmenimiz yeni düşüncelere açıktır.					
23		Öğretmenimiz anlatacağı konuya dersin başında ilgimizi çekebilmektedir.					
24		Öğretmenimiz konuşurken bizimle göz teması kurar.					
25		Öğretmenimiz akıcı bir şekilde okumamıza yardımcı olmaktadır.					
26		Öğretmenimiz konuşmamızın akıcı olması için kısa hikâyeleri bize kendi cümlelerimizle özetletir.					
27		Öğretmenimiz konuşmamızın gelişmesi için seviyemize uygun kitaplar önermektedir.					
28		Öğretmenimiz anlamadığımız metinleri daha yavaş okur.					
29		Öğretmenimiz noktalama kurallarına uymamıza önem verir.					
30		Öğretmenimiz sözcük hazinemizin artmasına yardımcı olur.					
31		Öğretmenimiz serbest konuşma saati oluşturur. (Konuşma kulübü kurar vs.)					

EK 3**DİL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE KONUŞMA BECERİSİNE YÖNELİK
GÖRÜŞME FORMU**

Sevgili Öğrenciler,

Bu görüşme formu, “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Dili Kullanma Becerisi İçinde Konuşma” adlı bir araştırmaya temel oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevapların samimi olması, görüşmenin güvenilirliği için son derece önem taşımaktadır. Çalışmanın sonunda kimlik bilgilerinize yer verilmeyecektir. Gerekirse bir rumuz kullanılarak söylediklerinizden alıntılar yapılabilir. Tüm bunlar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Danışman

Araştırmacı

Yrd. Doç. Dr.

Hayrettin PARLAKYILDIZ

Burcu ÇELİK

ÇOMÜ

YDTO Yüksek Lisans Öğrencisi

1. KİŞİSEL BİLGİLERE AİT SORULAR**Cinsiyetiniz:** .....**Kur:** (A Kuru) (B Kuru) (C Kuru)**Türkçe Öğrendiğiniz Kurum:** .....

EK 4**2. KONUŞMA BECERİSİNE YÖNELİK SORULAR**

1. Türkçe öğrenirken konuşma becerisinde karşılaştığınız sıkıntılar nelerdir?
2. Derslerde konuşma becerinizin gelişmesi için öğretmeniniz hangi çalışmaları (etkinlikleri) yapmaktadır?
3. Öğretmeniniz konuşma hatalarınızı gördüğünde, bu hataların düzeltilmesi için hangi yolları izlemektedir?
4. Derslerde öğretmeninizin konuşma becerisiyle ilgili hangi yönlerini örnek alıyorsunuz?
5. Konuşma becerinizin gelişmesi için derslerde hangi çalışmaların yapılmasını önerirsiniz?